

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul II, Nr. 11 (15)
Noiembrie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Doina DRĂGUȚ

Sfidare și umilință

Doina Drăguț - Sfidare

Dezgustați de spectacolul realității, înfricoșați de o existență distructivă, în care sentimentele frumoase nu-și mai au rostul, și incapabili să ne desprindem din agonia sumbră în care suntem expulzați, ne întoarcem în golul din noi, acel „horror vacui” cu care este înzestrat spiritul grec, sau acel „amor vacui” spre care este înclinat spiritul indian. Străini de noi înșine și destrămați în nimic, trăim vremuri când „se cumpără sentimente și se vând iluzii”, trăim vremuri de sfidare și umilință, râvnim la idealuri, în timp ce în jurul nostru planează, ca o fatalitate, eșecul.

Distanța dintre salarii și prețuri rămâne ca în aporia zenoniană, unde Ahile „cel iute de picior” nu va ajunge niciodată broasca

țestoasă. Și, cum nimic în lumea asta nu este posibil fără bani (mă gândesc la lucruri adânc ancorate în realitate - hrană, îmbrăcăminte etc), toți, mai mult sau mai puțin, suntem într-o continuă căutare și într-o însumare posibilă sau imposibilă a tuturor drumurilor ce ne-ar duce cumva la câștiguri materiale, care rămân - orice s-ar spune - o certitudine neîndoioasă. Putem zice și noi că „non olet (pecunia)” (banii n-au miros). Aceasta e replica pe care a dat-o împăratul Vespasian fiului său, Titus, care-i reproșa că înființase latrine cu taxă pentru a reface visteria țării. Expresia a dăinuit în timp și a rămas ca o ironie la adresa celor ce obțin câștiguri bănești prin mijloace nedemne. Și cât de bine se potrivește ea vremurilor noastre!

Sumar

Doina Drăguț , Sfidare și umilință	p.1
Janet Nică , Opinie, două pinii	p. 3
Al. Florin Țene , Însemnări pe marginea monografiei "Gib I. Mihăescu" ...	p.4
George Popa , Poezia orfică	pp. 5-7
Elena Buică , Artur Silvestri, la trei ani de la urcarea în Nirvana	pp.8,9
Mariana Vicky Vărtosu , Insomnia	p. 9
Cristian Petru Bălan , Bacău - London, înainte și-napoi	p. 10
Iulian Chivu , Rosa Lentini - Simfonia spaniolă în rostire românească	pp. 11,12
Dan Dorin Mustață , Geamănul din oglindă ..	p.12
Florentin Smarandache , Dystiques paradoxistes	pp.13,14
George Filip , L'ère des poètes	p.15
Florin Măceșanu , Pictura egipteană	p.16
Adrian Botez , Poemele întunecării	p.17
Dumitru Velea , Mariana Zavati Gardner, cu lada de zestre prin lume	pp. 18,19
Nicolae Bălașa , De la Bulzești, păs, păs, la Londra	pp.20,21
Mihai Duțescu , Limba română	p.21
Marian Pătrașcu , Cravata roșie de pionier	pp.22,23
Petre Gigea-Gorun , Discuții ocazionale cu Ana Aslan, savant de renume mondial	pp.24-28
Mihai Batog-Bujeniță , Viața și opera lui Mielu.....	pp.29-31
Diana Iacob Spătaru , Confidențial	p.31
Melania Cuc , Poeme	p.32
Menuț Maximilian , Poezia îmbrăcată în pardesiu; Versuri ca un colind	p.33
Florica Ceapoiu , Ioana Stuparu - Bunătate față de semenii și dragoste pentru Dumnezeu	p.34
Emil Bucureșteanu , Actualitate la Constantin Rădulescu-Motru	pp.35-38
Ștefan Lucian Mureșanu , Regresivitatea termenului literar superrealist	pp.39-41
Sorin Voinea , Poeme	p.41
Gheorghe A. Stroia , Lumină, culoare, sentiment, vibrație... ..	pp.42,43
Gheorghe Vicol , Parfumul dimineții	p.43
Anton Vasile , Despre adevăratele valori ale existenței	pp.44-47
Elena Stroe Otavă , Mariana Vicky Vărtosu, o scriitoare modernă	pp. 48-49
Octavian Lupu , Schiță de studiu a Bibliei dintr-o perspectivă de ansamblu (III)	pp. 50,51
Denisa Bogheanu , Poezii	p.51
Năstase Marin , Navigator prin suflute de scriitori	pp.52,53
Ion Nălbitoru , Poezii	p.53
Mihai Moleșag , Constelații epigramatice	p. 54
Șerban Codrin , Testamentul din strada Nisipuri	pp.55,56
Gheorghe Constantinescu-Geco , Constelații epigramatice	p. 57
Constantin Lupeanu , Când Gebb	pp. 58-60
Nina Negru , Omul care călătorea singur ...	p.60

Ilustrația revistei: pictură egipteană

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

- Prof. univ. dr. Remus RUS

- Prof. dr. Florin AGAFIȚEL, orientalist, sanscritolog

- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia,

poetă bilingvă, critic literar, traducător

- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages &

Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:

constelatiidiamantine@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/constelatii_diamantine

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj, România, cod: 200440

Janet NICĂ

O PINIE, DOUĂ PINII

A face, facere, afacere

Când eram mic, mi se pare că eram copil.
Când eram copil, mi se pare că eram mic.
Fiind mic, nu voiam să fiu mic și învățam
să fiu mare. Ajungând mare, toți și toate mă
îndemnau să fiu mic. Fiind mic, eram slab, dar
învățam să fiu tare. Ajungând tare, toți și toate
mă forțau să fiu slab.

Matematic vorbind, adică aiurea în tramvai, vai,
vai, vai!, eram X și luptam să ajung Y,
dar, ajungând Y, toți se luptau să devin X,
adică un X... Matematica e bună pentru că reduce
totul la... necunoscute. Matematicile rad tot.

Ele sunt aparate de ras. Lumea, pletoasă
de felul ei, rămâne, în urma matematicii,
ca o chelie pe care intelectualii își pun tichiile lor
de mărgăritare. Cică unu și cu unu fac doi. Bravo!
Matematica este MUNCA întruchipată.

FACEREA întruchipată! Aici toate „FAC”.

Doi ori doi fac. O mie minus două sute fac. Cinci
la puterea a treia fac. Unu și cu unu fac doi.

Dar unu și cu una cât fac? Bineînțeles că
o pereche sau un cuplu. În realitate, unu și cu unu
pot să nu facă nimic. La fel, unu și cu una. Deci,
în lumea pipăită și cântărită, se face și nu se face,
mai mult nu se face. Dar cel mai mult,
se face că se face. Una peste alta, matematicile
sunt un miracol pentru cei de la putere.

Ei fac raiul pe hârtie, statistici, ordonanțe
și legi cu care rad bogățiile, anulează categorii
sociale, șterg sate și județe de pe fața gliei,
pe omul mare îl fac mic-mic detot, pe cel tare,
slab-slab detot, până la cifră, până la punct,
până la zero. E nevoie de o morală
a matematicii! Eu lupt pentru o matematică
sentimentală, care să plângă pe umărul celui
nevoiaș, o matematică boantă, care să nu radă tot
și, de sub lama căreia să mai rămână livezi, grâne
și oameni...

DE LA... LA

Toată lumea știe că LA ÎNCEPUT A FOST
CUVÂNTUL. La câțiva cocleți de timp mai
încoace, s-a înfiripat Măria-Sa - MITUL.
După mii de ani, neutrul MIT
s-a feminizat în moderna și contemporana MITĂ.

Se vede cum o banală vocală,
altoită pe un trunchi milenar,
duce lumea la deal sau la vale?

O vocală, o nimica toată, schimbă lumea toată.
Pașnica MITĂ, într-o circumstanță anuMITĂ,
e gata să comproMITĂ

o lume mulțuMITĂ sau nemulțuMITĂ.

Mita nu e numai materială,
ci și... spirituală: lingușirea.

Lauda nemeritată e alifie pentru ȘEF.

Câtă MITĂ, tot atâta dinaMITĂ.

Cancer generalizat care arde
galoanele talentului și petalele bunului-simț.

Promovarea formelor fără conținut,
a acoperișului fără ziduri și fără temelie,
a pălăriei fără cap, a frumoaselor fără corp,

a culiselor în defavoarea scenei,
a umbrei în defavoarea luminii.

Cetăți zidite pe nisipuri mișcătoare...

Să ne înțelegem! Numai lupii dau mită lupilor!

Democrația oilor, cu urlete sindicale
și panouri poetice, nu știrbește

și nu tocește colții fiarei

și nu înduioșează lama ghilotinei.

Cereasca încredere în CUVINTE e la pământ.

Codurile nonverbale,

ca străbunul ADN-eu genetic, sunt mult mai
sincere și cinstite cu precaritatea noastră.

Numai ele ne denaivizează, până la un punct,
pentru că, în măsura

în care multe informații sunt dezinformații,
lumea cuvintelor

rămâne, în mare parte, o nelume.

Al. Florin ȚENE

Însemnări pe marginea monografiei «Gib I. Mihăescu», de Emil Istocescu

Despre scriitorul interbelic Gib. I. Mihăescu s-a scris, relativ, destul de mult, dar nu îndeajuns și cuprinzător pe cât ar fi meritat acest autor despre care au scris cu profesionalism: Perpessicius, Ovidiu Papadima, Octav Șuluțiu, Șerban Cioculescu, Papahagi și mulți alții.

Prima monografie despre autorul romanului „Rusoaica” („...romanul n-a fost reeditat niciodată în timpul comunismului. Motivul este în primul rând titlul” N. Manolescu) a apărut în 1973, sub semnătura lui Mihail Diaconescu. Monografie care pentru epoca aceea, în care cenzura comunistă avea un cuvânt hotărâtor, nu a putut să aducă originale și inedite date și interpretări despre opera acestui scriitor ce apare, în perspectiva timpului, „ca un Parâng retezat de fulgere” (V. I. Dogaru).

Iată că, anul trecut (2010), a apărut o monografie completă „Gib I. Mihăescu” (Editura Sil-

viana, Râmnicu-Vâlcea, 2010) semnată de **Emil Istocescu**, un exeget al autorului romanului „Donna Alba”, profesor care de-a lungul anilor a adus noi contribuții la interpretarea, dar mai ales la descoperirea unor manuscrise ale lui Gib I. Mihăescu, scriitorul și publicistul care „în primăvara anului 1920, când, neconvenindu-le (lui și lui Cezar Petrescu) linia gazetei (Țara nouă, n.n.), părăsesc Bucureștii și pleacă la Cluj (...), unde au pus bazele revistei Gândirea”.

Autor al „Monografiei Municipiului Drăgășani”, (în colaborare cu C. Șerban și T. Barbu) „La Liliaci. Exegeză. Deschidere hermeneutică” (în colaborare cu Teodora Albu), „Marin Sorescu - în scrisori” (în colaborare cu fratele poetului, George Sorescu) și „Folcloristul Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, în relație cu Vâlcea”, Emil Istocescu își structurează cartea în două esențiale capitole: I. Viața, II. Opera și Anexe.

Ca noutate adusă, de autorul acestei monografii, după o cercetare cu acribie în documentele vremii păstrate la Arhivele Olteniei, presa interbelică, familie și cunoscuți, sunt amănuntele despre „Tărâmul obârșiei”, arborele genealogic al lui Gib I. Mihăescu, bine încheșat în subcapitolul „Înaintașii”, dar mai ales amănunte despre opera acestuia și comentariile unor critici, care subliniau: „Pătrunderea psihologică a lui Gib I. Mihăescu este una din cele mai de seamă din

generația sa. Folosind convenția literară a romanului-confesiune, scormonirea psihologică ia la el formele autoanalizei.” (Tudor Vianu, Arta prozatorilor români, 1941, reed. 1966, în Ed. Eminescu, p. 367 și urm.).

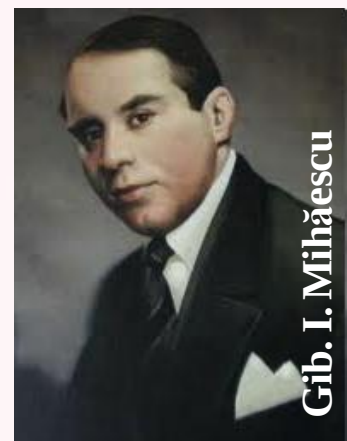
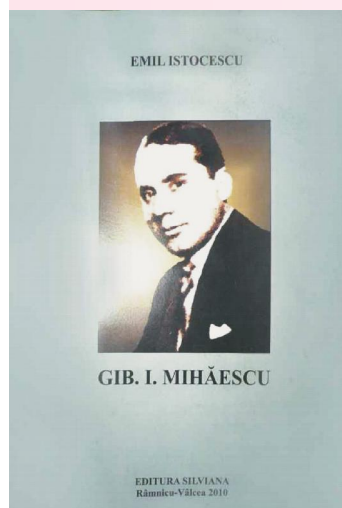
Specializându-se în istoria literaturii române, Emil Istocescu știe să îmbine într-o sinteză, mai puțin întâlnită la astfel de lucrări dedicate lui Gib. I. Mihăescu, cercetarea fenomenului socio-cultural, din unghiul cercetării arhivistice și cea orală, cu analiza critică a fondului spiritual al operei scriitorului drăgășenean. Această monografie aduce noutăți privind viața și opera autorului nulei „La Grandiflora”, dar și evidențierea, prin citate, a unor importanți critici și istorici literari, care au scris despre opera scriitorului de care facem vorbire. Astfel sunt citați: Camil Petrescu, Al. Piru, Ion Victor Popa, Izabela Sadoveanu, G. Călinescu, Mihail Sebastian, Cezar Petrescu, Laurențiu Ulici, S. Ov. Crohmălniceanu, Al. Dima, N. Manolescu, Ion Negreanu, Stelian Ciucă și mulți alții, din cei peste 46 de autori amintiți în „Referințe critice, date biografice și comentarii”.

Emil Istocescu are afinități puternice față de Gib I. Mihăescu și prin faptul că a cunoscut familia scriitorului și o mare disponibilitate de a surprinde sensul amănuntului în generalul operei. Un rol important în cunoașterea a acestui scriitor îl au fotografiile originale și inedite cuprinse în

carte care ne dezvăluie diversele preocupări ale scriitorului Gib I. Mihăescu.

Autorul știe să se ridice deasupra obiectului investigat și să-l analizeze în șiruri de conexiuni care iluminează opera mihăesciană, mentalitatea surprinsă a personajelor acestui autor, fenomenele sociale contemporane cu acesta, are înzestrare pentru analogia rapidă și pentru scenariu de idei, iubește coerența și armonia teoretică. Dicțiunea ideilor emanate din textul acestei cărți e un mod de expresivitate a intelectului.

Această carte este o sinteză a tot ce s-a scris despre Gib I. Mihăescu, după care nu cred că se mai poate spune ceva. Este un document necesar cercetătorilor ce se vor apleca asupra operei și vieții lui Gib I. Mihăescu, un fascicul de lumină ce evidențiază lucrurile din penumbra vieții și operei acestuia, este o iluminare culturală atât de utilă istoricilor literari.

Gib. I. Mihăescu

George POPA

Poezia orfică

Pentru a înțelege atributul de orfism și, consecutiv, de „poet orfic”, reamintim esențialul din mitul lui Orfeu, zeul muzicii în vechea Eladă, și implicațiile sale simbolice și metafizice răsfrânse asupra poeziei.

După cele mai multe surse tradiționale, Orfeu era de origine tracă, fiul al regelui Oeagru și al zânei Caliope. Adoptat de greci, Orfeu aduce aici ideea de nemurire, inexistentă anterior în patria lui Homer (*pentru că fenomenologia muzicii desfășoară veșnicia*). Apollo, zeul artelor (*muzica este însumarea metafizică a tuturor artelor*) îi dăruiește lira, iar cântecele sale erau atât de vrăjtoare, încât îmblânzeau sălbăticiunile, furtunile mării, clinteau până și stâncile. Soția sa, nimfa Euridice, moare mușcată de o viperă. Orfeu roagă pe Zeus să o readucă pe pământ, acesta se înduplecă, dar cu condiția să nu se uite la Euridice în timpul întoarcerii din infern. Dar Orfeu nu respectă consemnul, astfel că, întorcându-și privirile înapoi spre nimfă, aceasta moare a doua oară și pentru totdeauna. *Pentru că Euridice era muzică pură*, cântul cel mai sublim al zeului. Iar muzica este incaptabilă. O dezmarginire eterică.

După pierderea Euridice, Orfeu disprețuind carnalul, menadele, preotese ale cultului orgiastic, îl sfâșie și îi azvârle capul în râul Hebros, de unde trece în marea Egee. Capul continuă să cânte (*pentru că muzica*

este faptă a minții, și este eternă), ajunge în insula Lesbos. Aceasta devine leagănul poeziei lirice, atingând apogeul cu celebra poetă și muziciană Sapho. Și tot aici are loc instituirea unui oracol și a unor misterii orfice, iar lira este ridicată de zei la cer, unde formează constelația lirei.

Ca atare, potrivit mitului lui Orfeu, în creuzetul alchimic al unei poezii orfice intră următoarele elemente: capacitatea de *cântare*, caracterul *incantatoriu* și caracterul *inițiativ*. Poezia nu este nici metrică, nici rimă, nici metaforă. Este *fluid muzical*, *fior metafizic*, *eliberare în inefabil* - indiferent de mijloacele stilistice utilizate.

Cuvântul „poezie” derivă de la grecescul *poiein* - care însemnează a face, a crea, iar la anticii elini recitarea poeziilor era acompaniată de liră. Prin urmare, poezia trebuie *sine qua non* să dezvolte virtuțile cântului, ale muzicii.

Care sunt aceste virtuți? Fenomenologia muzicii se desfășoară în trei momente; *sunet*, *stingerea sunetului*, *nașterea unui sunet nou din energia dezvoltată și indusă de sunetul precedent*, acest lucru la indefinit, astfel că Platon a putut releva faptul că muzica este „veșnicie în mișcare”. Și fiind melodioasă, o poezie induce sentimentul eternității și, prin aceasta, este orfică.

Incantația - *cantabilitatea* unită cu ca-

racterul ritualic de *instituire a logicii interne* a poemului - pregătesc absorbția transfiguratoare în inefabil. Exemplu absolut de poezie orfică este eminesciana *Peste vârfuri*. Melodicitatea poeziei, trăsătură fundamentală a liricii lui Eminescu, care a fructificat în mod unic eufonia, cantabilitatea graiului românesc, împlinește rolul amintit mai sus de a induce sentimentul mișcării fără sfârșit, „eternitatea în mișcare”, proprie muzicii, de care vorbește autorul *Dialogurilor*. În poezia *Peste vârfuri*, incantația ritualică este efectuată de mișcările din natură - alunecarea lunii pe cer și bătaia frunzelor codrului, mișcări continuate de sunetul cornului, deci mișcarea muzicală ca atare, care transferă și amplifică ritualul mișcării indefinite a veșniciei, pregătind în modul acesta inițierea în neagrăi unei morți inițiatice, pierdere de sine într-o beatitudine fără de nume: „*Dintre ramuri de arin/ Melancolic cornul sună./ Mai departe. Mai departe./ Mai încet, tot mai încet./ Sufletu-mi nemângâiet/ Îndulcind cu dor de moarte*”.

Poezia orfică inițiază în nemurire. Lucrul acesta îl împlinește *prezentul etern poetic*. Căci scrie Pindar: „Numai cele frumoase se cuvine să le arătăm oamenilor”, pentru că „cine înfăptuiește frumosul arde slava lui cu văpaia immurilor de glorie”. „În armonia lucrurilor nepieritoare se păstrează ceea ce voi atinge cu strunele”. Cugetarea înaltă își află cale în Verb și astfel devine Adevăr peren. Secvențele de prezent etern devin tezaurul *Aducerilor aminte* și, în felul acesta, natura - „aștrii și fluviile și valurile mării te strigă din netimp înapoi”. Cel ce jertfește celor mai frumoase devine el însuși tânăr și frumos - un oaspete al eternității melosului.

Înainte de a trece la exemplele unor poeme în întreaga lor desfășurare, trebuie de spus că există strofe, distihuri sau un singur vers care sunt pură incantație și inițiere. Așa are loc cu distihul genial din poezia *Noi* a lui

Templul faraonului Akhuaton

Octavian Goga, prin care ne inițiază în misterul absolutului cântului: „Privighetori din alte țări/ Vin doina să ne-asculte. Sau finalul din poezia lui Lucian Blaga, *Cântăreții bolnavi*: „Răni ducem - izvoare/ - deschise sub haină./ Sporim nesfârșirea/ c-un cântec, c-o taină”. Iată interdicția lui Hafiz adresată celor ce cred că-i pot descifra misterul inefabilului din gazeturile sale: „Nu-ți pune istețimea ca să-nțelegi ce-am spus./ Căci panamii are-o taină și scrie cu nespuz”. Și versul lui Arthur Rimbaud: „Și poate că adevărul ne așteaptă în jurul nostru cu îngerii săi plângând”.

Lirica poetei și cântăreței din Lesbos, Sapho, denumită a zecea Muză, este paradigmatică pentru poezia orfică a antichității:

*Mi se pare-ntocmai la fel cu zeii
Omul care lângă tine se-așează
Și de-aproape dulcile șoapte-ți soarbe
Fruntea-nclinând.*

*Și surâsul fermecător ți-admiră.
Tare-atunci în piept inima-mi doare.
De cum te zăresc glasul mi se moaie
Și mi se stinge.*

*Limba mi se usucă-n gură,
Foc cumplit sub piele mi se strecoară,
Să mai văd cu ochii nu pot și tare-mi
Văjâie-azul.*

*De sudoare-s plină și mă cuprinde
Un tremur; și mai galbenă sunt la chipu-mi
De cum este firul uscat de iarbă:
Parc-ași fi moartă.
(trad. C. I. Balmuș)*

Sapho nu descrie aici un bărbat, ci insti-tuie o prezență inductoare a reacției totale a unei ființe totale față de o totalitate pe care o resimte ca fiind cosmică. Ni se prezintă cu o deosebită forță lirică freamătul sângelui, icoanele vizionare și cutremurul transfigurator încercate la vederea iubitului. Asemuindu-l cu zeii, poeta trăiește înfiorarea sacră a unei hierofanii, a prezenței unei făpturi cerești. Această adevărată revelație dezlănțuie o suită precipitată de reacții din ce în ce mai intense: glasul i se înecă, limba i se usucă, inima o doare, o arșiță-i cotopește trupul, ochii i se întunecă, urechile-i văjâie, un tremur îi zguduie întreaga făptură, capătă paloare de moarte. Este transa, este moartea inițiată. Pentru Sapho, fiorul dragostei este sublimul care „atunci când apare, sfarmă totul ca un trăsnet”, cum afirmă (pseudono) Longinus în *Tratatul despre sublim*.

Iată lapidar și deosebit de expresiv, în viziunea geniului popular, inducția morții inițiatice în dragoste: „La fântâna lui Novac/

Se-ntâlnește drag cu drag,/ Se sărută până zac/ La fântâna din răzor/ Se-ntâlnește dor cu dor/ Se sărută până mor”. Nu se întâlnesc și se contopesc două nume, ci două principii - ale dragului și dorului, două simboluri vii, perene.

În poezia *Pe lângă plopul fără soț*, există o gradație a incantației care poartă progresiv iubita până la intrarea inițiată în a deveni lumină din lumină, Dumnezeu din Dumnezeu, raza din ochii ei putând aprinde o stea ce poartă până în veșnicie, astfel că „Ai fi trăit în veci de veci”; pentru că iubirea poetului vine samsaric din cealaltă vecie, cea trecută, culminația inițierii fiind aprinderea candelii iubirii cu flacăra farmecului ei sfânt.

În lirica profund amară a lui Giacomo Leopardi, poemul *Infinitul* ocupă un loc privilegiat, semnând o secvență de înseninare, de exorcizare a acestei vieți a suferinței și nimicniciei care l-a făcut pe poet să exclame „E funesto per chi nasce il di natale” - nefe-ric și cel ce se naște în ziua sa natală.

Refugiat în natură, așezat la marginea unui lac și cufundat în binefăcătoarea pace, poetul uită nu numai lumea, dar și pe sine însuși. Devenit una cu nemărginirea mobilă a firii, el își pierde identitatea, persistând doar o pură încântare fără nume:

*Mi-e drag de mult acest colnic pustiu
Și-acest frunziș ce din atâtea părți
Ascunde ochiului adâncă zare.
M-așez aici și cu privirea ținută
Eu îmi închipui nesfârșite spații
Și supraomenești tăceri
Și-o pace-atâta de profundă,
Că inima aproape se-nspăimântă.
Și-apoi când vântul freamătă prin ramuri
Nemărginita liniște-o aseamăn
Cu acest glas; și-mi amintesc vecia
Și timpii duși și timpul cel de azi,
Cel viu, și cântul său. În necuprins
Se-neacă al meu gând. Și ce-n cântare
Să naufragiez în vasta mare...*

În felul acesta, totul devine înalta bucurie a „naufragiului”, a absorbției în acea muzică pancosmică, acel suflu al indefinibilului: „Così fra questa/Imensità s'annego il pensiero mio/ E il naufragar m'è dolce in questo mare.” - dorință asemenea Isoldei în finalul dramei wagneriene: „In des Wonnens Meer/ wogenden Schwall/ in dem tönenden Schall/ in des Welt-Atmes/ wehendem All - / ertrinken/ versinken -/ unbewusst -/ höchste Lust!” În valurile unduitoare ale mării extazului, în adiindul Tot al sufletului lumii - să mă înec - să mă cufund - fără de nume - cea mai înaltă voluptate!”

Poezia lui Charles Baudelaire *Harmonie du soir* - Armonia serii - este de asemenea exemplară ca magie și inițiere orfică. Incantația datorită melodicității excepționale,

însoțită de mișcarea ritualică suitoare, poartă cu perfectă logică internă către inițierea într-un mister, cel al sacralității și perenității iubirii:
*E ceasul când pe lujer în seara ce se stinge,
Cădelnișând miresme, se-evaporă-orice floare;
Și zvonuri și arome se-nvălmășesc ușoare;
Vals trist și o sfârșeală ce sfâșie și-nfrânge.*

*Cădelnișând miresme, se-evaporă-orice floare;
Și freamătă-o vioară pe-o inimă ce plânge.
Vals trist și o sfârșeală ce sfâșie și-nfrânge.
Frumos și trist e cerul, altar fără hotare.*

*Și freamătă-o vioară pe-o inimă ce plânge.
O inimă duioasă pe care neantu-o doare!
Frumos și trist e cerul, altar fără hotare,
Iar soarele-n apune se-neacă-n propriu-i sânge.*

*O inimă duioasă pe care neantu-o doare,
Din tot ce-a fost lumină orice fărâmiștrânge!
Iar soarele-n apune se-neacă-n propriu-i sânge.*

Icoana ta în mine potir arzând mi-apare!
Mallarmé, care - prin decantarea extremă a realului și prin transmutarea sensurilor cuvintelor datorită contaminării lor sensice și fonemice - „divina transpoziție”, - a tentat să ajungă la „tenebrele absolute” înțelese ca „Neant”, - încredințază muzicii identitatea acestui Gol; dar „Neant”, care însemnează extincție inițiind spre „contemplarea eternității”: eterul spiritualității pure, ce se confundă cu negrăitul. Că mistica poeziei lui Mallarmé este o inițiere în inefabil, o dove-dește suavul poem *Sainte* (Sfânta):

*La geam vechi santal tăinuind
Ce-n ceas târziu se decolră
Din alăuta-i scânteind
Cândva cu flaut sau mandoră,*

*E Sfânta pală răsfoind
Tom de demult ce se dișterne
Dintr-un Magnificat curgând
Cândva la fine de vecerne:*

*La acest geam ca un potir
Atins de-o harfă modulată
De-un înger cu zbor de zefir
Pentru falanga delicată*

*Cu care ea,- când și santal
Și carte-apun, - unduie serii
Pe-acest penet instrumental,
Muziciană a tăcerii.*

În fapt de seară, la fereastra care ascunde un santal, poetul evocă duetul de altă dată

dintre violă și flaut, sau dintre violă și mandoră. Amintirea acestei muzici se reaprinde prin imaginea Sfintei Cecilia, patroana muzicienilor, care răsfoiește o carte de imnuri sacre, fluid imaterial „șiroind” în spațiul vibrant al poemului. Asimilarea eternului feminin muzicii înfăptuiește asocierea a două purități menite să ne înalțe, și a două mistere: al devenirii - muzica - și al creației - principiul feminin, - mistere care se interferează în aceeași evoluție fenomenologică în trei momente - viață, moarte, renaștere.

Inaudibilă fizic, muzica - rămâne unica realitate, umplând atât spațiul lăuntric cât și pe cel exterior și confundând totul în aceeași vibrație a negrăitului.

Starea inefabilă generată de cânt, în forma ei cea mai înaltă, mai pură, mai „creatoare” este o stingere inițiată ducând spre înviere într-o bucurie fără nume, - beatitudinea deplinei descătușări ontice. În felul acesta inefabilul cântului, poezia „salvează ființa”, afirmă autorul *După amiezii unui faun*.

În poezia lui Hermann Hesse, *Jocul perlelor de sticlă*, melosul cosmosului și cel uman constituie o neîntreruptă incantație invocând duhurile sfinte și formulele magice care preschimbă viața în semnificații eterne, iar pe aripile acestui cor de sufluri și vrăji tainice ne înălțăm pentru a fi absorbiți în cântul ce ne preschimbă în miezul sacru al constelațiilor:

*Muzici din cosmos și din mâini măiestre
Gata suntem mereu să le-ascultăm,
Spre pură sărbătoare, - duhuri sfinte
Din timpii cei de har îi invocăm.*

*Noi ne lăsăm purtați înalt de taina
Înscriselor formule vrăjitoare,
Ce nesfârșirea, patima, viața
Le schimbă magic în simboluri clare.*

*Spre cristalinul cânt din constelații
Al vieți-mi sens și-a luat mereu avânt,
Din a lor sferă nimeni n-o să cadă
Decât cerește-n miezul lor cel sfânt.*

Rilke și-a ales drept simbol al universului său poetic din *Sonetele către Orfeu*, pe zeul muzicii, pentru că acesta străbătuse moartea și renăscuse, o învinsese prin natura sa ontică, muzica fiind renaștere perpetuă. Și totodată, înfăptuiește dizolvarea noastră inițiată - noi cei numerici - în inefabil, așa cum scrie în *Sonetul către Orfeu II,13*:

*Fii înaintea oricărei despărțiri, ca și cum
s-ar afla
în urma ta, ca iarna care tocmai sfârșeste.
Căci printre ierni, e-o iarnă ce-atât te va
ierna,
că inima ți-o-ntrece și supraviețuiește.*

*Să mori neîncetat în Euridice -, și suie
cântând iară,
și mai mult slăvind, suie-napoi în raportul
curat.*

*Intre cei ce se sting în apunerii țară,
fii un cristal care, sunând, s-a spart cu
sunetu-odat’.*

*Fii - și cunoaște și a neființei stare,
înfinet întemeind lăuntrica-ți vibraire,
deplin s-o desăvârșești în această unică
oară.*

*Printre uzatele, ca și printre mutele, fără
de nume,
rezerve ale deplinei naturi, - negrăitele
sume -
extatic să te numeri - și numărul fă-l ca să
piară.*

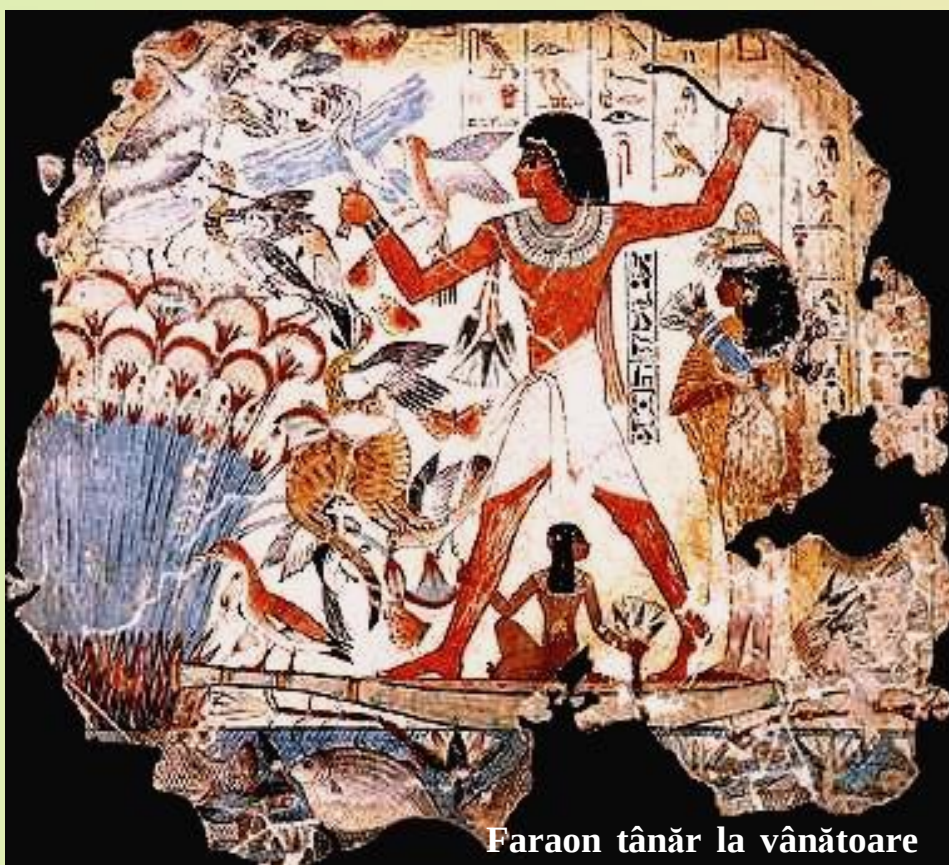
Cum să evităm stingerea definitivă și să intrăm în circuitul eternității? Trebuie, afirmă Rilke „să murim neîncetat în Euridice”: să intrăm în ciclicitatea perenității proprii muzicii: sunet, apunerea sunetului, renaștere într-un nou sunet, datorită necesității interne a armoniei care însemnează suirea către un nou raport; iar acest lucru, în dublu sens: muzica, așa cum a gândit Pitagora, este un raport al numerelor; dar și viața este un raport între numere. Suntem numerici și nu entități monadice - însingurări absolute. Parcurgerea procesualității trifazice a muzicii face ca moartea să fie mereu întrecută. Fiecare sunet, fiecare clipă poartă acel impuls suitor care stră-

bate prin moarte către o mai înaltă treaptă de ființare. Și astfel, prin cânt, ne menținem pe orbita eternității.

Terțina finală a sonetului rezumă ideea poetică a veșniciei umane: suie sincopat, energizat de chemarea către inexprimabil; clipa ta, care este număr, fărâșă, adaug-o „totalității inefabile” a naturii, pentru a ne pierde, a ne absorbi în Unul universal, idee hindusă, idee goetheană și nietzscheană, idee din finalul operii Tristan și Isolda.

Poeziile de mai sus sunt doar câteva exemple de creații din lirica universală dezvoltând complexitatea mitică și simbolică a spiritului orfic, pe care îl putem afla rezumat în lirica lui Pindar: „Muritorilor le sunt date zile nemuritoare”, deoarece „există o vechie a vremii”; acest lucru are loc când poetul „însămânțează strălucire”, când suflul său poetic viețuiește în „curăția picăturilor de rouă și se înalță către Eter” pentru „a da în floare pe înălțimile sofiei”. Ca atare, trebuie spus că este eronat a se considera orice poezie ca fiind prin definiție orfică. Poezia este orfică atunci când transfigurează și inițiază spiritual.

Privită prin prisma multiplei simbolice orfice, poezia, muzică a verbului, este un mister care nu se înțelege decât cu misterul din noi înșine, setos de elanurile zborului eliberator către cele mai înalte creste ale simțirii și gândirii, luând pe aripi frumosul și sublimul naturii - pentru a le transpune în prezent etern.

Faraon tânăr la vânătoare

Elena BUICĂ
(Toronto, Canada)

Artur Silvestri, la trei ani de la urcarea în Nirvana

Au trecut trei ani, și vor mai trece mulți alții, de când marele cărturar și promotor al culturii noastre, Artur Silvestri, s-a urcat în Nirvana, la data de 30 noiembrie 2008. Au trecut trei ani și ne e mereu dor de prezența sa vie și de cuvântul său „*cules de pe paștile înfinit colorate și cu parfumi inefabile, pe care le parcurge fără oprire, ne cuprinde și ne supune, strecurând în noi înțeleșuri superioare, menite să ne extragă din contingent*”.

(acad. prof. dr. Zoe Dumitrescu-Bușulenga).

Chiar dacă au trecut trei ani de când a trecut în lumea umbrelor, a rămas numele său să strălucească în lumină prin scrisul și faptele sale.

Unul din marele mele regrete este acela că a plecat în eternitate fără să am șansa să-l cunosc personal, de altfel, așa cum s-a întâmplat cu foarte multe persoane cu care comunica prin internet. Nu ne-am văzut ochi în ochi, dar am simțit de la bun început că făcea parte din viața mea, motiv pentru care merg la mormântul său, pentru reculegere, ori de câte ori mă aflu în țară și nu uit nici aici, în Canada, din când în când, să-i aprind o lumânare. Asemenea situații nu se întâmplă decât

atunci când în viață întâlnești ceva special și n-am nicio îndoială că acest om, atât de deosebit, a fost un om special, cu o forță spirituală ieșită din comun, înzestrat și cu ceva puteri paranormale, un om care degaja atâta liniște, siguranță, înțelegere și bunătate, așa cum nu îți este dat să întâlnești decât rareori în viață. Când am trimis primele scrieri spre publicare, cu destinația „Intermundus Media”, nu aveam nici cea mai vagă idee cu cine voi intra în legătură; luasem adresa, la întâmplare, de pe internet, îmi plăcea cum suna. Cu fiecare mesaj pe care-l primeam, semnat Artur Silvestri, se degaja câte ceva din puternica sa personalitate și ceva din fiorul rafinamentului unei culturi vaste, încât mă făcea să deschid ochii tot mai larg, ca în fața unor descoperiri venite pe neașteptate. Semăna cu o comoară pe care o dezvăluiau treptat și nu puteam să-mi dau crezare ochilor. Într-un timp, când am văzut că nu mi-au apărut niște scrieri, pe care le trimiseseam pentru publicare, am adresat rugămintea să-mi comunice cu ce aspect din cele scrise nu a fost de acord. Mi-a răspuns imediat că nu au sosit aceste scrieri. „Eu am un număr de scriitori de care mă

ocup personal și scrierile lor vin direct la mine. Aceste scrieri nu mi-au sosit și în altă parte nu am unde să le caut. Aștept să le retrimiteți.” Comunicarea asta m-a surprins. Venea de la Președintele „Asociației Române pentru Patrimoniu”, personalitate marcantă a culturii noastre, și eu eram la începutul încercărilor mele literare. Și, astfel, am pășit înainte și mereu am avut în minte cuvintele sale de îndemn din care reproduc acum doar câteva: „fericit cel ce ocupă un loc pe pământ, iar dacă acel loc este binecuvântat de spiritul literei scrise, atunci este cu adevărat un om fericit”. Și eu am gustat din această fericire.

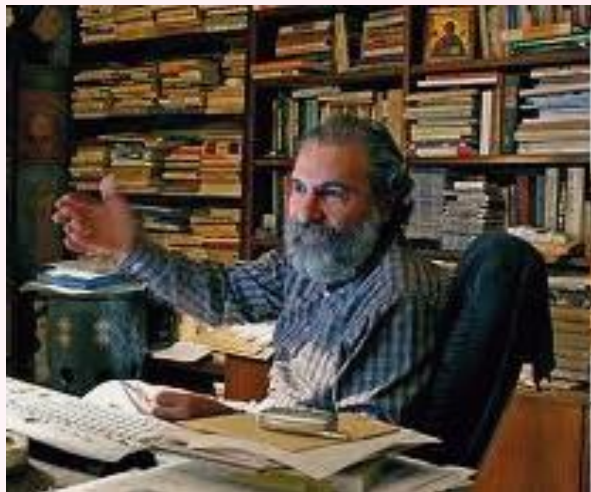
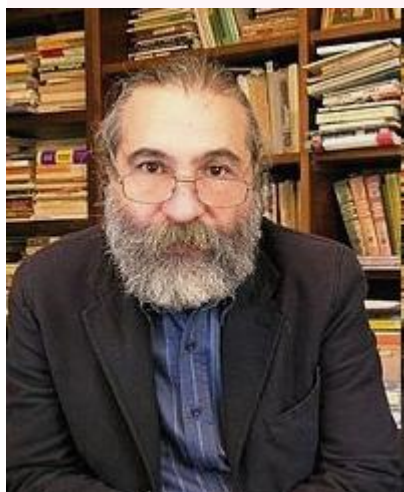
Din toată corespondența purtată pe internet, am constatat că gândurile mele, chiar și cele mai adânci, cele pe care nu le scosesem nici eu la suprafață, mi le-a recepționat și că au avut ecou în gândurile sale, ba, mai mult, le-a dus mai departe. Nu ne-am întâlnit față în față, dar ne-am întâlnit în spirit. A existat un flux, care era reciproc, și am rămas cu convingerea că era înzestrat și cu ceva puteri paranormale și că a fost un om cu aură mistică. Chiar și atunci când trimitea mesaje colective, eu simțeam că mi se adresează direct și mie. Fără această

prezență în viața mea, deși scurtă, astăzi nu aș fi unde mă aflu acum.

Dar, dincolo de ceea ce mă determină personal la recunoștință și neuitare, sunt multe altele care îl situează pe podiumul înalt al oamenilor aleși ai unei țări.

Ideile la care mă refer acum nu sunt noi, au fost spuse și subtilizate de multe personalități remarcabile ale culturii noastre, dar socotesc că nu s-a spus încă de ajuns, oricât de mult le-am repetat și de aceea revin asupra lor, mai ales asupra unui fapt ieșit din comun.

Puterea, cu care a fost înzestrat acest om de excepție, l-a determinat să încerce o faptă uriașă, să oprească declinul spiritual al țării noastre, să pună stavilă distrugerii multor tradiții, care, de-a lungul anilor, au fost considerate temeuri ale vieții în spațiul nostru carpatin, să schimbe acest mod de a gândi care ne sufocă, un mod de viață viclean și fals. A vrut să lupte împotriva deșezării românilor și a modelelor de viață, atât de eronate, care s-au impus în modul nostru de existență și să aducă un aer proaspăt în țară, să situeze România pe un loc onorabil în lume. Pentru înfăptuirea acestui gând, a înființat „A-

sociația Română pentru Patrimoniul", adunând în jurul său intelectuali romani de pretutindeni, care „privesc în aceeași direcție”.

A fost uimitoare forța cu care a luptat pentru a-și îndeplini acest mare vis, Renașterea României. Credea cu toată convingerea că în acea profundă Românie Tainică sunt valori umane capabile de o nouă construcție morală a țării. Nu e inutil să ne reamintim, iarăși și iarăși, că avem atâtea nevoie de renașterea acelei României Tainice, acea Românie curată, capabilă să-și iubească înaintașii, să-și privească critic trecutul, să-și îndrepte privirile spre un viitor luminos, o Românie după care tânjesc toți românii de bună credință, mulți la număr. Într-o astfel de Românie, câți români nu s-ar întoarce la vatra străbună, câți alții n-ar renunța la visul împlinirii pe alte meleaguri, câți romani n-ar fi fericiți bând apa limpede din fântâna pământului strămoșesc!

Dar Dumnezeu l-a chemat la El, fiindcă țării noastre poate că nu-i venise încă momentul mântuirii, poate că mai avem de plătit pentru multele îndepărtări de la Cele Sfinte, sau poate că este numai o încercare pe care trebuie să o trăim așa cum ne-a fost datul sorții. Cine poate desluși rosturile hărăzite de Cel de Sus?!

Pentru lumina unui astfel de gând măreț, se impune să ne reamintim chipul celui care începuse să îi pună câteva temelii. Stau mărturie, scrieri și nenumărate fapte în folosul românilor și, în mod special, demersurile făcute pentru a aduna în sentimente și în gânduri pe românii de pretutindeni înființând, pe cheltuiala sa, prestigiosul imperiu mediatic „Asociația Românilor de Pretutindeni” pentru o mișcare culturală în țară și în străinătate, activitate preluată după dispariția sa de devotata sa soție, Mariana Brăescu-Silvestri.

Artur Silvestri a însemnat Speranța ca lumea să fie mai bună, și asta nu trebuie s-o uităm niciodată.

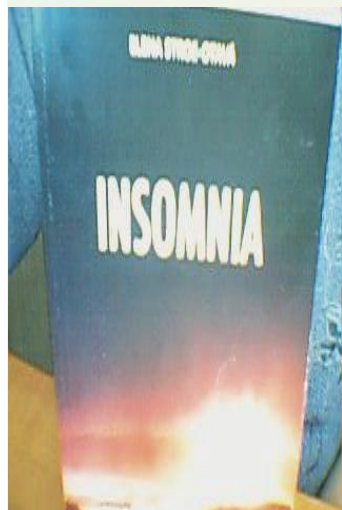
Am așternut aceste însemnări având în minte cuvintele pe care le-a notat, referindu-se la istoria noastră și la oamenii mari ai ei:

„Uitarea merită să fie un blestem”.

Mariana Vicky UÂRTOSU

La cea de-a treia carte, **Elena Stroe-Otavă** pare ca și-a dat, și luat, un examen important: acela de scriitor. Cu volumul **Insomnia**, apărut la Editura MAD Linotype-Buzău, 2011, Elena Stroe-Otavă mi-a cucerit atenția, mi-a stârnit curiozitatea, mi-a creat o stare de bine. Construită circular, simetric, cartea începe sub un pretext, cel al insomniei provocata de un accident la care participă autoarea. Subiectul se desfășoară pe multiple planuri, reușind să strângă, cu fiecare pagină, aria de prezentare exact de unde a plecat. Complicele autoarei, motanul Kiri, de care o leagă o strânsă relație de... coabitare, este primul căruia îi împărtășește intenția de a-și exorciza răul launtric - provocat de imaginea accidentului -, prin scris. Cartea este alcătuită din pagini poetice de mare sensibilitate, caracteristică scriitoarei, unde figurile de stil sunt la ele acasă și unde brodează un subiect aparent tern: povestea pornește de la traseul inițiat al unei tinere absolvente de filologie, obligată la executarea stadiului profesoral- rural, cu întregul sau

cortegiu de peripeții, sfârșind în zilele noastre, zile în care eroina este profesor de liceu, confruntându-se cu elevii și legile școlare ale acestor timpuri. Arhitectura cărții, cum am spus, se bucură de o tehnică bine stăpânită („deformare” profesională, mi-aș permite să glumesc). Elena Stroe-Otavă realizează, de fapt, un personaj principal, Lavinia Moise. Portretul acestuia creionându-se indirect prin acțiunea celorlalte personaje, direct, prin faptele ei. Substituindu-i-se, autoarea folosește limbajul mărturiei, derutând cititorul, lăsându-i falsa impresie de roman autobiografic. Lectura cunoaște oarecare tensiune, crescând în intensitate cu fiecare capitol, captivând și relaxând deopotrivă. Trăim alături de eroina spaime, neliniști, bucurii, clipa marii iubiri, dezamăgiri, îngrijorări, tristeți, dar și împliniri. Elena Stroe-Otava reușește să cuprindă, de-a lungul celor peste două sute de pagini, trăiri dintre cele mai complexe, făcându-și-l părtaș la toate acestea pe cititor, căruia nu este dispusă să-i acorde nici măcar pauza de cafea. Fracturarea capitolului, ruperea planurilor prin descrieri, printr-o excursie la Roma, de exemplu, prilej cu care autoarea face o adevărată demonstrație de virtuozitate: își plimba și prezintă cititorului cele mai importante puncte turistice ale Romei, ca un ghid experimentat. Este, acest mod, o găselniță scriitoricească, determinându-și cititorul să nu abandoneze lectura. Făcându-l curios, nu numai asupra destinului personajului principal, ci și provocându-l prin astfel de date, informându-l, făcându-și astfel, cartea

utilă. Nimic nu rămâne nerezolvat. Destinul fiecărui personaj adus în scenă este lămurit, cititorul nu are întrebări. Repet, romanul este rotund, fără fisuri, bine scris, într-o manieră atractivă. Am să redau un scurt fragment, ce în concepția mea reprezintă **inima romanului**, spre a ilustra o *fărâma* din trudnicia autoarei în drumul desăvârșirii acestui hobby, literatura:

„Am ieșit în răcoarea dimineții de început de iunie. O liniște deplină stăpânea satul, semn că nimeni nu se trezise la acea oră. Era duminică și, dacă nu mergeau la biserică, oamenii nu mergeau nici la câmp. Pe gazele mele le anunșasem de seara că aveam de gând să văd răsăritul soarelui cu Edi, din mijlocul lanului de grâu. Am mers un timp pe o cărare, prin iarba umedă de rouă. Am străbătut lanuri de porumb și floarea-soarelui, prin locuri pe care numai Edi le știa. Era încă noapte, era răcoare și el mă ținea de după umeri, ca să mă încălzească, pentru ca nu luasem decât un pulover subțire peste bluza de vară. Nu bănuisem că în zori este atât de rece... Eduard a găsit un spațiu gol în mijlocul lanului unde a întins pătura... Ne-am așezat obosiți pe pătura moale și am ascultat, în liniște, șoaptele pământului. Mă simțeam ca prima femeie de pe pământ alături de perechea mea”.

Aici, în acest punct al cărții, se derulează conflictul. Un conflict docil, acceptat, soluționat. Ca și INSOMINA eroinei, de altfel, vă recomand cartea..., dar să nu experimentați insomnia, decât citind-o.

Cristian Petru BĂLAN
(Chicago, SUA)

Bacău - London, înainte și-napoi

Există o suită de prezentări interesante despre scriitoarea română bilingvă **Mariana Zavati Gardner**, din Marea Britanie, o creatoare prolifică, din ce în ce mai prezentă în publicațiile românești din țară și din diaspora. Atenția revistelor literare a fost atrasă atât de valoarea textelor publicate, cât și de numărul relativ mare al cărților unanim apreciate de cititorii și de prezentatorii acestor pagini. Într-o perioadă de numai câțiva ani, autoarea a lansat cca 30 de cărți de proză și 20 de cărți de poezie, multe dintre ele tipărite în ediții bilingve, română și engleză, ca să nu mai vorbim de numeroase recenzii și traduceri. După cum era de așteptat, munca și talentul i-au fost răsplătite cu numeroase premii și distincții românești ori internaționale.

Ultima sa carte de proză, **București-London, înainte și-napoi** (Ed. Sitech, Craiova, 2010), însoțită de o amplă și valoroasă prefață, intitulată „*Mariana Zavati Gardner, cu lada de zestre prin lume*”, scrisă de Dumitru Velea, cuprinde 22 de proze scurte, izvorâte din amintiri vechi și noi, petrecute în două extreme geografice diferite (România - Anglia).

„*București-London, înainte și-napoi*” invită cititorul să se alăture autoarei într-o ispititoare navetă a cunoașterii gradate a diversității lumii întâlnită spațial și temporal, minuțios reconstituită printr-o șocantă revitalizare bine temperată imagistic. Procedând reducionat, elementele descriptive largi se sedimentează treptat în descrieri concise, pline de convingătoare aderențe la realul cotidian. Sunt povestiri nostalgice în care totul este viu. Luate stilistic, sunt îmbinări ale unui registru înalt, clasic, cu unul al limbajului comun plăcut și bine decantat. Interesant ni se pare faptul că Mariana Zavati Gardner nu opune idealistic lumile de la antipozii,

ci încearcă să le unească și să le găsească numitorul comun, accentuând realist substanța epică. Remarcabilă este nu doar îndemânarea narațiunii, dar și bucolica delicat-solemnă a vibrațiilor telurice emanate de spațiul dulce și familial al Băcăului plin de vechiul farmec moldovenesc. În sânul familiei, autoarea se simte deplin împlinită și reîntregită după fiecare vizită, fără afectarea manieristă a spațiului ludic și miniatural. Dovedind o capacitate impresionantă de adaptabilitate la nou, eroina cărții, „*Maruca-naratoarea*”, cum o numește Dumitru Velea, revenind la noul domiciliu de pe insula britanică, înțelege că obiectul repetatelor călătorii pare un destin personal al unor alternanțe la care nu se poate renunța niciodată, deoarece contactul cu locurile de baștină care reîncarcă bateriile sufletului sunt puternic dătătoare de energii noi, aidoma celor ale miticului Anteu la contactul cu pământul. Schimbările de decor - cel anglo-saxon versus cel valah - sunt similare celor din scenariile filmice, fără să fie forțate ori descrise într-o manieră utopistă, ci contemplativă, fiindcă în acest mediu bivalent Maruca visează cu ochii deschiși la o lume numai de ea cunoscută cum este în via realitate, refuzând descrierea elementelor care degradează societatea modernă de pe ambele țărmuri.

Fiecare din cele 22 de narațiuni s-ar putea transforma în povestiri lungi sau în nuvele, dar este preferat genul scurt, cu acțiuni comprimate în pilule epice din ce în ce mai mici. Personajul primei povestiri, „*Moș Bugan*”, un octogenar simpatic ce se umflă în pene pe lângă duduile tinere, arătându-ne ce viață ducea el pe când era flăcău, un moș politicos și inteligent, mânuind replici sugubețe, slujește pe la casele mari și ne amintește oarecum de Moș Nichifor Coțcariul descris

de Ion Creangă. Portretul lui Moș Bugan pare antologic: „*Mustața îngrijită le deoache de-a dreptul atunci când îndrăznesc să-i taie calea râzând pofcioase. Zăpăcește chiar și pe tinerele neatașate, dar cu perspective.*” În schița „*5 martie 1953*”, ziua când satrapul de la Moscova, „*tovarășul Stalin*”, a dat ortul popii, micuța elevă Maruca nu poate înțelege pentru ce învățătoarea care până atunci le vorbise apologetic despre „*tătuțul Stalin*”, la confirmarea știrii auzite, le ordonă în mod surprinzător elevilor ei să rupă din manuale pagina cu portretul dictatorului, în timp ce lumea pe stradă jubila: „*...A murit satana... Stalin e mort... S-a dus dracului... Să-l ardă iadul!*” Aceste amintiri sunt expuse cu tonul comic al unui fapt înțeles mai târziu de copila maturizată.

Amintirile londoneze capătă, desigur, culoare locală, specific englezească, impregnate de tonalitatea prozei britanice plină de scene misterioase, mai ales când este abordat subiectul locuințelor vechi bânuite de spirite malițioase. (Schițele *Casa de la numărul 1* și *Casa din deal* - mici bijuterii ale genului). Din amintirile copilăriei, excelează schițele *Cea dintâi amintire*, *Bomboanele*, *Ziua Domnului Constantin*, *Grădina cu stupi*, *Portocala de Crăciun*, dar și celelalte, desigur, conferindu-ne o mare impresie de adevăr inubliabil. În ele sunt amintite persoanele cele mai dragi, părinții, copiii, bunicii, prietenii, oamenii nevoiași, grijile personale, colapsurile trecătoare ale sănătății (v. schița *Problema Maruca*), lipsurile endemice de pe timpul comunismului, suferințele oamenilor, întrerupte de scurte raze luminoase, de mici bucurii care, totdeauna, în amintiri, iau amploare și prind culori irizante. În ele, problemele și raporturile de familie par esențiale.

Ultimele schițe, din ce în ce mai scurte (*La gară*, *Zgomote*, *Obiecte*, *Bilet dus-întors* ș.a.), capătă aspecte de tablete și au ca decor spațiul Regatului Unit, dar titlul cărții *Bacău-London...*, amintește de Londra doar pentru că de acolo porneau avioanele spre România și tot acolo reveneau ele cu nostalgica autoare. Scenele descrise nu sunt tipic londoneze. Dar și aceste pastile literare apar stenice, focalizându-se toate pe esențe. A spune totul în cuvinte și idei puține, presupune o mare măiestrie literară, inspirată din viața reală. Citind, de pildă, schița *Programarea* ajungem la concluzia că birocrația britanică nu diferă cu nimic de aceea din România. Abia intrată într-un cabinet medical, după niște momente penibile de așteptare, pacienta a trebuit să răspundă la niște întrebări enervant de stereotipe: *Numele... Data nașterii... Adresa... Numele de domnișoară a mamei...* - întrebări care existau deja și pe formulare, dar care se repetau inutil la fiecare ghișeu, căci a fost trimisă de la un funcționar la altul, ca până la urmă să nu fie servită cu nimic, fiind nevoită să plece acasă unde completează o fișă de reclamații.

Întreaga carte a scriitoarei Mariana Zavati Gardner este o șocantă revitalizare a unor evenimente cuprinse pe o perioadă de aproape cinci decenii, demonstrând o reală putere de abstragere din mediul social-politic al unei lumi aflată într-o continuă schimbare unde nu influența imaginației contează, ci confluența durităților vieții, atenuate de aura amintirilor transplantate din inima creatorului în sufletul cititorului. Este o carte pe care oricine o citește cu reală pasiune.

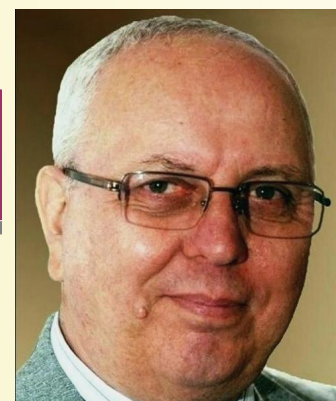
Iulian CHIUU

Rosa Lentini – Simțire spaniolă în rostire românească

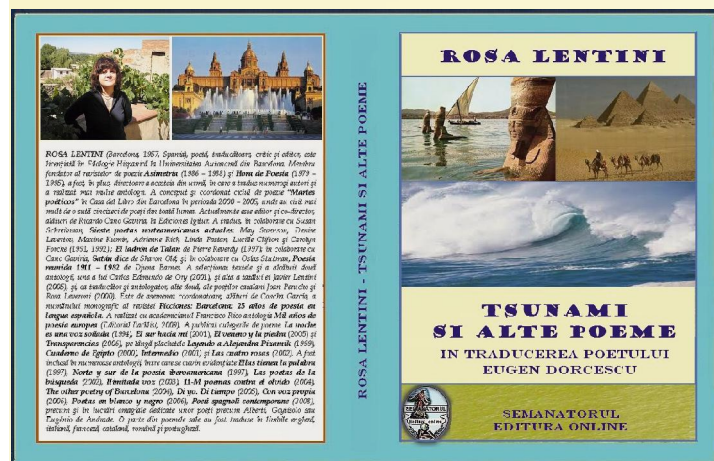
De la debutul său editorial (*Pax magna*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1972), poetul **Eugen Dorcescu** semnează până astăzi aproximativ patruzeci de volume de versuri, eseuri, proză scurtă, teorie și critică literară, dintre care patru sunt volume de traduceri, în special din poezia spaniolă (Pierre Loti, *Doamna Crizantema*, Editura Excelsior, Timișoara, 1998; Coriolano González Montañez, *Călătoria*, Editura Mirton, Timișoara, 2010; Rosa Lentini, *Tsunami și alte poeme*, Editura Mirton, Timișoara, 2011, aceasta fiind reluată în același an și în ediție online la Editura Semănătorul, București). Volumul **Rosei Lentini**, cu versuri de simțire spaniolă emblematică, mi-a parvenit în format online, expediat pe aceeași cale electronică de autorul traducerii (iată, așadar, cum cartea se îndreaptă spre a doua tinerețe fără să prejudicieze valoarea, ci ajutând-o să se afirme în cercuri intersectate în jurul ei!). Mărturisesc că după Dámaso Alonso (*El viento y el verso* - 1925), Mario Benedetti (*Poemas de oficina* - 1956, *La casa y el ladrillo* - 1977, *Poemas de otras* - 2004), după Alegre Heitzman (*La luz con el tiempo dentro* - 1993; *La luz en la ventana* - 2001), după César Augusto Ayuso (*Afir-*

mación del hombre - 1980; *La noche ama su sombra* - 1984), cartea Rosei Lentini, *Tsunami și alte poeme*, mi se pare o continuitate lirică în spiritul a ceea ce scria încă pe la mijlocul veacului al XX-lea în *Poesía española* și în *Poetas españoles contemporáneos* Dámaso Alonso despre destinul comun al poeziei de simțire spaniolă, indiferent dacă ea se exprimă în castiliană, în bască, în catalană sau galiciană. În traducerea lui Eugen Dorcescu, bun cunoscător al spiritului iberic, Rosa Lentini mă trimite la o observație a lui Salvador de Madariaga, potrivit căreia gândirea spaniolă ar fi bogată în geniu, dar săracă în talent, cu precizarea că Madariaga distinge „două tipuri deosebite ale spiritului uman, care se deosebesc prin aceea că talentul este mai ales conștient, continuu, metodic, analitic, critic, iscusit în ceea ce privește forma, în timp ce geniuul este mai ales subconștient, discontinuu, liber de orice metodă, sintetic, creator, fertil în ceea ce privește fondul” (*Englez, francez, spaniol* în vol. *Itinerarii spirituale*, Ed. Meridiane, Buc., 1983, p. 228). Rosa Lentini și întreaga ei generație probează tentația spaniolă de a privi totul ca *subspecie aeternitas* cu sprijinul nemijlocit al gra-

iului și al tendinței lui de totalizare, ceea ce constituie sufletul Spaniei. Astfel, ar spune și Madariaga, spaniolul atinge universalitatea fără să și-o propună. Rosa Lentini, poetă, traducătoare, critic și editor, este licențiată în Filologie Hispanică la Universitatea Autonomă din Barcelona. Membru fondator al revistelor de poezie **Asimetría** (1986-1988) și **Hora de Poesía** (1979-1995), a fost, în plus, directoare a acestora din urmă, în care a tradus numeroși autori și a realizat mai multe antologii. A conceput și coordonat ciclul de poezie „**Martes poéticos**” în Casa del Libro din Barcelona în perioada 2000-2005, unde au citit mai mult de o sută cincizeci de poeți din toată lumea, se arată în prefața semnată de Esther Ramón. *Tsunami și alte poeme* este pentru cititor un exercițiu complex de semiotică, de psihologie a reprezentării, de testare a maturității înțelegerii și de revelație a metaforei bine structurate în registrele contiguității. Selecția poemelor stă sub semnul apelor care amenință cu dezlănțuiri sinistre, gata oricând să readucă totul la preexistență, iar viața este un tsunami care nu iartă: *Așteptare, răgaz în care ne naștem./ dorință a apelor care prevenindu-ne/ ne obligă să imităm cetățile/ ce ridică ziduri de zăgăzuire/ și poduri ce leagă aceste ziduri chiar după lungi ani de liniște* (Tsunami). Văltorile sunt rațiune de a fi și răzlețele paranteze în timp dau răgaz pentru aripi și împotrivire: *Străbătând o perioadă de calm/ între un tsunami și altul/ fără ruguri care să-i conducă până acasă/ pe cei care s-au pierdut între ape,/ oamenii uită trecutul* (Data viitoare). Destinul este o convenție peste puțină, care se pre-simte nu se raționează, cu punc-

mul de sprijin în afara vieții înseși: *Scade resentimentul/ față de ceea ce credea/ a fi dreptul său/ Ariadna nu este doar/ cea care oferă firul/ ci și cea care deslușește/ scrise/ în ghem/ originea și finalul* (Piatra). Viața este aido-ma unor antilope epuizate în goana spre înainte/ (...) *dacă tot ceea ce ele sunt scapă/ și moare fugind* (ibidem). Aceași vâltoare, descoperă Rosa Lentini, a aprins întunericul înainte de vreme pentru Alejandra Pizarnik: *Patruzeci/ de ani mai târziu cite-sc numele în minuscule <ale-jandra>/ în gura celui care a stăpânit moartea precum fetița ce/ sub vânturi cenușii așteaptă celălalt țărș, și scrie:/ „dede-subt sunt eu/ alejandra”* (Citind-o pe Alejandra Pizarnik). Numai mitul se împotrivesc chiar și din adâncuri, din nisipul Nilului, și răzbate împotriva timpului prin Barajul de la Assuan: *Dintr-o barcă îndepărtată se aude cântând o lume nouă, inconștientă de zecile de/ temple înecate sub baraj, arhitecturi uitate/ care niciodată nu vor mai izbuti/ să iasă la lumină. Cântecul identității le dezvăluie și el făcând să pălească orice invenție a denaturării cosmopolite: În bărci mici, folosind brațele drept vâsle, se apropie copii de feluci ca să cânte/ cântări la modă pe care cred ei că turiștii doresc să le-audă./ Cerem unor ochi îngropați în piele măslinie un cântec egiptean. Ochii se luminează/ în timp ce din pieptul plăpând al micuțului țâșnește cea mai dulce intonație, și orice/ altă melodie/ încetează a se auzi în tot lungul râului* (Bărcile Nilului). Dincolo de farul de la

Alexandria, care zace în mare la două sute de pași de la port, Egiptul rămâne Cheia Lumii: Egiptul tindea spre stele ori se afunda în nisip./ Cu o imensă cheie a vieții făcută din plumb aurit se deschid astăzi cele două/ temple din Abu-Simbel sau cel din Luxor, în antica Tebas, / cu coloanele sale... Simțirea lirică a Rosei Lentini s-ar lăsa cu greu prinsă în expresie românească dacă o alta la fel de subtilă și profundă n-ar adulmeca-o, fiindcă sintaxa, topica și în primul rând mecanismele reprezentării pot deveni înșelătoare: *joc împrejmuiind marele drum/ desfrunzit, al unei poete/ ce pune temeii negurii sale;/ mai târziu locul își pierde răbdarea* (Citind-o pe Alejandra Pizarnik, II). Sau o reflecție superbă poate fi prejudiciată în rostirea ei: *Și zice: "iarna urcă prin mine"/ și este mai în sine cu sine însăși* (ibidem, III). Ori lucrurile acestea nu se întâmplă în traducerea lui Eugen Dorcescu. El gustă cu metafora din savoarea aceluia spirit al geniului, despre care vorbea Madariaga, când traduce Omilie (în *turnul clopotniței un ritm fără greș, / dangătul de mort, în biserică/mesă recviem Bach/*), ori îi gustă veninul tranchilizant al reconstrucției ființei (*Acum nu este suflet/ încă e niciodată/ ieri este încă/ azi este lat/ niciodată și întotdeauna/ îndepărtat/*) și ajunge la construcții care frizează paradoxul (*un lucru nu este el însuși dacă/ știm să-l ascundem*; Citind-o pe Alejandra Pizarnik). Am tradus și traduc din limbile franceză și spaniolă. E o muncă utilă și fascinantă. Dar, pentru a o duce cu bine la capăt, trebuie, desigur, să ai anume criterii. Spre exemplu, în ce mă privește, caut mai întâi afinități de mentalitate și de viziune artistică, și abia apoi mă încumet a tâlmăci un text, mărturisirea Eugen Dorcescu într-un interviu (*Ziarul Lumina*, marți, 14 iunie 2011). Și o face cu onestitatea crezului, adică, citând-o tot pe Rosa Lentini (Simbioză, 5), *Voi micșora apa/ pentru a-ți da să bei/ soarele nisipurilor*.

Dan Dorin MUSTAȚĂ

Geamănul din oglindă

De curând a apărut romanul „*Geamănul din oglindă*” de Al. Florin Țene, la editura Semănătorul, București, 2011, cu o copertă realizată de scriitorul și graficianul George Roca. În cele peste 200 de pagini, autorul desfășoară două acțiuni cu aceleași personaje în același timp.

Evenimentele se derulează după anul 1990, printr-o rememorare a amintirilor celor două personaje puse față în față, ca într-o oglindă. Introspecția, suspiciunea reflexivă sunt procedeele la îndemâna autorului, care le folosește pentru a ilumina fața nevăzută a trecutului lor, din epoca ceaușistă, pentru a aduce în conștiință ipoteze verosimile asupra adevărului trăit de personaje. De fapt, Al. Florin Țene, un bun cunoscător al psihologiei maselor, aduce în plin plan revoltele maselor manipulate de viitorii baroni, care în anii '90 erau în faza incipientă a devalizării economiei naționale.

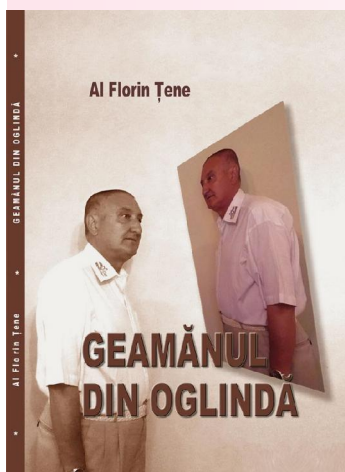
Cele două personaje principale, prieteni din copilărie, un ziarist, profesor la facultatea de jurnalistică din București, pe nume Constantin, și celălalt scriitor

și critic literar, pe nume Florin, se întâlnesc, după zeci de ani, la Cluj, timp de zece zile, perioadă în care se desfășoară acțiunea romanului.

În cele peste 200 de pagini ale cărții, structurată în zece capitole, autorul, fiind un virtuoz al decantării artistice și al retrospectivei, reușește să oglindească conflicte, surprinzând protagoniștii în rutina gestului cotidian. Prezentul e un pretext de a dezvolta trecutul personajelor, o trapă a memoriei, dar și a face cunoscute lucrările publicate de fiecare, deductibil reale. În jurul lui Constantin și Florin și soțiile lor se încheagă o parabolă a scribului omniscient, a martorului care recuperează adevărul istoriei prin amintire. Confruntarea cu realul e un mod de a redeștepta mișcarea sufletească, de a-i verifica vibrația. Descoperim în acest roman un filon al biografiei autorului în tangență cu societatea și lumea scriitoricească.

Fiecare capitol din cele zece are câte un motto din Biblie adecvat acțiunii care urmează. Surpriza apare la sfârșitul romanului. Cele două personaje, sunt, de fapt, doar unul singur, „geamănul” celuilalt, oglindit în propria lui operă și care se redescoperă privindu-se într-o oglindă reală!

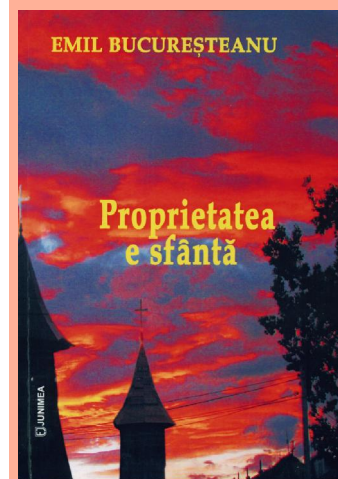
Romanul „*Geamănul din oglindă*”, alături de celelalte romane ale lui Al. Florin Țene, „*Chipul din oglindă*”, „*Insula viscolului*” și „*Orbul din Muzeul Satului*”, se constituie într-o frescă a societății românești din secolul XX. Cu acest roman, putem spune că avem în Al. Florin Țene, cu siguranță, un romancier complet.

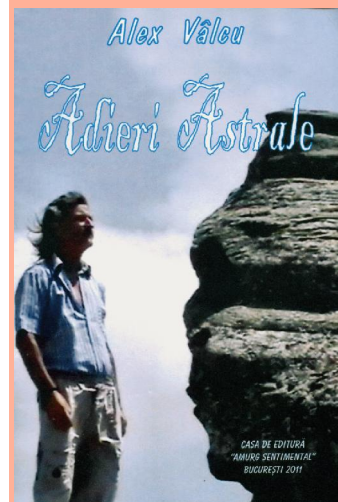
Cărți primite la redacție

Melania Cuc & Menuț Maximilian -
Cartea cu coperți de sticlă,
Ed. Semănătorul, 2011

Emil Bucureșteanu -
Proprietatea e sfântă,
Ed. Junimea, Iași, 2011

Alex Vălcu - Adieri Astrale,
Ed. Amurg sentimental,
București, 2011

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Distiques paradoxistes

Traduction : Nicole Pottier

Syn – logismo

Construcție
Deconstructivă

Utopie

Mărețe
Visele înfrânte

Divorțată

Domnișoară
Doamnă

Bobotează

Ger amăru
De te ia cu călduri

Autoportret

Nu par
Ce par a fi

Demagog

Se bate cu pumnii'n piept
Fără să miște un deget

Paternitate

Pruncu-i născut în grădina ta -
De-aceea-i fătul altuia

Condamnat

Si-a dat foc la valiza
C'a intrat la apă

Păgubaș

Nenorocitul de el...
A rupt-o'n fericire!

Chirurgie

Operația reușită
Pacientul decedat

Rotunjire

Inexactitatea, de care vorbeam,
S'a dovedit exact]

Syn – logismos

Construction
qui déconstruit

Utopie

Grandioses
rêves vaincus

Divorcée

Demoiselle
Dame

Epiphanie

Gel chagrin
Qui te prend avec chaleur

Autoportrait

Je ne semble pas
Ce que je semble être

Démagogue

Il cogne des poings dans la
poitrine
Sans bouger un doigt

Paternité

Un bébé est né dans ton jardin
Cependant il est le fils d'un
autre

Condamné

Et la valise prit feu
en entrant dans l'eau

Perdant

Pauvre de lui...
Le bonheur l'a tué!

Chirurgie

L'opération est réussie
Le patient est décédé

Rondeur

L'inexactitude, dont on parlait,
s'est avérée exacte

Munca patriotică

Este voluntar -
Obligatorie

Glonț

Un obiect fierbinte
Care te lasă rece

Mihai

A crescut fiu-meu înalt,
și mai robust ca mine,
Încât zici
că eu sunt copilul lui

Gripat

Și mai răcorește sufletele'
Cu un ceai călduț

Non-identitate

Sunt ceea ce
Nu sunt

Nevroză

Tace ființa în adâncuri
Urlând prin vene și artere

Oaspete

Omul dorit se dovedește
Nedorit

Algoritm

Raționament ce se repetă
De stă mintea'n loc

Febră

O arșiță toridă
Care te ia cu friguri

Diagnostic

Are o boală
Sănătoasă

Travail patriotique

Etre volontaire
obligatoirement

Balle

Un objet brûlant
qui te refroidit

Michel

Mon fils s'est élevé en taille
et il est plus robuste que moi
Si bien qu'on pourrait dire
que c'est moi qui suis son
enfant

Grippe

Il rafraîchit son esprit
D'une tisane chaude

Non-identité

Je suis ce que
je ne suis pas

Névrose

La créature se tait en
profondeur
hurlant parmi les veines et les
artères

L'invité

L'homme attendu s'avère
inattendu

Algorithme

Raisonnement qui se répète
en laissant le cerveau sur place

Fièvre

Une chaleur torride
qui sort en frissonnant

Diagnostic

Il a une saine
maladie

Asistență medicală

Rănitul a murit...
Să-i fie de bine!

Necrolog

- Ieri a decedat Moș Trască.
- Uraaa, trăiască!

Katharsis

Ațiune de purificare
Prin impurificare

Nostalgie

Dulceață
Amară

Euforie

Băutura te adoarme
Trezindu-te în altă lume

Metafizică

Ilogică
Logică

Leneș

Când se scoală
Se culcă pe-o ureche

Pasiune

Am iubit-o
Cu o ură nebună

Iluzie

Bietul orb
Măcar visul să-și vadă cu ochii

Despărțire

Mi-am dat seama că
plecând eu
M'ați părăsit de fapt voi

Insolență

Cârnul dracu',
Nu-și vede lungul nasului?

Îndoctrinat

I se bagă'n cap de mic
Că el n'are cap.

Parșiv

Își dă cuvântul
Că nu-i om
de cuvânt

Assistance médicale

Le blessé est mort...
Grand bien lui fasse

Nécrologue

Hier, est mort le père Vit
Hourrah... vive le mort!

Catharsis

Action de purifier
dans l'impureté

Nostalgie

Confiture
Amère

Euphorie

Boisson qui t'endort
Tout en t'éveillant dans un
autre monde

Métaphysique

Illogique
Logique

Paresseux

Quand il se réveille
Il se couche sur l'autre oreille

Passion

Je l'aime
d'une folle haine

Illusion

L'aveugle malheureux
Pourrait au moins voir son rêve
de ses yeux

Séparation

Où je me rends compte lors
de mon départ
Qu'en fait c'est vous qui me
quittez

Insolence

Diable camus
Qui ne voit pas le long de
son nez

Endoctriné

Tout petit, on lui a mis dans la
tête
Qu'il n'avait pas de tête

Salaud

Il te donne sa parole
Qu'il n'est pas un homme de
parole

Emoție

Îmi stă inima în loc
Bătând atât de tare

Inhibat

Se dă superior
Dintr'un complex de
inferioritate

Perpetuum mobile

Într'o stabilă
Instabilitate

Soluție

S'a rezolvat:
«Nu se poate»

Ateu

Credincios
În necredința sa

Ecuatie

Orice cunoscută
Are o necunoscută

Ghinion

Dacă îmi doresc ceva
Cu siguranță că se'ntâmplă
invers

Temporal

Acest devreme al tău
S'a dovedit a fi prea târziu

Bir

De unde n'ai
De-acolo să dai

Fleț

Fură de la el
Și dă la alții

Legea compensației

Cine pierde azi
Va câștiga mâine

Incertitudine

Are dreptate
Și, totuși, n'are dreptate

Intrus

Invitat
Neinvitat

Sindrofie

S'au adunat toți
Neadunații

Emotion

Mon coeur s'arrête sur place
à force de battre trop fort

Inhibé

Il se croit supérieur
dans un complexe
d'infériorité

Perpetuum mobile

Dans une stable
Instabilité

Solution

Où l'on résoud
Ce que l'on ne peut pas

Athée

Celui qui croit
En sa non-croyance

Equation

Toute connaissance
possède une inconnue

Guigne

Lorsque ce que tu me
souhaites
se réalise à coup sûr à l'inverse

Temporel

Quand trop tôt pour toi
S'avère être trop tard

Impôt

De ce qu'ici tu n'as pas
Là-bas tu donneras

Crédule

Dérobe chez lui
Pour donner aux autres

Loi de compension

Ce qu'aujourd'hui tu perds
Demain tu gagnes

Incertitude

Avoir raison
Tout en ayant tort

Intrus

Invité
Non-invité

Syntrophie

Sans s'assembler
Tous se rassemblent

George FILIP
(Montreal)

L'ère des poètes

George FILIP n'est pas un Héros, il est un Eros de la Poésie: il l'a dans la peau, dans le sang, il respire par les pores de la poésie, il en rêve tant à l'état de veille que dans son sommeil (bien que les mauvaises langues prétendent qu'il écrit au lieu de dormir - ce qui ne veut pas dire qu'il dort en écrivant ou qu'il écrit en sommeil...).

Constantin FROSIN, Professeur des Universités

RÊVE LUNAIRE

Et cet oiseau dépourvu de corps
tournoie à l'ombre de maintes vapeurs
tout aussi imaginaires que les vierges
dont rêvent les recrues pleines d'ardeur.

Quand la poussière de la Lune se déverse
on le sent tout près de nous, l'oiseau
son repos, le poète aime le laver
dans le murmure coupant les eaux.

A un moment donné, seul à seul :
que deviens-tu sans ton corps, oiseau vivant?
va, je vais te prêter mon propre corps
même si éternellement...

Et voilà qu'un poète sans corps
visite secrètement les rédactions;
le rédacteur reçoit son manuscrit
sans aucun préjugé ou réaction.

Quand la vieille Lune se promène dans le parc,
le poète tousse sur un arbre qui décolle;
l'astre est époustoufflé de tout ce qu'il voit
et du ciel, descend à deux pas du sol.

- où passa ton corps, poète effondré ?
- l'ai donné à l'oiseau pour voler aux astres.
- et que deviennent ton front, tes yeux ardents?
- parfois, je les trouve un vrai désastre.

La Lune partit emportant ses rêves
En racontant tout aux étoiles
- sachez qu'ils sont ainsi, les poètes là-bas,
- je dis la vérité, mes vestales.

Voilà un svelte oiseau nanti de corps
Qui vole et chante dans la vie
Et voilà un poète dépourvu de corps
En errance dans la statue du parvis...

UN RÊVE D'AUROCHS

Les aurochs du ciel traversent le ciel
Et la Voie Lactée trop longue leur paraît
Le palefrenier a affaires en ville
Et au Grand Charriot les a attelés

Ils ne savaient rien ces costauds des sommes
Ce char quelle envie de faire bousculer,
Pour rentrer aux écuries chez les vaches
Portant entre les cornes la chaîne en trophée.

Le palefrenier muet grille une sèche
Boit de l'eau bénite dans une demoiselle
Aiguillonnait les bêtes d'un bâton
Qui prenait ses aises le long d'une ridelle

Le char de maïs gravit péniblement...
Etoiles brillaient aux yeux des ovibos ;
A hauteur des talus aux gros cailloux,
L'air lui-même - voire - grinçait sous les sabots.

La Lune jonchait la route de lampyres
Dans les borborygmes, le char s'enlisait.
Au besoin, afin de s'en sortir
Le palefrenier à la roue poussait.

Après quoi, les aurochs si musclés
Se traînaient sous les hues va le malin
Vers le soir, esquivés par le voyage,
Les voyageurs arrivèrent au moulin.

La nuit les roula en sacs de lin,
Les aurochs rêvèrent de cuir de vachette
Et pendant ce temps, le vieux Seigneur
Avait descendu le ciel sur nos têtes.

Tout n'est donc qu'illusion ici-bas.
La fantaisie est juste pour les déments.
Et dans mon rêve aux aurochs attelés,
C'était moi le conducteur - bonnes gens...

L'ALBATROS

un albatros descendit de son vol
en devinant sous ses ailes un mâle ;
peut-être craignait-il la voix de la Mer,
peut-être un dor l'appelait vers là-bas...

je l'observai de mille yeux à la fois
présentant sa poitrine au souffle d'air.
trouvait-il que le ciel était bien loin,
ou ne retrouvait-il plus la Terre ?

pris en chasse par tous les points cardinaux
il s'arrêta sur le pic... nulle part.
son envol a été taillé en pierre
dans certains prés silencieux, hagards.

je l'observai de mille yeux à la fois
qui faisait remuer son âme au loin,
ensuite, il se perdit vers l'horizon.
pourquoi vint-il là, on ne le sut point...

JE LE SENS...

J'ai une telle nausée lors d'un cauchemar!
Votre oreille aura tout écouté
Déguisé dans la vie, quel ignare
Désespéré en quête de ma moitié.
Vous m'avez enfilé la camisole.
L'âme se débat dans le geste de la main.

Vous oindrez mon corps auprès d'une
fumerolle;
Toi, ma femme, tu plaindras avec les chiens.
Je souffre que trop d'esprit puisse tout gâcher.
Je souffre que toutes mes fibres soient
déjà mortes.
Je souffre pour le crédo, au pis aller
Je souffre de n'avoir un livre, d'aucune sorte...

**Din volumul L'ère des poètes,
în curs de apariție, la Editura Destine, Canada**

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Pictura egipteană

Tronul lui Tutankamon

Egiptenii aveau o excepțională vocație a culorilor vii, vesele, delicate. Templele, mormintele, obiectele de cult, sarcofagele, mobilierul, statuetele, textele de pe papyrusuri, erau acoperite cu desene colorate cu o paletă discretă. O paletă care folosea negrul de cărbune, albul de var, ocrurile galbene și roșii, fritele albastre și verzi amestecate cu uleiuri. O tehnică rămasă necunoscută și care după cinci milenii își mai păstrează încă nealterată

prospețimea. Mijloacele cromatice ale pictorilor egipteni erau sărace, limitate fiind la șase culori fundamentale: negru, alb, roșu, galben, albastru și verde. Au cunoscut, însă, arta de a pune în valoare două tonuri vecine. Pictorul egiptean nu cunoștea perspectiva. Evita suprapunerile, lucra la suprafețe de culoare uniformă: bustul bărbaților în brun-gălbui, al femeilor în galben deschis. Fără nuanțe, fără degradeuri. Desenul care delimitează

și poartă culoarea trebuie să fie cât se poate de real; el pune în valoare elementele esențiale dintr-o scenă, atributele indispensabile ale unei persoane sau ale unui obiect.

Zei, regii, morții glorioși, sunt mai înalți decât celelalte personaje, tocmai pentru a-și afirma și confirma puterea superioară. Și tocmai pentru a fi completă, figurarea corpului omenesc îmbină viziunea din față și cea din profil,

iar reprezentarea unui edificiu face media între plan și elevație.

Desenul egiptean este desigur produsul unei activități cu scop, înainte de toate, utilitar.

La Apogeul Noului Imperiu Egiptean, artiștii egipteni, descoperind sau redescoperind bucuriile picturii pure, au atins o subtilitate a liniei și coloritului, necunoscută până atunci.

Odată cu decadența Noului Imperiu, școala de pictură tebană eșuează într-un artizanat îngust și dispăre.

Soimul lui Tutankhamun

Adrian BOTEZ

SEMNE DE COBORÂRE

e frig
curând va tăbări pe-aici și
iarna - iar eu cutreier străzi - pustiite și arse de
febre - vinovat de prea multe

...de multe sunt vinovat: nu și de
puhoiul de frunze - doborât pe trotuare - de
ghilotinele brumei: sunt vinovat de multe
necredințe: nu și de cerul mocnind a turbare -
tremurându-și isteric - dorință de crimă

inima-mi stă într-un picior - gata
să-nceapă - grațioasă - zâmbind ascuțit și
pusă pe relele toate - baletul morții

inima-mi a-nvățat - cu
milenii multe-nainte ca eu să mă dezmeticesc - o
nouă - salvatoare identitate: nu mi-o
spune nici moartă - și mă-mbie să trec
pârleazuri cerești către
case înmărmuritoare - care-mi țintesc - clocotind
dușmănos - prin ferestre - îmi țintesc și-mi salută prin
salve - orbia mea - melancolica
blânda orbie - dobândită în timp și
din ceața de lacrimi

...e frig și va-ncepe - curând - pe aici
valsul sinistru-al scheletelor iernii
nimic nu se poate salva - cuvintele deja s-au
așternut la pământ - cu ochii închiși împăcat - pregătite de
necruțătorul măcel

nicăieri nu mai dă semne ori zbor
ea - enigmatica: Pasărea-Înger

...e atât de frig - încât nu mai poate fi vorba
nici de speranță - cât despre
iubire - pur și simplu a devenit
o butadă pe care și-o spun între ele
spectrele: consemn și parola de
azi

...zgomotele se năruiesc peste mine
apocaliptic - precum barosul pe
mistică - vina ilăului: zgomote
desprinse de
orice le-a germinat - de oricine și-orice căruia ele să-i datoreze
monstruoasă - ființa desființării prin vuiet - triumfală
lepădare - viscolind - descărcând peste mine - tot
ce apasă - tot ce
coboară-n abis - obsedat furios - demență în spume și
hohot de rune - fără
chin izbăvitor al
înțoarcerii la coșmarul prețios - pretențios - al
luminii

SÂNGELE CRIMEI ȘI RIMA

ar trebui să blestem întreaga lume
ar trebui să iert întreaga lume
ar trebui să mă blestem pe mine
ar trebui să mă iert pe mine

nu sunt în stare să navighez prin oceanul de sânge
nu sunt în stare să recunosc că mă trag din
sămânța crimei

este atât de târziu - până și pentru a blestema
este atât de târziu - până și pentru a ierta
mai ales - este cu totul târziu - pentru
a recunoaște

va veni judecata - vor veni devălmășii de
nori înflăcărați - va veni - deasupra de nori - judecătorul - cu
toate judecățile atârându-i din
palme: toate judecățile judecătorului vor
curge peste noi - ca un nou sânge - proaspăt! - toate
nerecunoașterile noastre ne vor reboteza cu
un nou sânge

blestem și iertare și recunoaștere și viață și
moarte și a vorbi și laș ori
neputincios - a tăcea - a cântări și
a falsifica jalnic cântarul și - nătâng enervant
cabotin - a te cumpli și a te
trage din sămânța
crimei - toate sunt legate de aventura
corăbiei scufundate a sângelui - toate sunt din pricina
în lumea asta - a crâncenei lipse a
rimei

luați rădăcinile crimei - și ardeți-le cu
focul cel viu al
rimei: sângele se va stinge - și
peste toată lumea și firea - din nou și
desăvârșit - va
ninge

Dumitru ULEA

Mariana Zavati Gardner, culata de zestre prin lume*

Are omul o viață și o vârstă ce nu pot fi deduse din nici un act de identitate; ele se întind înapoi, după cum a întrevăzut Jung, pe un traseu bimilenar; se desfășoară ca identitate și structură pe o cale luminată cu insesizabile scânteieri ale lanțului AND; sau după cele confirmate de Cartea Cărților, pe durata vieții a patruzeci și două de generații, cât i-a trebuit Divinității să se încerce cu om cu tot, de la Avraam prin David și captivitatea babiloniană, până la a se naște în Maria, ca Mântuitor, Fiul Domnului, cel care a făcut vădită legea dialectică a recuperării și împlinirii divine a omului. A trecerii acestuia de la condiția de rob la cea de prieten al Divinității. O dramă în trei acte, cu trecere, spre final, și prin infernul captivității; o dramă a desfacerii din pânzele amăgirii care se numește trup. Ni-e dat să privim în lăuntru nostru acest traseu dramatic, după numărul încercărilor și stațiilor parcurse, al generațiilor petrecute: rareori solzii se desprind de pe lumina ochilor, de cele mai multe ori, acest itinerar îl presimțim, ori nici atât, simțindu-ne doar, până la istovire, durerea fizică a rănilor de fiecare zi. Este un semnal și aceasta. Omul ori se apleacă asupra sinelui său, ca asupra unei fântâni spre a-și potoli setea din izvorul răcoros al adâncilor ape freactice, ori acesta tâșnește cu presiune greu de stăvilit cu zăgazurile conștiinței. Pașii și urmele sale se află, chiar fără să-și dea seama, în posesia drumului. Nu el, ci drumul îl posedă.

Aceste fraze așezate ca antet aduc sub lumină zbaterea **Marianei Zavati Gardner**, definită ca poetă a călătoriei, acum, prin cartea **Bacău - London, înainte și-napoi** (Ed. Sitech, Craiova, 2010), ca prozatoare a călătoriei recuperatoare de sine. Două borne, o localitate a nașterii, în România, și alta, a maturității spirituale, în Anglia, și între ele un drum, înainte și-napoi, ce ia amplitudinea unei reîntoarceri, a unui cerc ce se închide spre a se deschide. Ce este orizontal și spațial se răstoarnă în vertical și temporal. Înaintarea se desfășoară spre London, întoarcerea spre un Bacău scufundat în apele memoriei, păstrat în amintirile venite din generații și recuperat din acestea de autoare prin ochii puri de copilă. Mariana Zavati Gardner obține pri-

vilegiul, putem spune, prin cultură și forța memoriei de a fi Maruca-naratoare. În adâncul oricărui creator se joacă un copil. Uneori sub privirea protectoare a unui bătrân. Și are loc o recuperare de sine. Se cunoaște parabola comorii din vis: pentru găsirea comorii trebuie, încredzător, să-ți urmezi calea visată, unde la capătul ei întâlnești visul celuilalt, neîncredzător, asemănător cu al tău, prin care afli că visata comoară se află de fapt acasă, ascunsă sub vatra reală a focului - și prin urmare, faci drumul înapoi, te întorci și o găsești acolo unde celălalt doar o visase. Faci drumul înainte și-napoi ca-n orice cunoaștere de sine, cu căderile ei în cerc spre a recupera, după puțină, părți din lumea mică, orizonturi din lumea mare. În poezie, traseul călătoriei Marianei Zavati Gardner urmează trepte și încercări, treceri și petreceri spirituale, cu semne creștine, cu absorbții din marele Sine, decantate ca dintr-o fierbere de metale ascunsă cu naivă pudoare. Prozatoarea, însă, ca din greșeală, trage vâlul direct de pe amintiri, de pe amintirile venite din alte și mai vechi amintiri pentru a ne arăta buna rânduială și așezare a neamului său, străbătător de vremi și împăcare cu ale lumii și civilizației, risipitor de cunoștințe și sensuri spirituale printre ceilalți - în virtutea dascăliei -, ori apărător de fruntarii românești și întemeietor de cele bune și de cuviință între semeni și pentru semeni. Numai că aceste amintiri își au aura sfâșiată de săbii și tratate ale istoriei, mustind de durere. Ca într-un recitativ, "Îmi amintesc... îmi amintesc..." se aude vocea naratoarei:

"Îmi amintesc... Sunt martoră a trenurilor prieteniei încărcate la refuz de la Brașov spre Kiev, de la București spre Odessa, de la Ba-cău la Moscova, de la Suceava la Leningrad.

Îmi amintesc... Sunt martoră a trenurilor goale de la Kiev la Brașov, de la Odessa la București, de la Moscova la Bacău, de la Leningrad la Suceava.

Maruca privește prin fereastra încăperii ei de la mansardă trenurile companiei unice Sovrom. Aude de departe şuieratul convoaielor pe roți: Sovrom lemn, Sovrom petrol, Sovrom lână, Sovrom carne, Sovrom lactate. Trenuri sovietice interminabile de mar-

fă cu scriere kirilică, cu ușile închise ermetic, pe șine mai largi special construite. Trenurile companiei unice Sovrom nu se opresc în gara Bacău. Maruca habar n-are unde se duc zi și noapte. Maruca spionează din colțul ei de geam care-și deschide hăul la același nivel cu cenușa cerului dimineții.

Îmi amintesc... trenurile belșugului. O văd pe Maruca spionându-le din tăcerea încăperii ei de la mansardă, de unde nici o vorbă nu trebuie să scape în afară." (5 martie 1953).

Cartea **Bacău - London, înainte și-napoi** cuprinde douăzeci și două de narațiuni, povestiri, de la cele mai ample și întinse spre cele mai reduse; de la cele evocând oameni și evenimente îndepărtate în timp, din estul românesc, la cele din ultima clipă și dintr-un spațiu redus englezesc, părănd o piramidă răsturnată, cu baza în sus, ori, mai exact spus, partea de sus, cea plină, a clepsidrei. Și în prelungirea acestei metafore, la orificiul de scurgere a nisipului se află, mai întotdeauna, o fetiță, Maruca, naratoarea care se îngrijește de trecerea și strângerea amintirilor și, mai ales, de măsurarea timpului. Patru generații înapoi, față de Maruca, și una după, a copiilor și nu numai, care, de fapt, aparține prezentului. Aici se varsă trecutul pentru a decanta prezentul. Acolo, la capătul de sus, sau din adânc, de unde se torc amintirile se află Cucoana Anica - o mamă a șirului de mame, al cărei nume înseamnă har. Nu este nimic întâmplător în ordinea spiritului, firește, cu cea reală cu tot, de zi cu zi. Nu trebuie să ne în-doim, în proza Marianei Zavati Gardner ficțiunea absoarbe realitatea și îi păstrează identitatea. Ea se întoarce, pe calea amintită și a amintirii, asupra arborelui genealogic, până la a patra spiță, mai departe lăsându-l poeziei spre detectare. Iar arborele acesta are fructe și răni, răni și fructe, precum arborele de struguri din nepătrunsurile amazoniene, ce face fructele pe trunchi, pornind de jos, și pe crengile oricât ar fi de groase, ieșind direct din coajă, spre a se hrăni cu ele și animalele ce nu se pot cățăra. Un asemenea arbore, care a dat fructe și a fost rănit și-și face din răni fructe, este cel străluminat prin noaptea

vremii de memoria constitutivă a Marianeî Zavati Gardner. Ea nu prezintă decât o “clipă” din ceea ce lasă fulgerul să se vadă. O vizită la oraș a lui Moș Bugar, o discuție la o coadă din timpul vieții “pe cartelă”, o joacă de copii, o primă amintire, o zi din viața Domnului Constantin, o așteptare la cină a “bunicuțului” Ion din grădina cu stupi, o alergare de la o casă la alta a spălătoresei Maria după un strop de lapte pentru pisici, mai toate închi-zându-se, neașteptat, gogolian, după care nu se mai pot continua. Se închid: cu o întâmplare umoristică (Moș Bugar, mândrul Bugar este prins de soțul țărancei delicioase asupra faptului de drăgostire, își pierde sabia, dar are alta mai strălucitoare în baroucha), cu o bucurie țâșnită ca din mormânt (5 martie 1953, cu sosirea vestei morții lui Stalin, în mijlocul oamenilor la coada pentru alimente de supraviețuire), cu spaima securității (Ziua Domnului Constantin, profesorul trece printr-o anchetare), ori, de cele mai multe ori, tragic (Bombonelele, unde, după o joacă de copii, Maricica ia pastilele drept bomboane și își găsește sfârșitul; Grădina cu stupi - care se încheie cu viața “bunicuțului” Ion la treapta scării; Portocala de Crăciun - se rotunjește cu ultima suflare a spălătoresei Maria). Aiddoma și narațiunile cu întâmplări și personaje din prezentul englezesc. O viață, o zi - strânse în iluminarea de-o clipă, reduse la acele fulgurații ale ființei, ca în cazul Virginiei Woolf, numite *moments of being*, “momente de a fi”. Iluminare, o luminare de-o clipă venită din interiorul vieții, o amintire, care leagă miraculos șirul de vieți, care din loc în loc îmbracă arborele acestora cu transparență pe traseul creșterii sale. Peste cele ce trec, iluminarea vine cu petrecerea și recuperarea. Nimic nu este zadarnic, chiar viața spălătoresei Maria, emoționant luminată cu iluminarea ei de o clipă. Se recuperează cu sens pentru narațiune și cine știe în ce ordine a existenței ca necesar! De-ar fi să ne gândim la mamele lui Strindberg sau Jozsef Attila.

Povestirile Marianeî Zavati Gardner sunt nuclee narrative ce participă la constituirea unui lanț nevăzut al ființei în căutarea ultimei verigi. Nu știm unde se află, ceea ce autoarea ne spune în povestirile “părinților” (Constantin și Iulia), “bunicilor” (Ion și Eliza), ale “străbunicilor” și “stră-străbunicilor” (Moș Bugar și mamă-sa Anica) sunt fapte și întâmplări ce se lămuresc prin flacăra albastră a candorii, expunerea lor venind cu o concretețe demnă de ziua dintâi. Iată cuvintele despre singura și ștearsa legătură romantică a spălătoresei Maria, “rufă izolată agățată timid pe frânghia de rufe a existenței Mariei”.

În primele povestiri, ochiul copilei-narator

înregistrează cu nesaț și vede sub conturul fiecărui personaj, gest sau întâmplare, pata de sânge ca preț al vremii și istoriei. Locul acestor prime și grele narațiuni îl constituie Strada Caselor Naționale (mai târziu naționalizate sau supuse “sistemizării”), casa cu fațada italiană, cu scări impunătoare, cu livadă cu pomi și cu stupi de albine; timpul este cel de ocupație sovietică și, mai târziu, de acutizare și fetișizare comunistă; iar determinările cauzale sunt cele amputate de servituți ideologice și teamă de delațiune. Totuși, lumea aceasta se-nvăluie într-o purpură magică sub care se presimte partea de vedenie a ei - de discretă simbolicitate - pe care Maruca-narator o face vădită într-o grafie exactă, precum a florilor crescute peste noapte. Iar în ceea ce privește narațiunile din urmă, ale spațiului și timpului de la Marea Nordului, unele sunt încărcate de spaimă (Casa nr. 1, Casa din deal), derivând parcă din Prăbușirea casei Usher a lui Poe, de spaima din suflet a celei ce-și caută un loc și o identitate - detalii peste detalii, amănunțite și precise acoperă fața înspăimântătoare a necunoscutului; altele sunt traversate de teamă, nu mai puțin tulburătoare, precum o operație ce duce gândul mereu la o tumoră malignă (Problemele Marucăi), sau își strâng cuvintele ca pe niște cioburi de sticlă, bine fixate de cadrul obiectivului (La gară, La sfârșit de săptămână, Zgomote, Programarea). De fapt, această imagine cade ca precizare a rostirii multor personaje.

De fapt, în această călătorie recuperatoare de sine, înainte și-napoi, ele se așează corelativ și ca funcție de referință. Casei cu fațada italiană, un culcuș pentru copilă alături de cărți și zei, îi corespunde, răsturnat, casa fără locuire, cea bântuită de spirite, de fantoma adolescentului “îmbrăcat în albastru... și încălțat în tenesi”, găsit într-un cufăr din pod ca un schelet îmbrăcat și încălțat asemenea, aducând, după tragerea trapei de către polițist, “o bufnitură în tot podul”. Toate vin corelativ, până și examenele mamei și ale fiicei. Corelațiile acestea, între primele povestiri și ultimele, se surprind în dezechilibru. Ultimele evidențiază lumina primelor. De pildă, între impunătorul Moș Bugar, care scapă din “conflict” găsindu-și o sabie mai strălucitoare, și Rick ce cade prizonier unei mișcări de comic buf (Prin urechile acului). Maruca-naratoare, cea cu ochii măriți cât zarea pentru a desluși zările prin care îi calcă părinții, bunicii, străbunii, până la mama mamei cea mare, lasă loc, în această parte, Marianeî-naratoare, care trasează contururile doar din câteva linii aruncate paralel și intersectate, ca în desenele lui Lowry, cum zice, sub care se întrevăd magice câmpuri aduse în rezo-

nanță. Spre evidență, finalul narațiunii lui Rick, cu uciderea în efigie:

“La etaj, gemetele Gemmei se aud prin pereții subțiri ai casei victoriene. La parter, Kate cu un pahar plin ochi cu vodkă, scur-mă cu mâna în tava cu cartofi și-l alege pe cel mai umflat. Îl scoate din grămadă. Merge la cutia cu articole de cusut, pe care a cumpărat-o anul trecut în concediul petrecut cu Rick în Normandia. Extrage colecția ei de ace din unul din despărțiturile cutiei. Se așează confortabil pe un scaun cu spătarul înalt. Ia binișor cartoful în mână. Se pornește să zgârie doi ochi pe suprafața bulbucată. Conturează un triunghi drept nas și două linii care se unesc în loc de gură. Pe față i se imprimaă un rânjel de gargoye. Socotește în sine “Ah, da, acuși ăi gata!” Cu grijă, scoate, unul câte unul, acele adormite în pernuța de ace în formă de mașină de cusut cu pedală și, meticolos, le împunge adânc în cartof. În interiorul conturului ochilor, nasului, gurii... și ultimul ac îl plasează delicat adânc în inimă... ‘Ah, da...!’

Rick apasă pe accelerator...

Rick, trezește-te Rick! Da, deschide ochii, Rick! Mă auzi, Rick? Strânge-mi degetul, Rick, dacă mă auzi!...”

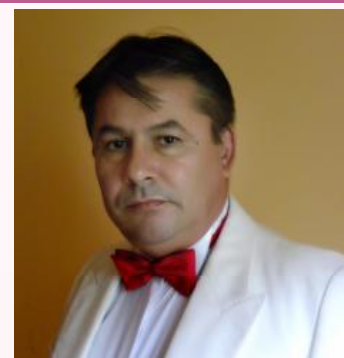
Și spre încheiere, pentru a nu rămâne nespūsă imagina în nuce a cărții, trebuie numită ultima proză, *Bilet dus-întors*. Un dialog de rafinament între bărbat și femeie, purtându-se de la simțirile fizice și firești la atingerile magice și nefirești, lăsând pâlăiri asupra principiilor masculin și feminin. De la acesta se poate face o nouă și profitabilă citire a cărții.

Revenind, ceea ce lumina acestor nuclee narrative, din cartea *Bacău - London, înainte și-napoi* a Marianeî Zavati Gardner, nu poate evita este imaginea lăzii de zestre a Marucăi, trimisă de părinți peste țări și mări, plină cu lucruri de-ale casei și cărți, și așteptată cu nerăbdare. Ea poartă casa, memoria. Și pe deasupra, magicul “motan tărcat”, torcând firul timpului printre personajele povestirilor. În “lada de zestre” a lui Eminescu, luată spre păstrare și grijă de Maiorescu, alături de manuscrise se afla și ceasornicul “scos de la Simtion”, de care poetul continuu se interesa. Și tot el, în *Cugetările sărmanului Dionis*, îl numește pe motan “unice amic și ornic”. Să fie imaginea un joc de copil? Ține de profunzime.

Are omul o viață și o vârstă... o ladă de zestre...

* Prefața cărții *Bacău - London, înainte și-napoi* (Ed. Sitech, Craiova, 2010), de Mariana Zavati Gardner

Nicolae BĂLAȘA

De la Bulzești, pâș, pâș, la Londra

Drumul spre Craiova mi-a stârnit un alt fel de curiozitate, iar faptul că Maria devenise, dintr-o dată, și gânditoare și tăcută, mă neliniștea. Voiam să întreb și să știu ce și cum, însă un fel de funie imaginară mă sugruma. Și asta mai ales când am văzut că lumea nu se termină deasupra dealurilor, adăpost al satului în care văzusem lumina zilei, și că orizontul, locul în care cerul curgea parcă deasupra pământului, îmi fugea de sub priviri.

- Mami, ce e cu tine? - m-a întrebat Maria simțindu-mi emoția.

- Mai nimic! Mă tot întreb dacă lumea de dincolo de ce văd eu, e lumea ailaltă...

- Ailaltă?!

- Da, aia despre care vorbea când moș Gheorghe, când Bunica?

- Mda! Nu prea știu ce ți-a spus mamaie și nici ce e acum în capul tău, însă se poate spune și așa.

- Atunci marginea cerului de ce nu stă locului? Să ajungem cumva la ea și să ne oprim.

- Eventual să ne întoarcem sau să trecem prin ea, dincolo de ea, după cum ne convine.

- Păi, da, că altfel tot o să mergem și...

- Oamenii merg de când se știu și de ajuns tot nu au ajuns.

- Bine, dar eu sunt mică și o să obosesc.

- E! Atunci o să pui căpșorul ăsta frumos la mine în poală și ai să te culci.

- Fără să știu unde am ajuns? Fără să văd?

- Ai vreme să privești, ai vreme să și...

Total e să vezi ce e de văzut.

- ...Că dacă nu, vine sarsailă. Așa mi-a zis, într-o zi, bunica. Iar ăsta, adică sarsailă, înțelegi tu, cică ar avea o coadă...

- Da?

- Da! Că nu l-a putut păcăli nici baba, nici vulpea.

- Bă, puiul meu mic! Mânca-o-ar mama! Ce o să mă mai mândresc eu cu tine la Londra!

- Pentru că sunt deșteaptă și frumoasă, așa e?

- Daaa!

- De-aia zicea și moș Gheorghe, că altfel se lua cu joarda după mine ca după nevastăsa. „Fă, hârca dracu, mi-ai mâncat zilele!” Și zvrzz, cu bățul după ea. ...Doar când se supăra.

- Ca să vezi!

- Cum vine aia?

- Aia fiind ce?

- Mâncatul zilelor.

- Mâncatul zilelor?! Doamne, cum să-ți explic eu ție?...

- Păi dacă se mânâncă așa, puse pe pâine, cum îmi pune bunica margarină și magiun, înțeleg, însă am încercat, într-o seară, să întind întunericul și... nimic. Pâinea, tot pâine! Ziua, nici gând. Lumina nu se lasă, cu una, cu două, prinsă.

- Da?! Adică, da... Păi... Nuuu! E, cum Dumnezeu, nu?! Daaa... Sigur că da.

- Doamne ce mai complicați voi, oamenii mari, lumea! - voiam să-i reproșez Mariei, însă mașina cu care goneam spre oraș ajunsese deja în fața gării. Am coborât. Forfota din jur, mulțimea de taxiuri înșirate de-a lungul peronului, asemenea sărmanilor la cantina săracilor, m-au năucit. Dacă mami știa bine ce să facă și încotro să se îndrepte, eu păream căzuată ca de pe Marte și priveam cu disperare, mai ceva decât omul înainte de moarte, spre un alt fel de necunoscut. La prima vedere, singura mea scăpare ar fi fost întoarcerea acasă, în sat la bunica, însă curiozitatea, veșnicul șarpe din om, mă trăgea spre înainte. Buimăcită de tot ce mi se întâmpla, nici nu mi-am dat seama când am ajuns în tren. Compartimentul nu era aglomerat. Pe banca din fața noastră, doar un bătrânel cu barba și mustățile căzute, ce venea parcă de peste timp. Cu siguranță nu se urcase din Craiova, însă aveam sentimentul că ne fusese permanent alături. Mami l-a salutat înainte de a-și așeza bagajele pe etajerele de deasupra capului. Eu însă am zăbovit cu privirile în privirile lui. Abia târziu, când ne-am găsit cumva locul, am zis și eu sfioasă: „sărut mâna!” Bătrânelul și-a trecut degetele calde prin buclele mele, m-a sărutat pe frunte, apoi a ieșit pe coridorul vagonului. În urma sa, mi-am rezemat fruntea de sânul Mariei și am adormit instantaneu, ca după botezul pe care parcă îl aveam încă în minte. M-am trezit târziu într-un șuierat al trenului amestecat, oarecum, pe nepoftite, în trăncănitul roților. Când am privit pe fereastră câmpurile ce îmi fugeau de sub priviri, am avut sentimentul că totul îmi scapă că „vin de niciunde și merg spre nicăieri”. Atunci, parcă și satul și bunica se topiseră în nu mai știu ce și mă urmau într-un

fel de călătorie cosmică al cărui început și sfârșit se rotea într-un real mai evident ca oricând. Taca-taca, taca-taca, roțile de tren, hodoronca-tronca, hodoronca-tronca, universul în mijlocul căruia mesteca, precum moș Gheorghe în ceaunul cu mămăligă, bătrânelul ce mă sărutase pe frunte.

Gara de Nord din București, un fel de balamuc. Călători, gânduri, valize, cărucioare, hamali, rătăciți și câini rătăciți. De toate! Și toate într-un veșnic du-te-vino. Dincolo de ea, spre răsărit, stația de metrou. Alături, pe scările ce mi-au părut treptele căderii, auro-laci, drogați, cerșetori. Majoritatea, copii ai străzii. Dintre ei mi-a sărit în ochi o fetiță. Ciufulită și tuciurie toată. Nu avea chiloței. Pe ea, doar un fel de cămășuță. Mânca dintr-un colț de pâine și am pofțit.

- Sara! - m-a apostrofat Maria. Nu e frumos, mami!

- Veau și eu!

- Doamne, nu se poate! Avem, în bagaje, sandwichuri. Pui de la mamaie... Doar să ajungem la aeroport și...

Mi-a venit să plâng, însă am mai făcut câțiva pași. La fiecare din ei, întorceam privirile. La un moment dat, fetița mi-a zâmbit. Abia atunci i-am văzut albastrul ochilor de sub genele lungi și prăfuite.

- Aș vrea acum. Acum, acum... - am insistat și m-am oprit.

Maria a scos, ușor agitată, un pachetel cu mâncare dintr-o geantă mai la îndemână. Când l-am primit, am rupt-o la fugă înapoi, spre copilă. M-a primit cu brațul întins. Mănuța ei mirosea a pâine.

Aeroportul, un alt fel de adunătură. Totuși ceva parcă mai selectă și mai ordonată. După ce Maria a întrebat, despre una, alta, la un birou de informații, ne-am așezat într-un rând. Nu după mult timp, când am ajuns la un pupitru, în față, un domn elegant ne-a lut bagajele.

- Mami! - m-am speriat eu.

- Da, draga mea!

- Ni le mai dă înapoi?

- Nu! Acum nu.

- ...Și hăinuțele mele?

- O să aibă domnul grijă de ele.
- Ba, o să le fure!
- Sara, se poate? Cum să?...
- Așa cum fură hoții de cai caii. Cică după miezul nopții. Și cum i-a luat Florea chiloții de pe sârmă, Anicăi lui Nae, de a rămas aia în curul gol.

- Sara, mă faci de râs!
- Nu te păcălesc. Mi-a spus miemamaie.

- Ca să vezi și cu bunica. Nu-mai prostii te-a învățat.

- Da? Păi atunci se schimbă socoteala. Când o să ne întoarcem, ar trebui să-o iei cu joarda.

- Ar cam trebui, dar o s-o doară!

- Păi da, dar trebuie să-i vină cumva min-tea la cap! ...Că așa îmi zicea și ea.

- Și dacă până atunci o să-i vină?

- Nu prea cred, dar fie! Știi ce? Mi-e deja dor de bunica!

- Draga mea, tu ești de groază!

- Știam eu. Că l-am speriat odată până și pe moș Gheorghe, când m-am prefăcut moartă, în putinica aia, din fața casei. „Fă, ce ți-am spus eu, fă, ție, să nu o umpli cu apă!” I-a zis femeii lui. Apoi, „fă, fir-ai a dracu, dacă o fi pățit ceva fata, te tai bucăți și te dau pe baltă!”

- Aoleu, dar multe le-ai mai făcut?!

- Eu?! Eu am fost cuminte. Că de-aia mi-ai adus tu și bomboane, și hăinuțe... Ei au ce au... Că nici eu nu mai știu ce au!

Odată cu înserarea, am urcat în avion. Maria m-a așezat pe un scaun, lângă fereastră, mi-a pus centura de siguranță, m-a sărutat pe frunte apoi și-a făcut semnul crucii. Gestul ei m-a surprins. Mă așteptam să mă închine și pe mine, cum proceda, seară de seară, bunica, dar nu a făcut-o. M-a îndemnat însă din priviri.

- Mami, eu spun „Înger îngerașul meu”...

- Atunci, spune-l!

- Acum?

- Nu, adică, dacă vrei, da...

- Păi, gata, ne și culcăm? Așa ca gloaba lui Staroș, din picioare?

- Asta cine mai e?

- Cum, nu știi? Vinde cu baba

lui înghețată. Duminica, prin sat pe la noi, că sâmbăta se duce la ăia din Prejoi. Am auzit că ar fi și pe acolo copii. Că babele nu prea mânâncă. Cică ar fi și știrbe, și cu dureri de burtă. Eu cred că doar de zgârcite...

- Ai luat și tu?

- Daaa! Îmi cumpăra moș Gheorghe, că mamaie nu prea vrea. Dădea vina când pe gâtul meu, când pe gura ta. Că o fi și o păți... Taca-taca! Taca-taca! Norocul meu cu... În cazul în care nu ai bani, doar trei ouă, luate din cuiabar, înghețata. „Ai grijă să nu te vadă asta a mea sau hârca!” „Am” - îi ziceam eu, îl trăgeam de mustăți și îl rugam să îmi mai cumpere încă una.

- Și vrea?

- Daaa! Când terminam de mâncat, mă pupa pe năsuc. ...Și gata!

- Aoleu, ce-am să mă fac?

- Acolo, în Londra nu o să vină Staroș cu baba?

- E, și cu tine!

- Trebuia să-mi dau seama.

Cum să-l primească în avion cu gloaba? Iar el, un avion al lui... nu are! Nu, că dă banii, de-aiurea, să-i treacă de junghiuri. Mamaie ar avea un secret, ceva, dar ține pentru ea.

- Este, cum s-ar zice, egoistă!

- Nuuu, cică leacul ar vindeca doar pe lu-mea ailaltă... Iar el nu e dus definitiv. Doar uneori, juma, juma. Și află că am crezut-o, că așa zicea și baba Ioana. Iar asta e femeie... După moș Gheorghe, ba hoasca, ba hârca. După cum îl scotea din minți. ...Păi da, și zvârr cu bățul după ea. Că nu era cuminte.

- Da?

- Păi da, că altfel ar fi pupat-o el cumva. Pe năsuc, la fel ca și pe mine, însă nasul, la ea, cât flaș-neta. În plus, veșnic îi curgea. Și, hapticuu! Iar moș Gheorghe, zvârrr!... „Ți-am spus, fă, să te duci dracu la doftor?... Poate îmbolnăvești fata, să nu mai am trai cu asta” - adică... la bunica se gândea - că dracii toți o să te ia.

- Și-au luat-o?

- Nu, că e bătrână și nu mai au ce face cu ea. Daaa, nu te mira! Că tot moș Gheorghe mi-a zis. De-ai ști tu câte prostii știa. Stai să-ți spun și ție una: râzând așa ca

Mihai DUȚESCU

Limba română

**Timp care curge, timp ce purcede
În urmă-ne multe nopți să rămână,
Dar niciodată nu se va pierde
Doamna frumoasa limbă română.**

**S-or duce zilele, iubiri fără margini
Vor trece sub marea uitare stăpâna,
Dar niciodată n-o cădea în paragini
Doamna românilor limba română.**

**Cuvântul ei dulce ne este nume
Glasul ei cântec mereu ne adună,
Bunii și răii ce au pe lume
Mai sfânt decât ea, decât limba română.**

**Pământul acesta cât ne rămase,
Munții cu vulturi, marea cu spumă
Stau sub lumina ce arde în case
La fiecare, limba română.**

**Făcuți dintr-un sânge străvechi precum vinul
Din boare și rouă și din furtună
În ea ne rostim bucuria și chinul
În prea iertătoarea, limba română.**

**În ea se botează și viii și morții,
În ea se șoptește sub clarul de lună,
Au dus-o pe buze și domnii și hoții
Trăind de milenii în limba română.**

prostul, de câte și mai câte își amintea, într-o zi, l-a apucat cufureala... Ca pe bocii ăia betejiți...

- Sara, ne aude lumea!

- Nu, stai și ascultă!... Deci cufureala și nici măcar izmene pe el nu avea.

- Scumpo, taci că îmi vine să vomit.

- Și mie. Vai, ce pute! Vino să-ți spun la ureche!

- Zii!

- Cred că a scăpat vreun pâț careva.

- E, și cu tine!

- Daaa! Ca bunica, numai că ea: pâț! pâț! ...Și purecii o luau la sănătoasa...

- Sara!

- Dacă nu-ți place, spune-mi măcar dacă mai e mult până la Londra!

- Cam cât de o idee... Și dacă o fi și o fi, vom mai vedea...

Marian PĂTRAȘCU

Cravata roșie de pionier

(fragment din cap. II al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

Acum, până una alta, prietenul lui Mărian Frântu, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej din tabloul de deasupra capului lui domn' Nelu, îl urmărea cu ochi de vultur, pe fiecare din cei treizeci și opt de elevi din clasa a III-a, cum cântă „Republică, măreață vatră”. Odată cântecul terminat - nu cântau decât prima strofă, era de ajuns, așa le spusese domn' Nelu -, acesta, cu voce militărească și necomplicându-se să bage în seamă inadvertența exprimării, căci i se părea aiurea să folosească formularea mult prea academică „Luați loc!”, le-a spus elevilor săi:

- Stați jos!

În târșit de picioare și scârțâit de bănci vechi, copiii s-au așezat. Tot atunci, ca la un semn, șaptezeci și șase de mânuțe au țâșnit de sub pupitre și s-au întins deasupra, cu degetele rășchirate. Domn' Nelu a deschis catalogul, a scos dintre copertile lui o riglă lungă cât o jumătate de metru și a coborât de pe podium. Cu mâinile la spate și cu rigla atârând ca o coadă țeapănă, care din când în când se mișca sus-jos, domn' Nelu a început să se plimbe agale printre cele trei rânduri de bănci,

scrutând cu ochi dibaci mânuțele tremurânde și capetele speriate ale elevilor săi. A „ars” cu rigla vreo opt perechi de mâini nespălate sau cu unghiile netăiate și, firește, negre sub ele. Săracu' Nelu al lui Ilie Țiganul, de fiecare dată o-ncasa! Avea tot timpul mâinile negre și bătucite de la trasul foalelor și mănuitul ciocanului și al vâtraiului în cărbunii încinși, căci tatăl lui era fierar, potcovea boi și cai. De asemenea, învățătorul a căutat în cap de păduchi pe Viorica lu' Scanteie, pe Nuța lu' Găoază și pe Tia lu' Vrelea și a tras de perciuni pe Noneț, pe Piștia, pe Dinu al lu' Ghidan și pe Telu al lu' Sclipa care nu erau tunși „ca lumea” - căci asta însemna dacă avea de ce apuca. După ce a terminat „inspecția”, domn' Nelu s-a întors la catedră și s-a așezat pe scaunul subred care a scârțâit îngrozitor, parcă văitându-se. Și-a cuprins fața mare în palme și a stat câteva clipe gânditor, cu coatele pe catedră, în fața catalogului deschis. De obicei, întreba cine lipsește, dar atunci n-a mai făcut-o, observase că erau toți. Acest ritual avea loc la începutul fiecărei zile de școală...

Deodată, în loc să înceapă ora de citire cu obișnuitul control al temei de acasă, care de fiecare dată consta în a copia o pagină în caiet din lecția de zi, domn' Nelu a țâșnit în picioare și a spus cu voce solemnă:

- Să iasă în fața clasei următorii elevi: Șandru Maria, Ureche Mihai, Boromiz Livia, Pătrașcu Marian, Sporiș Niculina, Manea Ion și Sima Ion!

Elevii strigați s-au înșirat speriați în fața celor rămași în bănci, care nu înțelegeau ce se întâmplă. După câteva momente de suspans, domn' Nelu s-a așezat ușur-

rel pe scaun, cu fața către ei, și-a împreunat mâinile în poală, i-a privit lung pe cei șapte care își întinseseră capetele înainte și căscaseră niște ochi cât cepele, după care, în sfârșit, a continuat:

- Dragii mei, pentru că voi sunteți cei mai buni din clasă, luni dimineața veți fi făcuți pionieri. Să veniți îmbrăcați curat și frumos, să vă tundeți și să vă faceți baie diseară. Și voi la fel, ați înțeles?, a adăugat învățătorul întorcându-se către clasă.

Toți elevii au răspuns în cor, răsuflând ușurați:

- Daaaaa!

- Bravo, copii! - le-a mai spus domn' Nelu.

S-a ridicat apoi de la catedră, a coborât de pe podium, și-a băgat mâinile în buzunarele largi ale hainei subțiri de vară, de unde a scos și apoi a pus în palma întinsă a fiecăruia dintre cei strigați câte un tub verde-gălbui de bomboane „Mentosan”. Nu mai făcuse așa ceva din clasa I, când obișnuia să-i răsplătească pe elevii silitori cu câte o caramelă sau o bomboană cu fructe, învelită în hârtie cerată.

Ordinea în care domn' Nelu îi strigase pe cei aleși să devină pionieri, își avea tâlcul ei: era ordinea în care fuseseră acordate premiile în clasele I și a II-a. Astfel, premiul I fusese luat de Miorica lu' Șandrulete și de Mihai al lu' Săraru, premiul al II-lea - de Livia lu' Niculaie Boromiz și de Marinică al lu' Mărian al lu' Chircuț, iar premiul al III-lea - de Niculina lu' Achim Sporiș, de Ion al lu' Gheorghe Manea, zis Savantu', și de Neluț al lu' Iorga Sima din Pârâu. Cu excepția ultimilor doi, care din clasa a V-a „s-au pierdut”, aceasta a fost ordinea premianților până în clasa a VIII-a, când doamna Florica, diriginta,

aflând că toți cei cinci premianți reușiseră la diferite licee din Sibiu și Râmnicu-Vâlcea, le-a dat la toți premiul I, deși, se înțelege, nu la toți le ieșise exact aceeași medie. Dintre toți, de departe cel mai inteligent era Mihai Ureche, zis Săraru. La matematică, mai ales, era genial. Păcat că nu și-a urmat vocația. A ajuns, totuși, inginer de industrie alimentară, absolvind cu brio un liceu de profil din Sibiu și celebra Facultate de Chimie Alimentară din Galați. Ceilalți? Două asistente medicale - Miorica și Livia, o contabilă - Niculina și un inginer chimist - Marinică. Ceilalți doi au ajuns ceferiști: Ion Savantu' - impiegat de mișcare, iar Neluț al lui Iorga Sima - mecanic de locomotivă...

Ca niciodată, în sâmbăta aceea, domn' Nelu a renunțat să mai facă orele de citire și de ar'metică, trecând direct la lectură. Și a început să le citească povești nemuritoare... Orele de lectură erau cele mai plăcute din tot cursul primar. Uneori, când vremea era rea și orele de educație fizică nu se puteau ține afară, acestea erau transformate în ore de lectură. Ore de lectură, deveneau chiar și unele ore de muzică sau de desen.

De obicei, după ce cântau câte două-trei cântece patriotice sau mângăleau ceva în caietele de desen, copiii se milogeau de domn' Nelu să le citească povești și, de cele mai multe ori, acesta le îndeplinea dorința, spre marea lor satisfacție. Dacă în timpul celorlalte ore copiii se mai foliau în bănci, erau cu gândul aiurea sau chiar aveau alte preocupări - cel mai des mângălitul băncilor sau al caietelor, căci altele nu-și permiteau de teama palmei grele a învățătorului, care de mul-

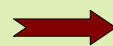
MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

te ori cădea ca o limbă de foc peste obrazul lor - la orele de lectură toți stăteau *smirnă*, adică erau numai ochi și urechi, așteptând cu sufletul la gură să vadă ce se întâmplă mai departe.

Nu de puține ori, domn' Nelu rămânea și după ore, citindu-le copiilor povești numai pentru că nu terminase povestea începută și nu se îndura să-i lase pe copii să moară de curiozitate. Și făcea foarte bine domn' Nelu, căci mulți începuseră încă din clasa a II-a să citească singuri povești, își împrumutau unul altuia cărțile ferfenițite. Marinică trecuse deja de la povești nemuritoare, la povestiri istorice și, mai ales, la niște broșuri de popularizare a științei, traduse din limba rusă, pe care le primea cadou de Anul Nou, de la serviciul lui taică-său, revizor de ace la C.F.R., în Sibiu. Una din acele broșuri l-a impresionat în mod deosebit, se chema: „Ce ne spune telescopul?”. Era o introducere în astronomie, explicată pe înțelesul copiilor. De-a lungul anilor de școală elementară, pasiunea pentru citit i-a adus însă și multe necazuri lui Marinică. Părinții lui nu concepeau ca, în timpul școlii, el să citească alte cărți în afara celor *de școală*. Doar în vacanțe avea voie să citească alte cărți. Maică-sa Oara, mai ales, avea această optică și el n-o înțelegea în rușul capului. Când îl vedea citind, mai ales *lândărit* pe pat, îl și lua la rost:

- Ia să văz', ce citești tu acolo, e carte de școală?, și cum de cele mai multe ori nu era, gata și scandalul!

De multe ori, maică-sa îi smulgea cartea din mâini și începea să rupă tacticos file din ea, cu care apoi ștergea sticla de *lambă*, spre disperarea bietului copil, căruia i se rupea inima la vederea acestei scene. La un moment dat, și-a ascuns toate cărțile care nu erau *de școală*, în podul grajdului, unde dispărea ore întregi ca să citească. Într-o bună zi, însă, a fost descoperit: vrând să dea fân la vacă, taică-său tocmai lua-se în furcă o carte:

- Grijania mă-ti de copil, aici dispărea tu cu or'le, hai?, l-a luat

el la rost.

Revenind, totuși, la sentimente mai bune, i-a spus apoi:

- Bă, eu nu te spui mă-ti, da' fă-o și tu măi cu fereală, că dacă află, am încurcat-o amândoi!

Marinică mai avea, periodic, și alt gen de dispariții. Cel puțin de două ori pe săptămână, spre seară, se înființa, ca din întâmplare, în casa unchiului său Ilă, în vizită pe la verișorii lui, cinci la număr - patru băieți și o fată, doi băieți mai mari decât el cu unu și, respectiv, patru ani, ceilalți mai mici cu unu, doi și, respectiv, cinci ani - fata. Suferea mult că nu avea și el frați și, de aceea, una-două se ducea pe la cei cinci verișori ai lui, erau vecini, curtea lui Mărian Chircuț le despărțea casele. Toată ziua-bună ziua, Marinică era în casa unchiului Ilă, pe la verișorii lui, însă, se ducea acolo seara, dintr-un motiv anume: știa că atunci, tot *familionu'* urma să se așeze la masă, iar lui, tare-i mai plăcea să guste din ce mâncau ei! Acasă, mâncarea nu era așa bună ca la verișorii lui. Pe o măsuță joasă, rotundă, care se plia, *lea Florica* - nevasta lui Ilă, din neamul lui Uțaru, răsturna o mămligă mare, aburindă, pe care o tăia cu ața. Lua apoi de pe foc *zama* și o turna într-un castron mare de *blefi*, adică din tablă smălțuită, din care mâncau toți, stând în jurul mesei pe scaune joase sau pe butuci de brad. Ceva mai încolo, Marinică *agina*, doar-doar l-or chema și pe el la masă. Când castronul se golea mai mult de jumătate, *lea Florica* se milostivea de el și-l chema să guste și el din ce mâncau ei:

- Marinică mamă, hai, ia și tu și mănca o țără...!

Și Marinică atâta aștepta. Mai apuca și el două-trei linguri de *zama*, iar dacă se nimerea să fie și carne, îi dădeau și lui o bucăciță, atât cât să-nghită o dată. Dar ce-i plăcea lui cel mai mult, erau cele câteva linguri de lapte cafeniu cu coajă de mămligă, pe care fiecare verișor care rădea căldărea i le lăsa și lui la urmă de tot; căci în fiecare seară, în căldărea de tuci în care se făcea mămliga, se fierbea și laptele, care era prea repede mâncat, ca și *za-*

ma, iar pe fundul căldării de mămligă, mai era lăsat puțin lapte și verișorii lui *rădeau căldărea* cu rândul, după un calendar respectat cu strictețe. Doamne, ce bune erau acele câteva linguri de coajă de mămligă rasă de pe fundul căldării, amestecată cu lapte de culoare cafenie de la arsură!...

Din păcate, însă, nu fiecare vizită de seară decurgea la fel. Dacă avea neșansa ca *lea Florica* să întârzie a pune masa sau el se înființa la ei prea devreme, Oara, care-i prinsese obiceiul, îndată venea la gardul din spatele casei lui Ilă Chircuț și striga cât o țineau plămânii, întinzându-și gâtul peste el:

- Marinicăi, mă Marinicăi, vino iute acasă, că te rup de oase, nu alta!

Dacă maică-sa îl striga după ce se încheia masa, era bine: Marinică pleca mulțumit și suporta cu mai mare ușurință morala maică-sii:

- Nu ță-ă rușâne, mă, prăpăditule, să te duci tu la nea Ilă și să agini la masa lor? Ce, tu n-ai ce mânca acasă la tine?

Marinică pune capul în pământ și tăcea chitic. Era mulțumit, gustase din cina verișorilor. Când însă n-apuca să facă acest lucru, îndrăzneala s-o înfrunte pe maică-sa:

- Dacă tale nu faci mâncare cum face *lea Florica*!

- Cum face ea mă, păcătosule, de-a mea nu-ți' place, he?

- Păi, de egzemplu, bureț' muraț', na!

- Bureț' muraț' zâci, ai? Las' că-ț' arăt eu țâie numa' bureț' muraț', de n-ai să-i poț' duce, na! și-i ardea o scatoalcă după ceafă.

Au pus, până la urmă și ei bureți la murat, s-a dus Mărian din Valea Viei până-n Piscul Porcului, pe coaste, și s-a întors cu *disagii* plini cu bureți de fag, în toamna aceea plouase, după care dăduse căldura, se făcuseră o mulțime. Dar, credeți că Marinică s-a lăsat de obiceiul lui? Nu, pentru că bureții murați de acasă nu erau la fel de buni ca cei puși de *lea Florica*!

Pe lângă interdicția ca, în timpul anului școlar, să nu citească alte cărți în afara celor *de școală*,

Marinică o mai avea și pe aceea de a nu se scălda în Olt.

- Dacă auz sau te prinț că te scalz' în Olt, ți' rup oasele!, îi reaminteau, periodic, și Oara și Mărian, dar și bunică-sa, Hobzoaica.

Când, destul de rar, se ducea la Olt, se asigura că nu e pârât de copiii care-l convingeau să meargă cu ei, punându-i pe fiecare să jure bătând palma:

- Zău lu' Dumnezău că nu te spui!, ziceau pe rând copii.

Știa să înoate și înota, dar într-un stil propriu căci se născuse cu o boală congenitală, tetrapareză spastică se chema, sau - mai exact - *maladia Little*, descoperire făcută mult mai târziu, când era student. Până atunci crezuse că are sechele post-poliomielitice, cum auzise el de la mulțimea de doctori pe la care fusese dus de părinți, când aceștia constataseră că nu mai pleacă odată în picioare. N-a trecut, însă, nicio dată Oltul dincolo, așa cum făceau cei mai mulți copii, ci se mulțumea să înoate până la patru-cinci metri de mal, întrucât, dacă înota mai mult, spastic fiind, i se puneau cărcei în picioare și, Doamne ferește!... În fond, părinții lui aveau dreptate să-i interzică scăldatul în Olt, fiindcă s-au întâmplat multe nenorociri...

Curios era, însă, faptul că Marinică nu-și amintea, nici mare fiind, ca în Olt să se fi înecat vreun copil, ci numai tineri. Așa s-a înecat, pe la vreo douăzeci și cinci de ani, un băiat al lui Ghiță Coman, care, deși puțin cocoșat, era totuși în stare să treacă Oltul înot de trei-patru ori la rând. Până într-o zi... Apoi, la vreo trei ani de la absolvirea facultății, venise și el într-o duminică de august pe la ai lui și, stând ei la masă după biserică, au auzit deodată în drum țipete și jale mare: se înecase un student la medicină în Cluj, băiatul lui Gheorghe al Tii Safti, însurat cu o fată de-a lui Iorga Buliman. Locuiau în Sibiu și nepotul venise în sat să-și vadă bunică. Ce jale a mai fost atunci în satul lor! Era un băiat inteligent și bine făcut, înalt *ca bradu*, dar Oltul l-a înghițit fără milă, lăsându-i părinții nemângâiați pentru totdeauna...

Petre GICEA-CORUN

Discuții ocazionale cu Ana Aslan, savant de renume mondial

Motto:
„Bătrânețe, haine grele,
ce n-aș da să scap de ele.”
(Romanță românească)

Pe distinsa doamnă dr. **Ana Aslan**, savant de renume mondial, am cunoscut-o personal, cu prilejul vizitei oficiale a președintelui francez **Valery Giscard d'Estaing**. Cu această ocazie, am avut o discuție interesantă, fiind un privilegiu pentru mine, despre care voi vorbi în continuare.

Vizita oficială a președintelui Franței, **Valery Giscard d'Estaing**, în România, așa cum era de așteptat, a fost primită cu viu interes și cu căldură atât de către oficialitățile române, cât și de populație.

Întotdeauna poporul român a manifestat atașament față de poporul francez, în decursul istoriei și mai ales al perioadei moderne. Mulți intelectuali români s-au format în Franța, iar arta și literatura franceză sunt adânc înrădăcinate în conștiința românilor.

Nu în aceeași măsură România este prezentă în conștiința francezilor, ci doar în rândul unei anumite părți a intelectualității acestei țări, pe care noi o considerăm frățască, având în vedere originea latină a ambelor popoare.

Într-o discuție cu președintele francez **François Mitterand**, pe care am avut-o în anul 1988, când îndeplineam funcția de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României la Paris, acesta mi-a mărturisit că în întâlnirile pe care le-a avut cu românii, ascultând vorbindu-se în limba română, a înțeles în bună măsură cele discutate.

Dar să revin la vizita predecesorului lui **Mitterand**, adică a lui **Valery Giscard d'Estaing**.

Timp de trei zile, în perioada 8-10 martie 1979, în țara noastră, s-a desfășurat vizita oficială a președintelui francez.

Pentru cei care l-au cunoscut, dar mai ales pentru acei care nu l-au cunoscut, îmi îngădui a prezenta câteva date biografice ale acestuia.

Valery Marie René Georges Giscard d'Estaing, pe numele său complet, s-a născut la 2 februarie 1922, în orașul Koblenz, în

Germania, unde tatăl său **Edmin Giscard** (1894-1986) era director al Finanțelor la Înalțul Comisariat francez din România.

După război, a absolvit Școala Politehnică și apoi Școala Națională de Administrație, după care a îndeplinit funcțiile de inspector financiar (1951-1955), apoi director-adjunct financiar în timpul guvernelor conduse de **Pierre Mendès-France** și **Edgar Faur**.

În ianuarie 1962 este promovat ministru de Finanțe în cabinetele conduse de **Michel Debré** și **Georges Pampidou**.

La alegerile prezidențiale din anul 1974, **Valery Giscard d'Estaing** a candidat la funcția supremă în statul francez, aceea de președinte, avându-l contracandidat pe **François Mitterand**.

La al doilea tur de scrutin, desfășurat la 19 mai 1974, **Valery Giscard d'Estaing** a câștigat cursa prezidențială cu 50,80% din voturi, față de **François**, care a întrunit 49,20% din voturi, pentru un mandat de 7 ani.

La terminarea mandatului prezidențial a candidat a doua oară, dar de data aceasta a câștigat **François Mitterand**, care avea să conducă destinele Franței timp de 14 ani, respectiv două mandate.

Prof. dr. Ana Aslan

La 21 mai 1981 a trecut prerogativele prezidențiale succesorului său. Dar să revin la vizita oficială.

Cu acest prilej, în prima zi a vizitei președintelui francez, președintele României a dat, în clădirea fostului Palat regal, o recepție oficială.

La această recepție am participat și eu.

În marea sală de marmură, unde a avut loc dineul oficial, era o masă dreptunghiulară, situată în capătul sălii, unde stăteau alături cei doi șefi de state, soțiile lor, precum și ministrul de externe. În spatele celor doi președinți se aflau doi traducători ai acestora, care uneori se completau reciproc...

Celelalte oficialități române și franceze erau așezate la mese rotunde, unde stăteau câte șase persoane, în așa fel încât să fie reprezentanți din ambele țări.

1. Alături de Ana Aslan la dineul prezidențial

La masa la care eram și eu, potrivit cărții de vizită cu numele meu, pe lângă trei francezi, era dr. **Ana Aslan**, care îndeplinea atunci funcția de președinte al Asociației de Prietenie Româno-Franceză și **Ion Avram**, ministrul Construcțiilor de Mașini.

După rostirea toasturilor de către președinții **Nicolae Ceaușescu** și **Valery Giscard d'Estaing**, chelnerii stilați, în număr mare, au trecut rapid la servirea meniului, bine ales, ca să satisfacă și gusturile francezilor, recunoscuți pentru pretențiile și măiestria lor în arta culinară.

Limbile au început apoi să se dezlege, cei prezenți la mese dialogând în limba franceză despre câte toate... Atmosferă destinsă, prietenească.

La un moment dat, dr. **Ana Aslan**, văzând că eu eram antrenat în discuție cu vecinii noștri francezi din acea seară, atacând probleme economice, politice și sociale, a ținut neapărat să intre în vorbă și cu mine.

Dar înainte de a trece la aceasta, să spun câteva vorbe despre dr. **Ana Aslan**, pentru că tână generație o cunoaște mai puțin sau deloc.

Ana Aslan s-a născut în orașul Brăila, în anul 1897. A urmat cursurile Facultății de Medicină din București, devenind medic, specializându-se în gerontologie.

În anul 1958 a fost numită director al Institutului Național de Geriatrie și Gerontologie din București. În anul 1974 a fost aleasă membră a Academiei Române.

În urma cercetărilor în domeniu, a evidențiat importanța novocainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă, aplicând-o pe scară largă în clinica de geriatrie, sub numele de Gerovital.

A elaborat, împreună cu colaboratorii săi, noul produs geriatric „Aslavit”, luând denumirea de la numele său, **Aslan**.

În anul 1971 i s-a decernat titlul de Erou al Muncii Socialiste, cea mai înaltă distincție de Stat în acea vreme.

A fost aleasă membră a numeroase academii și societăți științifice din mai multe țări, din toate continentele lumii.

Este recunoscută a fi fost savant de renume mondial, fiind solicitată la numeroase manifestări științifice internaționale, dar și la tratamente pentru personalități mondiale și oameni bogați vârstnici, dornici de a-și ameliora sănătatea și de a-și prelungi viața.

După cum recunoștea dr. **Ana Aslan**, marile fiziolog prof. univ. dr. **Daniel Danielopolu**, părintele endocrinologiei românești, este cel care a format-o din punct de vedere științific, iar alături de acesta a aflat secretele clinicianului. Mai târziu a lucrat cu savantul **Constantin I. Parhon** la Institutul de Endocrinologie. Aici, **Ana Aslan** s-a specializat în problema maladiilor cardiovasculare și cea a maladiilor **Basedow**.

**Prof. dr. Ana Aslan și
prof. dr. Constantin I. Parhon**

În ultimii ani de viață, dr. **Ana Aslan** spune că profesorii **Danielopolu** și **Parhon** au fost vârfuri ale științei medicale și că fără ei nu ar fi fost ceea ce este.

În luna ianuarie 1952 a luat ființă Institutul de Geriatrie, dr. **Ana Aslan** fiind numită în calitate de director. La acea dată era primul institut de profil din lume.

Ana Aslan are meritul de a fi una dintre primele personalități științifice din lume care a sesizat ivirea unei ere a vârstei a treia. În acest scop a determinat ca, sub auspiciile ONU, la Viena, în 1982, să aibă loc „Adunarea Mondială pentru vârsta a treia” sub deviza „Să dăm viață anilor”, după cum se observă, deviză atât de frumos exprimată.

Tratamentul geriatric al dr. **Ana Aslan** a devenit recunoscut în întreaga lume, solicitându-i-se sprijinul de o serie de personalități politice, culturale și din alte domenii.

Astfel, printre pacienții dr. **Ana Aslan** s-au numărat, printre alții, generalul **Charles de Gaulle**, președintele Franței, mareșalul **Iosip Broz Tito**, președintele Iugoslaviei, **Ronald Reagan**, președintele SUA, **Indira Gandhi**, prim-ministru al Indiei, generalul **Franco**, președintele Spaniei, regele Arabiei Saudite, ș.a.

Din rândul celebrităților din domeniul artei și culturii, menționez pe **Charlie Chaplin**, **Claudia Cardinale**, **Pablo Picasso**, **Somerset Maugham**, **Salvador Dali**, **Marlene Dietrich**, **Miguel Asturias**, **Aristotel Onassis**, **Lilian Gish**, **Jaqueline Kennedy**, alături de mulți alții.

A fost solicitată aproape în toate țările lumii. Tratamentele și metodele de tratament folosite au adus României, în anii '80, un venit valutar de circa 20 milioane USD anual.

Totodată, din 123 de țări, dr. **Ana Aslan** a primit peste 130 de mii de scrisori, adresându-i-se pentru tratament geriatric. Aceste scrisori sunt păstrate într-o bibliotecă a Institutului de Geriatrie din București, care astăzi îi poartă numele.

Dacă fiecare scrisoare primită ar avea în medie două file, ar însemna că dacă ar fi copiate, s-ar scrie 1000 de volume a câte 260 de pagini fiecare.

Dr. **Ana Aslan** i s-a acordat o serie de diplome și a îndeplinit mai multe funcții în Institute și organisme naționale și internaționale cu caracter medical.

Astfel, în decursul vieții sale a făcut parte din 41 societăți și organizații medicale sau social-umanitare și culturale din România și din străinătate.

A fost decorată cu 9 ordine și medalii românești și 24 ordine și medalii străine.

Dr. **Ana Aslan** a avut peste 255 intervenții și comunicări științifice la Congrese și sesiuni științifice naționale și internaționale cultural-

Prof. dr. Ana Aslan

științifice. Este prezentă în 10 mari enciclopedii ale lumii.

În sfârșit, lista lucrărilor publicate (singură sau în colaborare) se ridică la 342.

A fost declarată cetățean de onoare al orașului Azuga.

La împlinirea vârstei de 90 de ani, în plină forță intelectuală, dr. **Ana Aslan** a fost sărbătorită de Academia Română, cu prețuire și dragoste.

Deci, așa cum spuneam, doamna dr. **Ana Aslan**, fixându-mă în ochi, m-a chestionat cine sunt și unde lucrez, exprimându-și cu politețe bucuria că mă cunoaște.

- *Mulțumesc, am răspuns. Și eu sunt onorat de a vă face cunoștința. Despre dumneavoastră știu multe lucruri bune, cine sunteți, ce faceți, de ce notorietate publică vă bucurați. Acum stăm alături și sunt fericit pentru aceasta.*

După astfel de „politețuri”, de altfel, sincer, am abordat diverse subiecte, din care redau o discuție legată de activitatea sa, pusă în slujba oamenilor.

Mi-a mărturisit, cu sinceritate, că are 82 de ani. Pielea feței este întinsă, are ochi ageri, auzul bun, mintea îi lucrează bine. Știe să zâmbească cu farmec feminin. Cred că propriile sale medicamente, de sine înființate, îi sunt de folos. Am impresia că a descoperit „ceva” din secretul îmbătrânirii lente.

Dialogul pe care l-am avut cu marea savantă **Ana Aslan**, de trei ore, cât am stat alături, a fost plăcut și util.

Îmi spune:

- *Nu aveți mai mult de 40-42 de ani.*

Am zâmbit, răspunzându-i diplomatic:

- *Încep să îmbătrânesc și eu, potrivit legilor firii...*

- *Da, da, mă aprobă...*

Încerc s-o provoc la vorbă.

- Stimată doamnă, vă rog să-mi spuneți de când începe omul să îmbătrânească?

- De la 30 de ani... De la această vârstă se modifică enzimele. Este necesar ca omul să-și păstreze greutatea corporală de la 30 de ani... Atunci este bine, pentru evoluția ulterioară.

- Alimentația are influență mare asupra longevității? Întreb eu.

- Desigur. Grăsimile, băutura și dulciurile sunt dușmanul omului. Acestea produc ateroscleroza. Omul trebuie să consume proteine, respectiv carne, ouă, fructe, legume.

- Băutură, nu?

- Puțină... Un pahar pe zi este suficient.

Apoi, gustând dintr-o „Fetească de Nimorești”, continuă:

- Vinul acesta este cam dulce. Mie nu-mi plac vinurile dulci. Prefer vinurile seci, Rieslingul de exemplu.

După o scurtă pauză, intervine:

- Eu mă pricep la vinuri. De exemplu, acest vin are parfum, este tare, având peste 12-13 grade... Îi trebuie sifon.

Vinurile franțuzești sunt mai bune pentru masă, pentru că nu sunt așa de tari. Dar... nu se păstrează bine. Uneori sticlele înfundate cu vin franțuzesc te înșeală. Unele sunt excelente, iar altele parcă ar fi apă chioară.

Servim din meniul bogat ce ni se oferă la această recepție.

Ni se servește vin „Cabernet”. Doamna **Ana Aslan** îl gustă cu atenție de specialist și-mi spune:

- Acesta este un vin catifelat. Este mai bun decât „Feteasca” dinainte...

Gust și eu din licoarea roșie. Are dreptate. Este mai bun. Într-adevăr se pricepe la vinuri.

Îmi mărturisește:

- Acum am sosit din Mexic. Am vizitat și Venezuela... Am sosit cu un „Concorde”, în 6 ore și 12 minute. Excelent! Îmi place grozav de mult să călătoresc cu avionul.

Apoi adaugă:

- Am avut în viața mea două „hobby”-uri. Probabil, pentru că am spirit de aventură. Întâi, am vrut să mă fac aviator, dar nu m-a lăsat mama, care era văduvă, să-raca. Apoi, medicina, la care de asemenea familia mea s-a opus. Dar n-am scăpat de ea. Lucrez în cadrul medicinei, de-o viață. Dimineața, la orele 7 sunt la spital. Aici lucrez toată ziua. Mă simt bine.

O întreb, în continuare:

- Vă place, doamnă, să călătoriți?

- Da, foarte mult. Și călătoresc singură. La vârsta mea mă descurc bine. Urc scările destul de bine. La coborâre, însă, nu sunt totdeauna singură.

2. Atmosferă plăcută, discuție continuă și agreabilă

Muzica discretă prezentă la această recepție oficială se aude plăcut. Vioara dă tonul general. Din când în când se aud acorduri de pian.

Repertoriul este bogat: valsuri, operetă, tangouri, cântece populare. Se remarcă „Balada” lui **Ciprian Porumbescu** și „Ciocârlia”...

Doamna dr. **Ana Aslan**, când aude valsul „Valurile Dunării” al lui **Ivanovici**, îl elogiă, fiind bucuroasă că îl poate auzi din nou în această seară.

Sunt de acord cu spusele sale... Intervin în discuție:

- Știți, doamnă, acesta este un vals românesc. Ar putea fi celebru în lume. Dar nu se cunoaște acest lucru. Ar trebui să-l difuzăm în toate țările lumii. Să intre în patrimoniul muzical universal. La fel ar trebui să vorbim despre **George Enescu** și să-i cântăm opera sa mai mult, fiind inclusă

în repertoriile tuturor filarmonicilor românești și străine.

Insist, vorbind despre personalitatea lui **Ivanovici**, fost dirijor de muzică militară. Apoi îi prezint aprecierile mele despre compozitorul nostru **Ciprian Porumbescu**, plecat în eternitate la o vârstă atât de fragedă.

Se uită la mine atentă, privindu-mă cu interes.

- Observ că sunteți un om citit.

Zâmbesc cu subînțelesuri:

- Mă rog, am citit și citesc permanent.

Am și o bibliotecă personală, destul de mare, de peste 15.000 de volume.

Mă privește mirată, dar și cu bucurie.

- E formidabil! Excelent! Așa trebuie să facă fiecare intelectual. Ca dumneavoastră...

Apoi mi se adresează:

- Veniți pe la mine. Să facem un tratament preventiv. Este bun pentru sănătate în general, pentru regenerarea creierului. De la 45 de ani, omul trebuie să se trateze preventiv. Acest lucru l-am spus la mulți oameni.

Apoi continuă:

- Anul trecut m-a primit președintele Senegalului **Leopold Segar Shenghor**. Am luat masa cu el și cu soția sa... în intimitate, la reședința sa. Este un poet african mare. Mi-a oferit câteva cărți.

O întrerup:

- Am citit, recent, o poezie superbă a lui **Shenghor**, intitulată „Măștile”, în traducere românească. Mi-a plăcut. Este un elogiu adus străbunilor săi. V-o recomand.

Se uită cu plăcere la mine:

- Da?! O voi citi și eu imediat ce ajung acasă. V-am spus că am poeziile sale, în limba franceză, cu dedicație.

Continuăm discuția:

- Spuneți-mi, stimată doamnă **Aslan**, prin ce miracole reușiți să mențineți omul să fie tânăr cât mai mult?

- Simplu! Printr-un tratament medical și o alimentație științifică. Tratamentul cu

“Sa fii vesnic tanar nu inseamna sa ai 20 de ani, inseamna sa fii optimist, sa te simti bine, sa ai un ideal in viata pentru care sa lupti si pe care sa il cucerești!”

Prof. Dr. A. Aslan
Prof. Dr. Ana Aslan

„Gerovital” și „Aslavit”, făcut la timp și metodic, face ca omul să îmbătrânească mai greu și să-l mențină în putere. Aceasta trebuie completat și cu o alimentație rațională, adecvată în raport cu vârsta.

- Ca de exemplu? intervin eu.

- De regulă, regimul bogat în vegetale este foarte indicat, respectiv zarzavaturi multe, rădăcinoase și fructe de orice fel, în raport de sezonul anului. Nu este indicat ca oamenii să consume carne grasă, de exemplu de porc, ci să se hrănească mai bine cu carne de vită, de pasăre, de pește...

Face o scurtă pauză, continuând:

- Bineînțeles să se hrănească, nu să mănânce mult și fără măsură. Câte puțin și cât mai des...

Am intervenit din nou:

- Dacă omul ar respecta cele ce spuneți dumneavoastră despre alimentație și cu tratamentul pe care îl recomandați, câți ani ar trebui să trăiască?

Doamna **Aslan** a zâmbit frumos, cu fața sa albă și trăsăturile simple, puțin prelungită, spunându-mi:

- După părerea mea, oamenii ar putea trăi, în mod obișnuit, o sută de ani și chiar mai mult. Dar aceasta este posibil numai dacă duce o viață decentă, controlată, fără abuzuri și făcând tratament cu „Gerovital” și „Aslavit”.

- De la ce vârstă ar trebui să încep tratamentul? am zis eu.

- Ce să vă spun, domnul meu... Dumneavoastră ce vârstă aveți acum?

- În jur de cincizeci de ani...

- Aceasta este vârsta cea mai potrivită pentru a începe un tratament științific adecvat, ca să fie încetinit procesul de îmbătrânire. La vârsta de cincizeci de ani, pentru tratament, nu este nici prea devreme, nici prea târziu... Este tocmai bine. Dar în viață nu se întâmplă așa cum ar trebui. Oamenii vin de regulă la tratament, după ce au trecut de 65 de ani, mai precis, după 70 de ani. Unii chiar după ce au pășit peste pragul de 80 de ani. Ori eu, sunt și eu om, nu sunt Dumnezeu, să fac minuni. Sunt un medic care-i ajută pe oameni. Cu mijloace omenești. Eu nu am har divin ca Cel de Sus... M-ați înțeles?

- Desigur, înțeleg foarte bine, i-am răspuns eu. Mă iau exemplu pe mine. Un gând mă îndeamnă acum, după ce m-ați convins, să vin la dumneavoastră și să-mi spuneți ce trebuie să fac. Un alt gând însă mă avertizează că nu am să mă țin de cuvânt...

- Vedeți? Așa gândesc majoritatea covârșitoare a oamenilor. Nu au voință. Și atunci ei pierd trenul spre longevitate.

Când au trecut de 70 de ani, își aduc aminte de tratamentul meu și de Gerovital. Unii, nici atâta. Avem aici, la București, un „Institut Național de Geriatrie și Gerontologie”. Aici, vin la tratament un număr important de oameni. Dar este prea puțin. Ar trebui să fie secții cu această specialitate la toate spitalele mari din orașele mai importante. Să poată beneficia de acest tratament și asistență medicală de specialitate cât mai mulți oameni. Dar, nimeni nu înțelege această necesitate. A mai rămas tratamentul individual în baza medicamentelor procurate de la farmacii. Dar această posibilitate nu este o acțiune organizată.

- Da, da, am mai spus eu... Aveți dreptate... Ar trebui făcut ceva. Eu cred că trebuie asigurate fondurile necesare de la bugetul statului. Mai rămâne ca Ministerul Sănătății să ia această problemă în mâinile sale și să o rezolve.

- Așa e, a răspuns cu un surâs trist doamna **Aslan**.

Probabil că era sigură că acest lucru nu

se va face.

Încerc să aflu și alte aspecte:

- Scumpă doamnă **Aslan**. Cum este apreciat medicamentul dumneavoastră în străinătate?

- Destul de bine. În unele țări mai bine decât este apreciat în România. Sunt cereri importante pentru exportul unui astfel de medicament. Pe de altă parte, sunt solicitări ale unor cetățeni străini de a fi tratați aici, la București, la Institutul Național. În unele perioade, numărul de paturi este insuficient față de solicitări. Totodată, eu m-am deplasat permanent în străinătate pentru a prezenta calitățile medicamentului românesc, cât și a asigura asistența de specialitate. Așa, de exemplu, am făcut o serie de tratamente unor oameni importanți în țările arabe, în SUA, Canada, Anglia, Franța, Italia, Japonia și multe alte țări. Peste o săptămână voi pleca în Arabia Saudită, la cererea unor persoane, chiar din familia regală, pentru a fi tratați. Din păcate m-au solicitat destul de târziu. Ei au peste 70 de ani. Așa cum spuneam la 70 de ani nu este ca la 50 de ani...

- Cu cine vă deplasați în străinătate? Cine vă însoțește?

- Cum, cu cine? Singură. Doar cu medicamentele necesare, pe care le iau cu mine. M-am obișnuit cu călătoriile lungi. Avionul mă duce la destinație, iar acolo sunt așteptată de cei ce m-au solicitat. Sunt privită ca o regină, mai ales în Arabia Saudită, unde am mai fost...

Apoi se uită „hoșește” cu ochii săi vioi:

- Credeți că nu sunt capabilă să mă descurc singură? Să nu vă faceți probleme, deși nu mai sunt tânără...

O privesc cu înțeles și simpatie. Doamna **Aslan** este trecută de 80 de ani. Dar este vioaie în mișcări, la vorbă și mai ales la gândire. Îmi place. Sunt fericit că am fost împreună în această seară.

Este o femeie admirabilă. Și nu orice femeie. În fața mea stă o femeie-savant, al cărei nume este cunoscut în numeroase țări și cercetări științifice internaționale.

Am trecut apoi la alte subiecte, aducând în discuție relațiile româno-franceze. Nu știam atunci că peste câțiva ani aveam să fiu desemnat Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Franța, ca și Ambasador al României la U.N.E.S.C.O.

A fost o seară agreabilă, pe care mi-a oferit-o ocazia determinată de dîneul oficial dat în onoarea președintelui francez.

Recepția, spre părerea noastră de rău, s-a terminat. Totuși îmi spune:

- Îmi pare bine că v-am cunoscut și că am stat o seară împreună. Vă aștept să veniți la mine la „Institutul de Geriatrie”. Mai stăm de vorbă.

Rămân cu o impresie excelentă despre doamna **Ana Aslan**, care deși este o savantă de renume mondial, are manifestări omenești, pline de modestie¹...

După ce cei doi președinți s-au ridicat de la masă, trecând prin culoarul liber dintre mese, ne-am ridicat și noi.

Ne-am despărțit de comensii noștri, eu rămânând în continuare cu doamna dr. **Ana Aslan**, acompianind-o spre ieșire.

Când am ajuns la scările de marmură albă, frumos realizate arhitectural, înainte de a coborî, i-am oferit brațul meu:

- Vă ofer brațul, pentru a coborî împreună, am zis eu.

Doamna **Ana Aslan** se oprește din mers, mă privește insistent, aproape provocator și mă întreabă:

- Dumneavoastră îmi oferiți brațul pentru că sunt în vârstă sau din curtoazie?

Am roșit puțin, dar am răspuns imediat, fără ezitare:

¹ Arhiva personală, Dosar nr. 15/1979

- Bineînțeles că din curtoazie. Din cavalerism.

- Atunci sunt de acord.

Și mă prinde de braț, strângându-mă.

Am admirat împreună interiorul care adăpostise dineul oficial.

În curtea Palatului, am condus-o până la mașina care o aștepta.

I-am sărutat politicos mâna.

- Sunt încântat că am avut onoarea să vă cunosc și să cinăm împreună. Vă doresc tot binele din lume!

- Și eu am fost bucuroasă să vă cunosc. Sper că ne vom mai întâlni. Și nu uitați că vă aștept la Institut. Noapte bună!

Și mașina condusă de un șofer tânăr a dispărut în negura nopții.

M-am îndreptat către casă, cu bucuria că seara aceea a fost minunată. Aceasta o spun cu sinceritate.

În primăvara anului 1982, **Adela**, directoarea mea de cabinet de la Ministerul de Finanțe, mă anunță că la telefon este „doamna **Ana Aslan**”.

Îmi face legătura. La capătul telefonului aud o voce cunoscută.

- Bună ziua, domnule ministru. Sper că nu m-ați uitat „definitiv” și nici de întâlnirea agreabilă pe care am avut-o cândva, mi-a spus cu umor dr. **Ana Aslan**.

- Vă sărut mâna, stimată doamnă doctor. Sunt fericit că vă aud și că spun cu mâna pe inimă că nu v-am uitat nici o clipă, m-am grăbit să-i răspund.

Au intervenit, apoi, în cadrul convorbirii, o serie de amabilități, fiind bucuroși, realmente, că ne auzim, exprimându-ne dorința ca să ne și vedem.

- Știți de ce v-am deranjat? a preluat inițiativa dr. **Ana Aslan**.

- Numai dacă îmi spuneți, i-am răspuns pe loc.

- Iată despre ce e vorba. La Institutul pe care îl conduc mai am nevoie de ceva bani la buget. Sumele din anul acesta nu-mi ajung pentru ceea ce mi-am pus eu în gând. Vreau să achiziționez ceva aparatură din țară și din străinătate, ceva mobilier, ceva reparații și multe altele. Ce trebuie să fac să obțin ceva fonduri? Mă puteți ajuta?

După ce am ascultat-o cu atenție, i-am răspuns, încurajând-o:

- În primul rând, trebuie să cereți, să faceți o adresă scrisă, să arătați necesarul, scopul cheltuielilor, să arătați necesarul, scopul cheltuirii sumelor, cu justificarea lor.

- Și mă ajutați? Cererea o fac repede. În două zile sunt cu ea la dumneavoastră, la Ministerul de Finanțe.

- Vă aștept cu plăcere.

Fac o pauză și adaug:

- Vă sfătuiesc să treceți o sumă mai mare, ca specialiștii mei, care examinează cererea, să aibă de unde tăia, justificându-și într-un fel exigența. Adică să fie înlăturate exagerările. M-ați înțeles?

- Perfect... Mă voi conforma.

Peste câteva zile, m-am bucurat să o revăd în biroul meu. Ne-am îmbrățișat, de data aceasta, ca vechi cunoștințe.

Am servit câte o cafea „slabă” și un suc de portocale.

Am citit cererea ce mi-a fost adresată și i-am spus: „Este în regulă”. I-am promis că o voi sprijini ca Institutul Național de Geriatrie să funcționeze bine.

Ne-am amintit de discuția purtată la recepția oficială dată în cinstea președintelui francez **Valery Giscard d'Estaing**. Ne-am amuzat de cele discutate atunci.

Mi-a imputat, „certându-mă”, că nu m-am dus să încep «o cură de tratament cu „Gerovital”». Când i-am spus că am 52 de ani, mi-a răspuns că „încă nu este timpul trecut” și că să mă mai gândesc la asta.

I-am povestit că o întâlnire asemănătoare pentru acordarea unor fonduri de la buget am avut-o și cu Prea Fericitul Patriarh al României, **Justin Moisescu**, pentru majoritatea salariilor la preoți și repararea unor biserici, monumente istorice și de arhitectură.

I-am spus și Prea Fericirii Sale, atunci, că „mai întâi să ceară”, tot așa, mai mult, ca să poată să se și reducă la analiză, fapt ce s-a rezolvat favorabil. S-a majorat bugetul pentru culte. Patriarhul mi-a spus atunci că a auzit despre mine „că sunt un om cumsecade”.

A râs cu poftă.

Ne-am despărțit acum, ca doi prieteni.

În anul acesta, ca și în următorul, bugetul institutului a fost asigurat cu importante sume de bani.

Nu știam atunci că era ultima oară când am putut-o vedea.

În anul 1986, eu am plecat în diplomație, la Paris, ca Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al României în Franța.

La 19 mai 1988, de ziua înălțării Domnului, dr. **Ana Aslan** s-a stins din viață, ca urmare a unei boli nemiloase.

Despre moartea sa am aflat la Paris, din presa pe care o primeam în țară.

Mi-a părut nespus de rău. Am regretat-o sincer.

A fost înmormântată, după cum am aflat, în cavoul familiei **Kalindero-Danielopolu** din cimitirul Bellu.

Când voi ajunge în București, voi pune în semn de omagiu și cinstitie câteva flori proaspete.

Dumnezeu să o aibă în pază.

În aprilie 2001, am stat două săptămâni cu soția mea pentru un tratament la „Institutul Național de Geriatrie și Gerontologie Prof. Dr. **Ana Aslan**” de la Otopeni.

Deși „Institutul” stătea mai bine decât alte unități spitalicești din țară, mereu în scăderea calității asistenței medicale, datorită unor dificultăți materiale, totuși se simțea lipsa solicitărilor din partea populației. Se simțea și lipsa dr. **Ana Aslan**, cea care a adus un nou concept în medicină, acela geriatric. Aici, mai nou, printr-un program „Tempus”, s-a deschis Centrul de Cercetare pentru boala Alzheimer, de altfel singurul din țară.

Cred că „Institutul Național de Geriatrie și Gerontologie” de la Otopeni trebuie să renască. Atunci, cred că de acolo, din Paradis, unde dr. **Ana Aslan** privește pe Pământ, se va bucura.

Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de existență a Institutului Național de Geriatrie și Gerontologie „Prof. dr. **Ana Aslan**”, directorul acestuia, prof. dr. **Alexandru Șerbănescu**, a dat unui cotidian un scurt interviu.

Astfel, directorul Institutului afirmă: „Institutul a fost înființat de prof. dr. **Ana Aslan**, care, prin această unitate, a adus un concept nou în medicină, acela de geriatrie. În acest domeniu, România are prioritate absolută în lumea întreagă.”

Totodată, mai spune că „România este singura țară din Est care a semnat la Paris, făcând parte din Consorțiul European pentru studiul bolii Alzheimer și dezvoltarea geriatriei în Europa.”

Profesorul dr. **Alexandru Șerbănescu** avertizează că „Dacă un vârstnic întrerupe brusc activitatea intelectuală, viața lui se va sfârși mai curând.”

În final, actualul director ne-a asigurat că „La Otopeni, clinica Institutului este cea mai aproape de standardele internaționale, atât din punct de vedere al cazării, cât și al posibilităților terapeutice.”

M-am bucurat să află că la zece ani de la trecerea sa în neființă, sub egida „Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie dr. **Ana Aslan**”, un colectiv format din **Răzvan Nicolescu**, **Theodora Pali** și **Ileana Turcu**, sub conducerea **Theodorei Pali**, cu sprijinul Primăriei Municipiului Brăila, au tipărit cartea „**Ana Aslan - în memoriam**”, un omagiu binemeritat al mării dispărute, pentru care aceștia merită toate felicitările.

Și când te gândești că toate aceste amintiri despre doamna dr. **Ana Aslan**, pe care le-am pus pe hârtie, au pornit de la întâlnirea ce am avut-o, dată în cinstea președintelui **Valery Giscard d'Estaing**, cu prilejul vizitei sale în România.

Mihai BATOĞ-BUJENIȚĂ

Viața și opera lui Mielu

Așezarea era una obișnuită, asemănătoare cu alte mii ca ea, având și oameni gospodari, mândri de localitatea lor. Numai că, în vremurile noastre, aici trăia un om deosebit de falnic și de viteaz, foarte respectat, un lider adevărat, recunoscut de întreaga suflare, un fel de erou local, menit să rămână în cântece și în balade. Numele său era Mielu Caradașcă, zis Furcoi. Avea numai douăzeci și cinci de ani, însă cam o sută de kilograme, nimeni nu-l văzuse vreodată muncind, era tot timpul vânat de băutură, pus pe scandal și bătaie. Ca om, arăta cam ca toți ceilalți: burduhos, cu ochi bulbucați și injectați, cu dinții ca de greblă, dacă ne putem imagina o greblă cariată, cu voce dogită de trăscau și mahorcă și cu o remarcabilă voință de a avea cea mai bună imagine în fața semenilor. Purta ceea ce putem numi haine tradiționale, de unică folosință, adică din acelea care nu se spală niciodată și se schimbă doar atunci când cad de pe tine. În consecință, avea un miros absolut specific, imposibil de definit, dar și imposibil de suportat de un om normal. Ei, da, dar cine mai poate spune ce înseamnă normalitatea?

Avea și o nedezmîțită faimă de Casanova (cineva necunoscut pe aici). Răsturna cu plăcere codane, babe, sau muieri, fără nici o discriminare, prin luncă, prin șuri, sau prin șanțuri, deși, de regulă, uita scopul principal al invitației și adormea căpiat de băutură. Nu uita însă, niciodată, să povestească, a doua zi, la crâșmă, ce făcuse și cum fusese răsplătit de fericita pe care-o onorase cu bărbăția sa. Nici femeile, proaste, nu-l combăteau, fiindcă le-ar fi scăzut cota de piață. Că nu era de ici de acolo să te lauzi cu așa o cucerire. Mă rog! Prin urmare, dacă stăm și ne gândim bine, nu prea era mare deosebire între acest erou și mai vechiul său model, cel numit de legendă Ghilgameș, și despre care știm foarte bine că, în tinerețe, nu era mai breaz decât Mielu al nostru. Deci, se impunea mare atenție fiindcă, iată, era posibilă nașterea unei nemuritoare opere exact aici, la Puchenii. Ca să nu mai vorbim de dragostea și respectul pe care eroul, Mielu deci, îl purta părinților. Aceștia dormeau afară numai când venea el acasă, și ocupa singura încăpere a locuinței. Însă, bun la suflet cum era, venea foarte rar, preferând să doarmă prin șanțuri sau iarna sub masa

din crâșmă ca să fie primul la deschidere. Așadar, premise pentru intrarea în legendă sunt, mai ales că satul mai păstra, cu sfințenie chiar, o tradiție a cărei origine se pierdea în negura timpurilor. Era vorba de Brezaie, o mare sărbătoare care se petrecea toamna, timp de șapte zile, adică șapte, nu șase sau opt, deci, mister și magie, tată, nu glumă! Iată, cum se desfășura această importantă sărbătoare: În zorii primei zile, flăcăii, cei mai vrednici desigur, se îmbrăcau cu tot felul de zdrențe, se mascau bine, își luau căciulile, bătele, doza de trăscau, încă una, să fie că nu se știe, și ieșeau în drum. Reprezentau astfel niște duhuri rele care-i chinuiesc pe oameni dacă aceștia nu se simt și nu le tratează cu bunăvoință, adică să le dea bani pentru băutură. Cine era lipsit de noroc, se nimerea să aibă treabă și să iasă din ogradă, avea două șanse: prima, cea mai probabilă, să ia o mamă de bătaie soră cu moartea și, a doua, să plătească brezăile ca să-l ierte. Dar cine avea bani la el? Așa că rămânea, de bază, prima variantă. Distracția dura cam până la prânz, când flăcăii, obosiți de truda unei zile sfinte, hotărâu că era timpul de o pauză și fugeau la crâșmă să se odihnească. Acolo mai gogeau câțiva imprudenți, apoi se puneau pe chefuit, așa cum le stă bine unor voinici care au conștiința datoriei împlinite.

Acum și aici venea și vremea poveștilor. Nu numai a celor recent petrecute, ci și a unora mai vechi. Spre exemplu, vrednicul Mielu o spunea întotdeauna pe aia cu fenta de la încorporare, adică cea mai tare din viața lui și care demonstra nu numai puterea lui neobișnuită, ci și inteligența sclipitoare. Cum era povestea? La vremea când împlinise el vârsta recrutării, cum auzise că la armată nu prea ai posibilitatea să te afirmi stălcind vreun caporal oltean, se hotărî să fenteze sistemul. Era destul de simplu! Fură un purcel și i-l duse șefului de post, cel care avea evidența situației. Îl rugă să-i dea dosarul mai la coadă, că nu prea era pregătit pentru armată... că avea grijă de bătrânii lui care fără el nu se puteau descurca... că ar fi gata-gata să se însoare și dacă... Plutonierul, om cu multă experiență în domeniu, luă darul și făcu cele necesare. Un an de zile trecu însă ca o clipită și într-o bună zi, bună pe dracu', Mielu, deși era deja pulbere, făcu frisoane când în față îi

apăru tablagiul care-i spuse:

- Bă, Mielule, ai belit-o! săptămâna viitoare încălți cizma statului! Hă, hă, hă... Răsese și cârciumarul... Imediat, Mielu plecă să rezolve situația. Doi curcani grași, plus o damigeană cu vin, sporiră zestrea și așa destul de bogată, totuși, a postului de poliție. Apoi, informarea că vine ordinul de chemare deveni trimestrială, apoi lunară și, cam la vremea când se pregătea să devină săptămânală, plutonierul primi o mamă de bătaie care-l convinse că nu mai era cazul să insiste.

Eheheee, aici unde nu se pornea un chiuit și o veselie, chiar potrivită pentru a intra în legendă odată cu istețimea eroului Mielu, om cu mult bun simț, deoarece nu amintea și de jumuleala pe care o încasase cârciumarul pentru că-l bufnise râsul când nu trebuia. Între ei erau totuși alte relații.

Noaptea, când vitejii flăcăi îmbrăcați tot cu straie de brezaie porneau spre casă, urma runda a doua, respectiv înfrângerea spiritelor rele de către cei ciomăgiți dimineață. Scorul era net în favoarea gospodarilor, așa că niciodată sărbătoarea nu a durat pe tot timpul celor șapte zile mistice, din lipsă de combatanți. Ca să fim sinceri, zilele rămase erau dedicate spitalizărilor și înmormântărilor, adică o altă formă de entertainment rural. Pierderile se cuantificau la așa numita: „voie a Domnului”. Prin urmare, nu se excludea nici o clipă caracterul divin al sărbătorii. Ne întrebăm însă dacă Mielu nu ajunsese și el printre cei spitalizați, că printre cei cu vata-n nas încă nu se număra. Ba da! Chiar de fiecare sărbătoare, împreună cu alți consăteni, când prin saloanele spitalului se perindau cam toți. Era o perioadă de martiraj printre doctori și asistente, dar nu din cauza duhorilor, ci, mai ales, din cauza veseliei pacienților, veselie alimentată din belșug de rudele care veneau zilnic în vizită. De departe, cel mai exuberant era Mielu, cel care cânta neîntrerupt cântece de petrecere și le băga mâna la buci până și doctorilor în prag de pensionare. În disperare de cauză era trecut pe tranchilizante și internat

separat într-o celulă cu gratii ceea ce nu-i diminuă cu nimic entuziasmul, deși dozele primite ar fi putut adormi și un bou. Deveni chiar obiect de studiu pentru niște doctori tineri și cam prea dornici de cunoaștere. Dar n-a fost spre norocul lor și nici al științei deoarece, în numai două ședințe, au intrat cu toții la clinica de chirurgie reparatorie. Oricum, după ce plecau și ultimii pacienți, intra în cură de antidepressive tot personalul. O vreme era o liniște plină de suspine și lacrimi. Probabil de dor după pacienții externai.

Putem spune deci, că lumea satului, cu armonia și misterele ei, își trăia destinul netulburată de nimic, înfruntând vremurile cu demnitate...

Numai că, iată, uneori pot apărea și perturbaii... Într-o toamnă, în sat apăru un învățător tânăr, un ochelarișt cam sfrijit, care stătea cufundat cu nasul în cărți de unde probabil și pierderea, evidentă, a minților. Că numai asta putea fi cauza acceptării unei astfel de slujbe, în condițiile date de o democrație în plin avânt și mai bogată în surprize decât o pădure tropicală. Sau, cine știe, era un martir dornic să intre în calendar înfruntând chinurile alfabetizării în rural. E posibil, că smintiți sunt la tot pasul!

Cum însă tradiția cerea ca un nou venit să ia cunoștință, cât mai repede posibil, cu valorile autentice ale satului, Mielu le porunci unor însoțitori de-ai săi, unii mai jalnici desigur, să-i dea bătaia de întâmpinare noului venit și apoi să vină la crăsmă pentru a-și povesti isprava... Ceea ce fărtații acceptară cu urlete de bucurie. Trecură câteva zile... Mielu aștepta raportul de misiune îndeplinită cu succes, când, împricinații apărură cam sfînșiți și începură să bâiguie că nu prea avuseseră timp, că numai muncile câmpului îi preocupaseră acum, și că... poate altă dată... Mielu se făcu ceva mai vânat decât îi era obiceiul, le dădu celor doi scuipații și mardeala binemeritată, apoi delegă doi dintre locotenenții săi, oameni deosebit de capabili, să preia misiunea. Surpriză! Cei doi dispărură din sat, în timp ce învățătorul se plimba liniștit pe uliță purtând o servietă moștenită, cel mai probabil, de la un bunic, în drumul său zilnic de la gazdă, un alt învățător, spre școala goală. Evident, copiii, pe care el voia să-i facă oameni cu carte, aveau drept țel în viață să devină brezaie nu învățători. Ei, dar el nu părea tulburat de nimic, și dădea bună ziua tuturor, privindu-i blajin prin sticlele o-

chelariilor. Totul nedumerea la acest, așa-zis, om!

Mielu, deși turbat de furie, simți că ceva nu este în regulă și își croi un plan. Extrem de simplu, că altfel nici nu se putea, însă eficient nevoie mare. Se apropia marea sărbătoare a Sfinților Împărați Constantin și Elena, așa că, se anunță, cu fastul de rigoare, bal la căminul cultural. În spatele afacerii se afla, bineînțeles, diabolicul Mielu. Spera ca nesimțitul de învățător să se facă muci, așa cum era firesc la orice bal, apoi, în plină sală, de față cu toată lumea, el, Mielu, să-i arate cine-i adevăratul lider al tineretului din acest sat. Din plan nu a lipsit nici ispita. Catrina, mă rog, Kathy, o codană nurlie foc, se pisici într-o zi pe lângă domnul învățător și cu vorbe mieroase îi spusese că ea ar dori foarte mult să-l cunoască și, prin urmare, seara de bal ar fi cea mai potrivită pentru acest eveniment, când el o va putea scoate la joc, iar ea, mmmm, îi va fi foarte recunoscătoare... că uite a împlinit deja optsprezece ani și nimeni nu se uită la ea... că flăcăii de la țară vor alte alea... da' ea nu, ea este curată și nu vrea săă... În fine, toată garga de care orice femeie este capabilă când își pune în minte să zăpăcească un bărbat. Iar bietul învățător era și el totuși un tânăr, incapabil încă să creadă că fetele de la țară ar fi în stare să mintă sau să se prefacă. Mde!

Prin urmare, în joia în care era programat balul, îmbrăcat cu singurul său costum, cel dăruit de părinți la absolvirea liceului, intră pe ușa locației nimită, nu se știe de ce, cămin cultural, deși grajd ruinat ar fi fost mult mai potrivit. Kathy, gătită special pentru eveniment îi sări în brațe și îl trase către mijlocul sălii pentru a încinge jocul. Numai că sârmanul om făcu un mic infarct și, cu un suspin adânc, declină invitația. Fata îmbrăcată, să spunem, cu mini, bluză de plastic din bazar, colorată mult mai strident decât un papagal în rut, plus boită la ochi cu funingine, îl spe-

riase atât de tare încât declară că are sciatică, plus un picior de lemn, așa că se va mulțumi doar să privească dansul de pe margine. Profund jignită, tânăra îi întoarse spatele și se avântă în ring arătându-i, cu figuri, ce a pierdut. El însă rămase insensibil. De fapt, era oripilat, dar nu putea să spună una ca asta. Convinși fiind însă că va asista la un spectacol de folclor (aici se poate observa completa pierdere a minților) exact în mediul lui natural, tânărul mai întârzie prin sală. Era, desigur, iremediabil tâmpit, rezultat firesc al cititului fără discernământ a tot felul de cărți minciunoase. Ba, chiar merse la bufetul amenajat potrivit evenimentului și își luă o sticlă de pepsi, o băutură, care-i amintea de frustrările copilăriei. Evită privirile asatine ale crâșmarului, dar și să-și toarne în paharul oferit de acesta de frică să nu moară de hepatită. Bineînțeles, o altă idioțenie citită prin cărți! Și, cum stătea el așa, neputându-și reveni din stupoare, în față i se ridică un fel de perete de întuneric puturos. Când ridică privirea văzu moaca de căpcăun a lui Mielu, care rânjea printre bale.

- Vă pot fi de folos cu ceva, domnule? Întrebă nefericitul pe un ton calm, menit să scoată din pepeni și pe un mort. Cum însă Mielu nu era mort, răcnii:

- Ce, bă, ești adicălea boier, nu vrei să dansezi cu sor-mea, dă plânge biata fată, acu', dă nu mai poate?! Ă!

Domnul învățător nu reuși să răspundă în timp oportun interogației, deoarece, cam în aceeași secundă, pumnul cât capul unui vițel al măgădăului se îndreptă spre țeasta nefericitului. Muzica încetă, jocul se opri și toți priveau extaziați debutul omorului. Până și babele abțiguite care se sprijineau de pereți căscară ochii și gurile pentru a avea ce povesti, mai târziu, nepoților. Numai că, lucrurile luară o întorsătură neprevăzută în scenariu. Pumnul ucigător trecu pe lângă țintă, Mielu

urlă, nu se știe din ce cauză, și se repezi cu fața în peretele așezământului cultural. Acesta, peretele deci, se coloră puțin în roșu, se umplu de muci și nu spuse nimic, însă Mielu, oftă, oarecum ușurat, și se prăvăli lângă el. Cuminte și tăcut cum nu fusese nici la botez. În sală se produse un curent rece urmat de un vaier și balul se sparse. Oricum, nu mai avea nici un rost acum când eroul era mototol. Plecară dezamăgiți să se îmbete acasă, pentru aș-i reveni din uimire. Învățătorul, la fel de uimit, de mersul treburilor, își termină sticla de pepsi, plăti crâșma-

Sclava și stăpanul

ruului, ignorând fericirea ce i se citea pe față și plecâ, la rândul său, foarte liniștit. În urma lui, Mielu fu dăruit cu o găleată de apă în cap și se sculă năuc de lângă perete. Nici nu răspunse ironiilor nesimțitului de crâșmar care ar fi dorit să provoace o nouă bătaie ca să se lămurească treaba. Nu! În mintea perfidă a lui Mielu se născu un plan la fel de perfid. Cu sângele de pe față încă neînchegat, cu cucuiul din frunte la vedere și cu degetele de la mână rupte, se prezentă la postul de poliție. Plutonierul îl privi cu acea privire pe care ar fi avut-o și dacă în fața lui apărea Hristos, ceea ce era imposibil, deoarece el era un materialist convins. Mielu îi povesti, printre lacrimi, cum fusese bătut el, un băiat cuminte și liniștit care se dusesse la bal doar ca să se uite, el, tocmai el, un sătean de frunte, harnic și sfios, cum a fost tratat cu dușmănie și ură de nenorocitul de învățător, un venetic nemernic care vrea, cu orice preț, să-i strice reputația lui de om bun și săritor la nevoie. Plutonierul, în timp ce-l asculta cu atenție, scrisse un proces verbal. Apoi, când Mielu se mai liniști, îi spuse blând:

- Băi, Mielule, băi, băiatule, eu, uite, am scris aici tot ce mi-ai spus tu. Ia și semnează, că de rest mă ocup eu!

Fericit de reușita planului, omul scoase limba și trase câteva hieroglife în josul paginii. Mulțumit, nu se știe de ce, plutonierul chemă două ajutoare și le comandă:

- Băieți, cred c-am rezolvat cazurile de furt și scandal din toată comuna. Iote, colea, mărturisirea! Ia, luați infractoru' și la beci cu el, treizeci de zile, ca să spună și laptele care l-a supt de la mă-sa! Suspect de cooperant, Mielu, convins încă de faptul că prietenul său, plutonierul, vrea să-l pună la adăpost de furia nebunului de ochelariș, se duse liniștit cu cei doi gradați, fluierând vesel și nebăgând în seamă rânjele lor. Ajuns la beci, spre surprinderea sa, nu fu lăsat să doarmă ci luat la omor de toți polițaii postului, pe rând. Adică, ei se mai și odihneau! Ce crudă este viața! Mielu, devenit din ce în ce mai înțelept, de-a lungul acelor treizeci de zile ce i se păreau nesfârșite, recunoscuse, în scris, tot ce i se cerea. La un moment dat, chiar i-a trecut chiar prin cap că dacă o fi să-l spânzure pentru ce recunoscuse că a făcut, va fi totuși mult mai bine decât să mai stea încă o lună de vorbă cu meseriașii ăia. A fost eliberat, pe motiv că se trece la verificarea informațiilor, că nici polițaii, proști, să riște aflarea întregului adevăr. Deci, fix după cele treizeci de zile, așa cum i se promisese, Mielu o lua cătinel spre casă, sau poate spre crâșmă, că nu-și

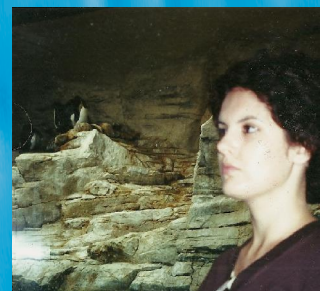
dădea prea bine seama pe unde merge, fără să se mire că muierile și copiii fugeau în ogradă tipând speriați când îl vedeau. Credea că e la mijloc vechea sa faimă și că oamenii încă nu-i dau seama că acum pășește pe un nou drum, cel al bunătății și păcii. Plângea de fericire...

Ajuns acasă, printr-o minune desigur, a fost îngrijit cu dragoste de părinții săi care l-au cazat în ogradă și l-au hrănit cu ce rămânea de la câine. Numai că avea un câine cam lacom. Dar el nu protesta, din gura fără nici un dinte nu mai ieșeau blestemății ci un fel de gângurit și râdea aproape tot timpul ca un copil. Mai treceau să-l vadă foștii admiratori, ba chiar și unele admiratoare, care, după ce-l scuipau și îi dădeau ceva picioare în coaste, se mirau de bunătatea lui, în gura mare. Copiii, mdeh, năstrușnici ca toți copiii din lume, îi cântau celebrul hit rural: „Mielu nebunu' trage cu tunu'” și, darnici precum părinții lor, îi ardeau, din plin, șuturi la cotoaie. Toate bune și frumoase, numai că, în toamnă, a avut proasta inspirație să iasă pe uliță. Tocmai de Brezaie! Acestea, prin metodele specifice binecunoscute, l-au internat din nou la spital. De data aceasta însă, nu a mai fost nevoie să i se administreze soporifice, ba, chiar a uimit întreg personalul cu liniștea și demnitatea sa. Mai ales că pe ușa salonului scria: morgă!

Dar ce s-a întâmplat oare cu domnul învățător, tipul acela atât de șiret, care își ascundea răutatea sub aparența unui individ pașnic și care prin prezența sa diabolică lipsise așezarea de posibilitatea intrării în istorie sau mai precis, direct în legendă? Ei, bine, sătul de frumusețea și curățenia traiului în rural, de sfintele tradiții, de virtuțile fetelor și de evlavia babelor, de înțelepciunea moșnegilor, îngrijorat peste măsură de ceea ce sistemul numea salariu, dar, mai mult ca orice, îngrozit de rezistența la farmecul cunoașterii literelor de către noile generații, a plecat în străinătate, la muncă, în construcții.

Acum trimitea bani părinților, le scria că și-a cumpărat două costume, noi, că se duce la teatru și că are chiar o locuință cu un credit de la bancă. Ba, mai mult, ieșea de trei ori pe săptămână, seara, în oraș, cu o fată și că vorbea deja italiana fără accent. Și, că nu mai trebuie să-și arate cunoștințele sale de mestrucinci dan în arte marțiale, fiindcă aici s-au pierdut obiceiurile strămoșești și nimeni nu mai consideră necesar să te bată în scopul integrării în colectiv. Adică, niște prostii, total nedemne de un om cu carte, orbit însă de strălucirea falsă a unui occident mincinos și putred. Prin urmare, încă un om de mare viitor răpit de propaganda lor afurisită! Huoooo!

Diana IACOB SPĂTARU (Austria)

Confidențial

De prea multă vreme stau așa, legată de mâini și de picioare. Sunt fără izbândă, încătușată de singurătate. Da, de singurătate. Ai înțeles perfect. M-a prins într-o plasă deasă care îmi rănește oasele. Multe au crăpat deja. Nu am dispoziție să-ți explic. Vorbeam despre distrugerea oaselor. Dacă nu înțelegi, nu mai întreba. Sunt obosită și derutată de remușcări. Nu nu m-a mușcat nimeni niciodată. Of, ai un fel imposibil de tolerat. Nu crezi că sunt singură? Faptul că ai auzit scâncete în spațiul meu cât se poate de intim, te face să crezi că nu mă torturează singurătatea? Te înșeli. Dar asta nu-i o noutate. Scâncetele reprezintă efortul meu de a fi ca pruncii. Zvârcolirea de a mă naște din nou. Îmi limpezesc tâmpla ținând-o foarte aproape de floarea de lotus. E un exercițiu pe care îl tot repet. Aici e cel mai liniștit loc. Sunt înconjurată de multe cruci și asta îmi dă o siguranță maximă. Crucea, în orice formă sau dimensiune ar fi, te ferește de rău. Ți-am spus să porți și tu una. Cum unde? La gât. O poți agăța pe o ață. A, ai crezut că în spate? N-ar fi rău și așa! Dar să nu te smintești. Sunt multe acolo. Cum ce? Cruci. Alege-o pe cea mai mică. Dă și tu măcar o dată dovadă de înțelepciune. Știi că florile de lotus cântă? Asta pe care mă sprijin eu e albastră. N-ai văzut floare de lotus albastră? Asta ce înseamnă? Cumva că floarea mea e unică? Încerc să-mi rod sforile. Care sfori? De la mâini și de la picioare. Mă obosești. Te-am atenționat doar că sunt legată. Nu, nu mă plimb pe lac. Sunt prizonieră, dar n-aș putea să-ți descriu unde. E întuneric. Da, probabil s-a înnoptat. Dar gata cu explicațiile. Mă obosești. Știu că ți-am mai spus-o. Comformează-te! Pe mine crucea mă apără de mine. Să taci! E secret.

Melania CUC

Uzina de apă potabilă

Apoi, îmi spun că...
 E grea, aproape otrăvitoare libertatea
 Pe care mi-o iau și că...
 Nu știu nimic despre cele patru elemente
 Noțiuni ușoare ca două perechi de scânduri uscate.
 Pe măsuta mea de cafea
 Dorm elefanții de porțelan și paharul cu apă.
 Aceasta este situația în care torn din belșug
 Frișca dulce și experiența care nu-mi aparține.
 Un bloc din cărți nescrise crește la subsioara orașului
 Și jur că voi avea spațiul meu pentru joc și noroc.
 Jur strâmb, schimb haina de molton
 Și unda luminii.
 Fără să-i pese de foame, de frig,
 Dumnezeu a coborât în fântână.
 - Am inaugurat Uzina de apă potabilă!
 Declamă primarul ales
 Și toarnă altă și altă falie de ciment
 În paharul în care se fierbe de vie
 Șampania.

Hamalii de șofran

În principatul boem,
 În hanul cu tejgheaua pe care
 Breslașii își beau berea de orz...
 O dată și încă o dată cetatea acesta
 Este ca o centrifugă sinucigașă.
 Lapovița are cerneală pe degete
 Și lupoaica va naște mielul de Paște...
 Nimic nu mă miră.
 Nu mă sperie.
 Eu doar prizez evenimentele așa cum vin
 Și trag preșul
 De sub picioarele hamalilor de șofran.
 Pe ansamblu, sunt mulțumită
 De cum evoluează istoria personală
 Și umblu pe vârful picioarelor
 Prin creuzetul de laborator medieval.
 Un nou-născut plânge!
 Banal.
 Biruință îngerilor pogoară din icoană
 Pe cai în valtrapuri tivite cu smirnă, tămâie și aur.

Între punctele de legătură

Dulapul meu e plin cu coji de alune...
 Din bucătărie vă scriu mesajele,
 Prieteni de ocazie.
 Lansez zvonuri despre patria verighetelor care,
 În toamnă, trag storul peste ochii de porțelan.
 E hrană suficientă în casa de turtă-dulce.
 Poate arde lumânarea
 Până la buricele degetelor
 Cu care alerg pe clapele pianului vechi.
 Urăsc și iubesc la egalitate
 Universul acesta șifonat ca o față de pernă
 Cu monogramă seniorală.
 Între punctele de legătură din sânge,
 Întâmplările neîntâmplare cer drept de autor.
 Eu locuiesc în rezervația unde
 Are loc vânatoare de iepuri și fazani de sezon.

Poeme

Afară, în zăpada-fecioară

Ne jucăm de-a prinselea
 Noi doi și briganzii.
 Cămașa ta s-a deschiat din nasturi.
 Aștepti alt trup cu miros de gutuie sălbatică.
 Degeaba aș pune prețul cel mai bun
 Pe felia asta de întâmplare ce ține
 De turla bisericii și
 De sfârcul de limbă niciodată vorbită.
 Tu te picuri mereu în țărână
 Colostrul proaspăt de bivoliță.
 Cu noi, laolaltă, fără iertare de sine,
 Fereastra maternității regale se rupe în cruce.
 Pelerinii se înfruptă tăcuți, pe-ntrecute,
 Din prescura fără sare, a senectuții.
 Afară, în zăpada-fecioară,
 Lacrima sticlei de lampă s-a schimbat în lentilă.
 Rostogolim fără sens soarele
 Din oglindă în oglindă,
 Mergem cu ochii deschiși prin orașul
 Din care vom fi alungați cu pietre și pâine.
 Pe șantierul cel nou,
 Motoarele duduie fără combustie și cu
 Șaiba înglodată în mir de măsline.
 Mie?
 Încă mi-e bine!
 Îmi țin umbra de după pe umeri
 Și-i spun basmul cu...
 „O felie străvezie de fericire”.

Obosită ca un fluture

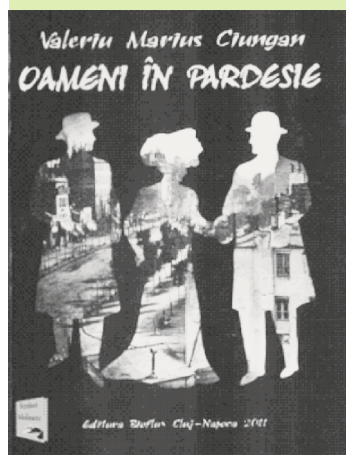
Altă divă anonimă zace cu buzele sparte
 În crăpătura din călcâiul țărâni.
 Blitzul din mâna mea scapără!!
 Ce imagine vivanță și câte
 Pachete cu biscuiți
 Numerotate după anul de naștere,
 Voi primi în dimineața de mâine!
 Sunt tentată să cred tot ce mi se spune
 În timp ce tata stă pe cruce
 Prins în cui grosolan de tăciune.
 Nu mai știu ce să fac cu timpul
 Care mă transformă ca pe un fluture...
 Frunzele tapetează orașul prin care
 Caut un om dispus să curețe clipa.
 Peste bordura străzii, vin măturătorii;
 - Hârști, hârșști!
 Târnuș de nuielă a șters doar literele
 Printre care încă mai alerg,
 Mamă,
 Cu pruncul în brațe.

Menuț MAXIMINIAN

Poezia îmbrăcată în pardesiu

Ajuns la al treilea volum, poetul **Valeriu Marius Ciungan** aduce, în cadrul Colecției „Scriptori medieșeni”, volumul „**Oameni în pardesie**”. Apărută în condiții grafice deosebite, la Editura Bioflux Cluj-Napoca, cartea este un adevărat elogiu adus frumuseții umane, alfabetul poeziei dansând pe sârma vieții într-o așteptarea nemuririi.

Volumul cuprinde și câteva poezii din primele două cărți, „*Poveste de toamnă*” și „*Haina de molton*”, astfel încât capătă un caracter de antologie. După cum observă în Prefață prof. univ. dr. Gheorghe Manolache, tânărul autor reconstruiește ironic-parodic arsenalul poetic pa-

tronat de bunicul său, fost avangardist, Ben Corlaci, cel pe care bistrîtenii l-au omagiat de curând într-un număr al „Mișcării Literare”. „*Oameni în pardesie*” se dorește a fi o carte a descoperirii sensurilor vieții, în care, prin ochii iubitei, descoperim faptele citadine: „treceau oameni în pardesie bej/ iar eu mă uitam în ochii tăi/ Doamne, cât ești de frumoasă”. Fiecare detaliu care-l înconjoară pe poet devine esență de poezie. V-ați imaginat vreodată că-i poți dedica versuri măștii de chiuveță? Ei bine, Valeriu Marius Ciungan descoperă și aici lucruri existențiale: „din poziția pe care o căș-tigasem, cu timpul, în bucătărie/ ni se deschidea o superbă panoramă spre chiuveță”. Ajungem în bucătăria de vară, unde sentimentele lirice se aprofundează: „ea se lasă atinsă de muritori/ doar cu versuri/ și cu alte metaforice/ demersuri”. O poezie care sparge barierele canoanelor, iar scrisul devine zi și noapte sau oră de oră un refugiu într-o descoperirea Edenului.

În acest colț de lume își au cuibul și gândurile poetului, care surprinde iubita în ipostaze variate, inclusiv întoarcerea de la piață poate fi considerată un act erotic: „în mână dreaptă aveai/

gândind la cartea de căpătâi - și de bucate - plasa de spanac/.../ în mână stângă aveai/ mires(m)e emotive întâi culese/ de fetească”. Mica domnișoară îl transformă pe îndrăgostit într-un adevărat „tonomat” de declarații de dragoste: „dă mâna, tu, micuță domnișoară/ ce treci prin viața mea de seară doar și într-o doară/.../ parfumul serii doar un dar, doar și într-o doară/ se înseraseră viața unui pierde-vară”. Ca de obicei, la astfel de trăiri partașă este și natura creionată de Valeriu Marius într-un pastel: „spune de iubești/ frumos/ frumoasa apă curgătoare/ frumoasa piatră ce-o rostogolești”. În această ecuație a iubirii nu putea lipsi rigurozitatea aritmeticii: „bunăoară o iubire/ cu o iubire/ să dea același rezultat/ ca unu ori unu/ prin înmulțire”. Alfabetul dansează: „este a/ prima vocală/ ce-n clopotul albastru al dimineții/ îmi reverbera”. Ritmul muzical al versurilor surprinde la fel ca și colindele poetului ce se petrec sub cearșaful alb: „când ruginitul scârțâit de arcuri repeta în putreda saltea/ de sub cearșaful alb, imaculat, colinda sa/ de sub cearșaful alb și nins cu fulgii albi de nea”. Când sentimentele se precipită, timpul este închis în clep-

sidra de sare, iar razele soarelui sunt luate în mână spre a mângâia sufletul iubitei care, romantică, trece „printre borcanele de castreței”. De altfel, roadele pământului sunt un adevărat punct de pornire al dragostei: „mânca-sei ceapă cu o poftă reticentă/ aluzii vagi îți inundau privirea nudă/ arome dulci lăsați în urmă cu noblețe/ mușcând sublim din ceapa albă, crudă”. Câți dintre noi ne-am fi imaginat că dragostea poate fi privită din atâtea unghiuri, „mergând spre Steaua Nordului”, dar și adulmecând „un val de oțet”. „Să nu cazi în semnificația viselor”, ne îndeamnă poetul, însă el este primul care este prins în mrejele unui vis tulburător: „ai apărut pentru o secundă/ în străie de seară, cumplit de albe”. Jocul culorilor este precum a fulgilor de nea „fantastic/ în traiectorii ciudate”.

Avem de-a face cu o poezie în care lumina descoperă gânduri-rânduri construite în prag de toamnă în casa sufletului: „îmi lași tu, doamnă,/ povestea de toamnă/ toamnă, dulce doamnă/ doamnă, dulce toamnă”.

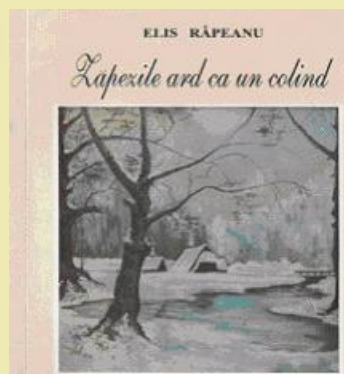
Cu o copertă sugestivă, care inserează o pictură a bistrîtenice Virginie Brănescu, volumul „**Zăpezile ard ca un colind**”, semnat de **Elis Râpeanu**, este un gând prelung al frumuseții acestui anotimp. Versurile surprind prin construcția în două registre simbolice care sugerează sufletul atins de puterea naturii astfel încât atelierul de creație este inundat de starea creatoare de har. Prin această carte, Elis Râpeanu nu face altceva decât să redescopere tainele anotimpului alb în versuri, știut fiind faptul că magia poeziei nu va dispărea niciodată. Atunci când este învăluită în luminile curcubeului, poeta are propriul ritual: „Doar glasul dinăuntru mi-l ascult/ Aud cum sună în templu vânătoarea”. Poezii de dragoste și de dor dedicate celor dragi, dar și marilor personalități ale țării. Atunci când pe cărarea

Versuri ca un colind

vieții pătrunde orizontul toamnei „Slăbește din încheieturi secunda/ Privește bolta cerului, mirată/ Cum marea timpului răstoarnă unda”. Un timp care surprinde prin ancorarea între veacuri a miturilor străbune oglindite prin fiecare cuvânt al poetei: „Azi ninge-n crângul dintr-un gând blajin/ O șoaptă de zăpadă-i pune salbă/ Cu duminici muiate-n alb de crin/ Copacii ard în vâlvătaie albă”. Fiecare metaforă este bine integrată în poezie, astfel încât, cu sensibilitate și delicatețe poeta reușește să ne poarte pe drumul nemuririi, unde „Îmi port tăcută umbra spre izvoare/ Vârtej de curcubeie în ceas târziu/ Învăluie coline dulci și altare”. Prin poezie esențele cuvintelor capătă altă formă, norii strânși deasu-

pra sufletului risipindu-se: „Petelele norilor scurg spre câmpii”. Atunci când troienele zăpezilor „Se prind în joc la nunți de crizanteme”, iubirile capătă alt sens. Avem de-a face cu o poezie a vremurilor, în care fiecare parte are un rol important precum într-o casă a versurilor în care sufletul pune stăpânire. Atunci când „Sosește și iarna la capătul aleii” viața se transformă în nemurire: „Ascultă-ți clipa cum foșnește/ Și zorii cum se-nnovează/ În suflet dorul cum șoptește/ O rugăciune de amiază”. Poezia este născută în leagănul părinților, acolo unde dorurile prind putere: „Părinții m-au născut din lut/ pe care au pus în zori sărut/M-au înfășat, mi-au dat veșmânt/ Și peste lut au pus cuvânt”. Când speran-

țele aleargă renăscute, sufletele pe acordurile clopotelor de aramă se destăinui zilei de mâine ca într-o doină a eternității: „Ascultă dăcii din Columna/ Cum sună veacul în țara lor/ Se adună doinele pe strună/ Cu foaie verde și cu dor”. Zăpada, motivul principal al volumului, este ca o cruce dusă de poet, ca un har pe care divinitatea i l-a dat, ca un cântec prelung al sfințeniei cuvântului.

Florica CEAPOIU

Ioana Stuparu – Bunătate față de semeni și dragoste pentru Dumnezeu

În ultimul deceniu, s-a impus atenției iubitorilor de cuvânt - în toate formele sale de exprimare scrisă: proză, eseu, poezie, critică literară, epigramă, dramaturgie - un nume cu o rezonanță blândă - **Ioana Stuparu**.

Înzestrată cu o capacitate dumnezeiască de armonizare a cuvintelor, Ioana Stuparu și-a ocupat locul printre cei aleși, cucerindu-ne inimile prin harul său de povestitor, astfel că, după ce realizezi lectura măcar parțială a unora dintre creațiile sale: *Clipa de lumină*, Ed. Miracol, 2001 (romanul de debut), trilogia *Oameni de nisip*, Ed. Amurg Sentimental, 2006 sau *Grădina care s-a suit la cer*, Ed. Florile Dalbe, 2007 (proză scurtă), conștiți cu plăcere că ai pătruns într-un univers inedit, aparținând celei mai sincere și sensibile scriitoare - fire nobilă și suflet deschis, de adevărată creatoare.

Posesoarea unui filon puternic de sevă epică - atentă și receptivă la viața înconjurătoare, la istoria neamului, la legende populare și la obiceiurile strămoșești -, înzestrată cu o putere aproape paranormală de percepere și vizualizare a vibrațiilor pământului și oamenilor, Ioana Stuparu ne surprinde cu viziunile sale artistice și limbajul colorat cu multe regionalisme, utilizat deseori, desprinse dintr-o lume a satului românesc, pe care majoritatea dintre noi, orașenii, nu am întâlnit-o decât în literatura marilor clasici. Conștiință de acest lucru, Ioana Stuparu încearcă, și reușește, cu succes să conserve, între copertile cărților sale, adevărate comori de spiritualitate românească.

Prin volumul de teatru *Miniona*, apărut la Ed. Arefeana, Buc., 2011, Ioana Stuparu ne dezvăluie și talentul său de dramaturg și subtil umorist, „va să zică e adevărat secretul pe care-l știe toată lumea de aici” - ca să ilustrez, folosind cuvintele personajului principal Nora, din această piesă (pag. 18).

Inspirată de evenimente trăite în timpul „revoluției” și în perioada post decembristă, piesa, asemenea microromanului *Tovarăși de ultimă zi*, apărut la Ed. Dacoromână, Buc., 2010, inserează o serie de întâmplări care par a fi cunoscute, prin care am trecut poate și unii dintre noi, făcându-ne conștienți de faptul că noi deja le-am uitat, dar, cuprinse în carte, ele capătă o valoare istorică și sentimentală. Autoarea reușește astfel să dea timpul înapoi, determinându-ne parcă să ne regăsim printre personajele ei, personaje pline de viață, având caractere bine conturate prin replici viguroase și mișcare scenică adecvată. De asemenea, ea dă dovadă de multă iscusință în construirea dialogurilor, abordând formele cele mai concise, capabile să sugereze cel mai bine atât situațiile de viață cât și trăirile sufletești, neliniștile interioare precum și răbufnirile de revoltă scrise pe limba celor mulți, cărora li se adresează.

Retrasă în altarul ființei sale, Ioana Stuparu privește mirată oamenii, urmărindu-le atentă fețele; căutându-le curioasă ochii, le citește privirile, încercând astfel să descifreze înțelesurile și neînțeleșurile existenței lor: „Fețe care exprimau năucire, disperare, durată. Ochi clocotind de viață, plini de biruință, ca ai cailor sălbatici după ce, în fugă nebună, au supus sub copitele lor preeria, ce părea fără hotare; ochi înroșiți, injectați ca ai animalelor hăituite, căzute în capcane; ochi plini de răzbunare; ochi senini; ochi blânzi; ochi explodând de speranță; ochi inundați de lacrimi reținute la hotarul pleoapelor; ochi uscați; ochi duși în fundul capului de grăbită secătuire; ochi plini de întrebări care încă nu porneau a fi puse...”. Frumos, foarte frumos mi s-a părut acest citat din romanul *Tovarăși de ultimă zi* (pag. 50).

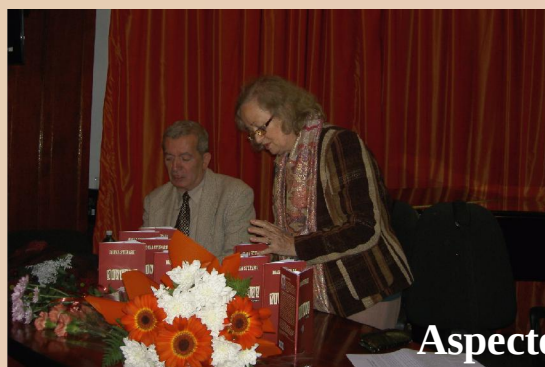
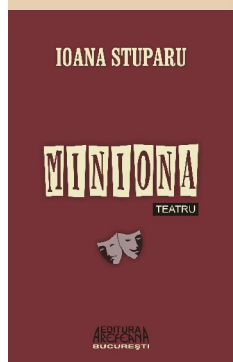
Aplecată deasupra filei albe de hârtie, care așteaptă parcă să-i adune gândurile,

Ioana Stuparu compune și poezii. Pe unele dintre ele le-a publicat în antologii colective și în diverse publicații editate pe hârtie sau online. Impresionat de frumusețea versurilor sale, maestrul Radu Cărneci a inclus-o în *Antologia Sonetului Românesc*, Ed. Muzeul Național al Literaturii Române, Buc., 2009, vol. 3, cu un sonet foarte reușit, din care reproduc doar terținele: „Aduceți un fluier sau dați-mi un pai,/ Ce chef am de-un cântec de dor și de drag!// Să zboare ca vântul acolo, pe-un plai,/ Să simt cum tresaltă țărâna din prag,/ Să-mi stâmpăr un foc ce mă mistuie, vai!/ E mult prea departe iubitu-mi meleag!” (*Dați-mi un fluier*, pag. 56).

Ioana Stuparu, când simte că are ceva de spus și poate să producă o bucurie colegilor de breaslă scriitoricească, scrie cronică literară, exegeze, portrete sau omagii, multe dintre ele publicate deja în volumul *Cuvinte de mătase* - Semănătorul, Ed. online, 2009. Dar, pentru că nu poate să fie o persoană răutăcioasă, când sufletul nu o îndeamnă să scrie de bine, își înghite singură amărăciunea și tace, deși, cele peste șaiszeci de reviste literare care, de-a lungul timpului, i-au publicat creațiile, îi țin în continuare paginile deschise.

Aflându-și „sufletul legat” de acel loc în care îi cresc și „rădăcinile” (*Clipa de lumină*, pag. 50), Ioana Stuparu scrie dintr-o bunătate nețârmurită față de semeni, din sinceră compasiune pentru durerile lor, din dragoste pentru Dumnezeu și din prețuire pentru adevărul pe care nu vrea să-l știe colbit sub cenușa clipei sau deformat de amprenta resemnării.

Înzestrată cu excelente calități de om și de prieten, stimându-și colegii și colaboratorii, Ioana Stuparu ne-a cucerit pe toți cu amabilitatea, blândețea și puterea ei de discernământ, cu vocea-i caldă și binevoitoare.

Aspecte de la lansarea cărții *Miniona*

Emil BUCUREȘTEANU

Actualitate la Constantin Rădulescu-Motru

Hegel, filosoful german trăitor în crucea secolelor XVIII și XIX, (1770-1831), afirma că filosofia este o fiică a epocii în care a fost scrisă. Aserțiunea poate fi extinsă și asupra altor domenii ale creației umane: literatură, arte plastice, sociologie. De asemenea, se susține ideea că istoria societății în mersul ei are un singur sens, numai înainte, nu se întoarce. Filosofii au dat diferite interpretări evoluției omenirii. De pildă, la noi, Vasile Conta înțelegea evoluția societății ca o undă cu momente, ramuri, de urcușuri și coborâșuri. Lucian Blaga explica spiritul românesc prin cunoscuta metaforă, deal-vale. Revenind la Hegel, filosoful dialecticii obiective, acesta vedea mișcarea ca o spirală, ideea trecând prin mai multe stadii, afirmație-negație-negarea negației sau teză-antiteză-sinteză.

Deși istoria nu are marșarier, dacă o asemănăm cu o mașină, putem spune că, după ani, mai trece prin același loc. Conducătorul mașinii observă unele schimbări, dar nu atât de mari încât să nu mai recunoască locul. Ba unele aspecte nu s-au schimbat deloc, au rămas încremenite.

În 1904, Constantin Rădulescu-Motru publică prima lucrare de dimensiuni mai ample, *Cultura română și politicianismul* (C. Rădulescu-Motru, *Personalismul energetic și alte scrieri*, Editura Eminescu, București, 1984, p. XI). Eu dețin un volum din opera amintită, datat tot 1904, ediția a II-a, ceea ce înseamnă că lucrarea s-a bucurat de o bună primire, chiar de la prima apariție. Rezultă că scrierea lui C.R.-M. era bine ancorată în problemele timpului, era o fiică a epocii.

Câteva considerații de redactare. Cartea cuprinde șapte capitole. Fiecare capitol are la început o casetă cu problemele, numerotate, de fapt subcapitole, care vor fi tratate. Lecturarea acestora, înainte de a citi opera, îți oferă o imagine sintetică asupra conținutului lucrării. Desigur, cititorii operei lui C.R.-M. cunosc acest procedeu al autorului, fiindcă la toate scrierile, mă refer la cele în volum și de întindere mai mare, este folosit acest procedeu de redactare. De asemenea, C.R.-M. însoțește fiecare din lucrările sale cu o introducere. Amintesc aceste chestiuni fiindcă mi-au fost de mare folos în urmărirea problemei

ce m-a interesat, anume politicianismul din timpul lui Motru pe care îl pun față în față cu politica ce se face astăzi pe Dâmbovița. După ce am citit cartea, și cunoscând ce se întâmplă astăzi în politica românească, îmi permit să spun că totul a fost și este *original* la noi, și ce se întâmpla la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX și ce se petrece în prezent.

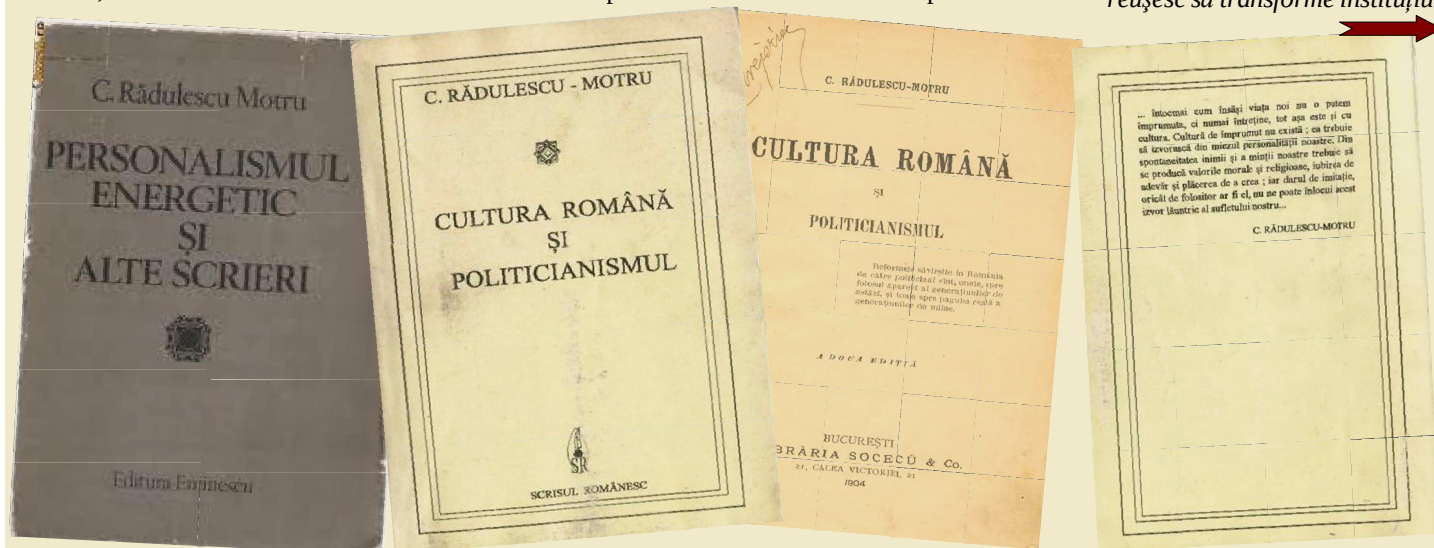
O altă problemă, tot de redactare, este înserierea titlului pe pagina de carte. Sintagma *Cultura română* este scrisă cu litere aldine, bold, cum se spune azi la calculator, iar cuvântul *politicianismul* este scris cu litere mai mici și normale. Rezultă că în viziunea lui Motru felul de a face politică este subordonat nivelului cultural al individului. Vorbind în termenii *Personalismului energetic*, opera lui fundamentală, potențialul energetic de a elabora proiecte politice depinde de gradul de cultură de care dispune acesta. Mergând mai departe cu raționamentul, deducem că măsurile politice ale unui partid sunt influențate de calitatea culturală a membrilor săi.

Cea mai mare parte din carte

este dedicată problemelor culturii. Dacă în abordarea chestiunilor politice se referă, cu precădere, la țara noastră în raport cu comportarea politică din țările cu o cultură formată (Germania, Franța, Statele Unite), în problemele de cultură aria geografică cuprinsă este mult mai largă. C.R.-M. ne face o prezentare comparativă dintre cultura din țările amintite mai sus și țări de pe alte continente, Japonia sau China de pildă, care, consideră el, nu au o cultură formată, ci doar o civilizație. Cultura română este și ea în formare și de aici toate relele ce se abăteau asupra unui popor talentat. Vinovați sunt, desigur, cei ce se întorc în patrie, cu studii în străinătate, care s-au rupt de filonul moral sănătos al românului, în special, al țăranului. Aceștia sunt *politicianii* criticați dur de C.R.-M. încă din prefața cărții.

Pentru Rădulescu-Motru, politicianismul este o *practicare meșteșugită a drepturilor politice, prin care câțiva dintre cetățenii unui Stat, tind și uneori reușesc să transforme instituți-*

→ nile și serviciile publice, din mijloace pentru realizarea binelui public, cum el ar trebui să fie, în mijloace pentru realizarea intereselor personale. În viziunea lui C.R.-M., politicienii își realizează acest deziderat nu recurgând la violență, ci cu consimțământul acelor, căror este menită să le aducă pagubă. Cetățenii îi consideră pe politicieni ca pe o plagă și nu niște despoși.

În aceeași prefață, autorul de mai târziu al operei *Personalismului energetic* are câteva reflecții de ordin economic. El face deosebire între industriași și capitaliști, ceea ce nu corespunde concepțiilor economice actuale, industriași fiind capitaliști, fiind de fapt pilonii societății capitaliste, deși în ultimul timp o pondere tot mai mare o are capitalul bancar și speculativ. Pentru a exista bănci, bursa, a trebuit mai întâi să existe producția, industria, agricultura, transporturile, comerțul. Mi se pare de profundă pertinență și de reală actualitate afirmația că *marii capitaliști și marii industriași sunt indiferenți asupra originii de unde vine câștigul. Pentru ei esențialul este să fie satisfăcuți...*

În continuare, C.R.-M. ne explică - vorbind în termeni economici actuali - cum este posibil exportul de capital, cum sunt posibile investițiile în alte țări, cum se obțin profiturile. Uneori se face și prin constrângere forțată. (Dacă ar fi contemporan cu noi poate scria că nu rare ori se face și prin constrângere forțată). Dar fiindcă mijloacele violente au mari riscuri se apelează la sprijinul politicianului. *Ajutorul acestuia este mai prețios decât orice putere armată.* Cu ajutorul politicianului, capitalurile trec ușor granițele țărilor, acesta fiind, după spusele lui Rădulescu-Motru, dușmanul de moarte al zidurilor chinezești. C.R.-M. vedea însă curgerea capitalurilor doar într-o singură direcție, de la țările dezvoltate, Germania, Franța, Statele Unite spre statele tinere, nedezvoltate. De la începutul secolului trecut, când Rădulescu-Motru a scris cartea despre care vorbim,

economia capitalistă a făcut pași uriași, geografia economică a lumii este cu totul alta. Acum și piețele țărilor dezvoltate sunt cucerite de capital străin. Capitalurile asiatice sunt concurente puternice ale capitalului american, german, francez etc. Dar ce este izbitor de actual în afirmațiile lui Constantin Rădulescu-Motru, cel puțin pentru România, este că politicianul de la noi este gata, pentru a asigura interesul său personal, să facă concesii de orice natură în domeniul afacerilor publice. El este tipul omului care câștigă fără muncă, și care îndeamnă și pe alții să urască munca cinstită. Politicianul este purtătorul spoielii de civilizațiune, și prin aceasta dizolvantul cel mai puternic pentru unitatea vieții naționale a popoarelor tinere... Numai că românii nu sunt un popor tânăr, ci mai mult îmbătrânit cu apucături noi.

* * *

În continuare, voi extrage din exegeza lui Rădulescu-Motru și alte note de ordin politic, de actualitate surprinzătoare. După cum am afirmat mai înainte, lucrarea are ca preponderență analiza fenomenului cultural de la noi și din alte țări, China, Japonia, de pildă, considerate de el, oarecum pe nedrept, că aveau o cultură în formare.

Perioada peste care C.R.-M. a pus lupa criticii sale este secolul XIX, în special a doua jumătate a celui secol. Autorul a fost elev al lui Titu Maiorescu și de aici nu numai admirația pentru mentorul său dar și acceptarea ideilor autorului *Beției de cuvinte* față de cultura și civilizația română. Nu înseamnă că Rădulescu-Motru este un epigon al lui Maiorescu, ci are propria lui cale, modul său propriu de gândire. Teoria formelor fără fond, precum și alte idei maioresciene vor fi integrate viziunilor lui filosofice nu fără unele corecturi proprii. Totuși, pentru C.R.-M. *În istoria filosofiei românești, Titu Maiorescu va rămâne un nume distins și consideră că odată cu T. M. începe trezirea gândirii filosofice românești sub influența cultu-*

rii. Gh. Al. Cazan, în studiul *Schită a unei vieți*, așezat ca prefață la volumul C. Rădulescu-Motru, *Personalismul energetic și alte scrieri*, ne atrage atenția că trezirea gândirii filosofice românești are ca predecesori pe Dimitrie Cantemir, pe ilumiști și alți slujitori de meditații metafizice.

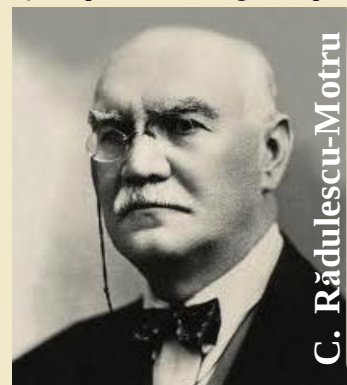
De asemenea, ca și Maiorescu, C.R.-M. va fi influențat de gândirea, cultura și civilizația germană, Germania fiind țara în care și-a făcut studiile de bază, și-a luat doctoratul, după ce trecuse pe la Ecole de Hautes Etudes, Paris, unde a audiat cursurile mai multor filosofi și psihologi renumiți și a lucrat și într-un laborator de psihologie experimentală.

Cultura este o condițiune indispensabilă pentru dezvoltarea popoarelor... Poporul fără cultură n-are istorie este crezul lui Rădulescu-Motru. Citez mai departe alte câteva fragmente, doar câteva, pentru a demonstra importanța pe care o acorda acestuia și care-l definesc pe C.R.-M și un filosof al culturii, un pionier pentru România în acest domeniu, deși nu cultura a fost preocuparea lui teoretică principală. [...] *bunurile sufletești, din cari e constituită cultura, sunt în realitate singurele baze mai durabile pentru întemeierea unei vieți sociale.* [...] *Singure numai bunurile sufletești deschid muncii o existență superioară și durabilă; prin mijlocirea lor viața individului se înobilează și profită obștii.*

Credințele religioase, obiceiurile, instituțiile și valorile morale, operele de artă și adevărurile științei, sunt singurele cari înving moartea. Definițiile contemporane includ în conceptul de cultură și valorile materiale pe care le realizează un popor (Mic dicționar enciclopedic, București, 1986), dar aceasta este o altă problemă de discutat.

Un subcapitol este rezervat analizei conceptelor de pseudocultură, semicultură și cultură desăvârșită, pseudocultura, semicultura fiind etape între barbarie și cultura desăvârșită, evidențiind trăsăturile popoarelor care se află într-una din ipos-

tazele arătate mai sus. Nici o creațiune puternică nu zguduie pă-

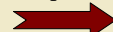

C. Rădulescu-Motru

cult. În momentele grele, când fericirea sa este amenințată, el are două scopuri sigure: ori schimbarea de loc «ubi bene ibi patria»; ori protecția unui popor puternic. Niciun regret nu-l leagă de pământul ce-l locuiește [...] Pretutindeni este la el acasă.

Dacă pseudocultura, după C.R.-M., este un fapt rău întocmit, semicultura, deși întâlnim unele deficiențe ale pseudoculturii, este un proces încă neterminat în drumul culturii spre desăvârșire. Dar nu orice popor poate ajunge la cultura adevărată, doar cele cu *calități deosebite*. Care sunt acestea? Educat în școlile Apusului, este lesne de înțeles. În afară de Germania, Franța, Anglia, C.R.-M. amintește Statele Unite. E puțin straniu că sunt date uitării popoare ca grecii, egiptenii, chinezii, popoarele Orientului Mijlociu, a căror cultură stă la baza culturii și civilizației europene și, implicit, și a Americii.

În ce situație se afla România sfârșitului de secol XIX și începutului celui de al XX-lea al existenței sale. *Netăgăduit, până la o cultură desăvârșită nu s-a ridicat niciodată poporul român. Niciuna din creațiunile sufletului său n-a reușit să întipărească în istoria omenirii nota individualității sale; în nici o ramură de activitate el nu a realizat neîntrecutul.* Dar continuă autorul *Personalismului energetic*, parcă pentru a îndulci situația, sau poate că și-a reamintit că și el este român iar așchia seamănă cu trunchiul copacului, poporul român, [...] *din timpurile*

cele mai vechi și până acum de curând, el s-a menținut într-o stare de **semicultură onorabilă** (subliniere E.B.) În ce constă onorabilitatea românilor: [...] caractere necioplite dar turnate dintr-o bucată. Arta știința, morală, obiceiurile țarei, atât cât erau și cum erau, întregeau de minune sufletul strămoșilor noștri. Când s-a stricat această situație? Ultima generație purtătoare a tradiției strămoșești a realizat actul Unirii de la 1859. În locul efortului pentru formarea conștiinței naționale, tinerii au găsit calea libertăților politice. Sensul era invers, susține C.R.-M., nu de la dezvoltarea economică, culturală spre libertate, ci de la politică spre civilizație. Talismanul era politicianismul. Vinovată este generația pașoptistă propovăduitoare a libertăților politice. **Suprema țintă a politicianismului și prin tr-însul a românului, de acum înainte este să placă Europei.** Și ca să placă Europei au tras la indigo instituțiile, ordinea întâlnită în Apus. Motru îi acuză de mimetism, trăsătură caracteristică unor viețuitoare pentru a putea supraviețui dar și pentru a obține avantaje. Tot el ne spune că [...] la mimetism n-a luat parte întreg poporul românesc, ci numai pătura sa de sus, elita conducătorilor [...]. Poporul român a rămas și azi foarte puțin civilizat, pe gustul Europei; dar, în schimb, cât de mare a fost succesul acestei civilizațiuni în pătura conducătoare! În finalul capitolului, Motru își exprimă încrederea în consolidarea culturii române chiar de la începutul secolului XX și își încheie analiza printr-un citat din N. Iorga dintr-un articol apărut în semănătorul nr 20 (1903): **O nouă epocă de cultură trebuie să înceapă pentru noi. Trebuie, sau altfel vom muri! Și e păcat, căci rânduri lungi de strămoși cinstiți ni stau în urmă și n-avem dreptul să ne înstrăinăm copiii.**

După ce în capitolele de la mijlocul cărții tratează probleme de cultură de ordin general cu referiri la statele din Apus și Ori-

ent, în capitolele de sfârșit revine în deosebi la țara noastră, cu o critică foarte virulentă la adresa politiciii și politicianilor. În funcție de interese, susține el, cetățeanul român gândește una, reprezentăția este alta, noțiunile își schimbă mereu sensurile. Logica lui nu este internă, în creierul său, ci externă, în împrejurări... Astăzi noțiunea de imoralitate și noțiunea de dreptate bisericească se resping; mâine se împacă. Și autorul vine cu multe exemple pentru a ne convinge că afirmațiile dumnealui sunt adevărate. **Vorbele care la alte popoare au un sens, la noi sunt goale de conținut.**

O critică aspră adresează justiției. Pentru frumusețea argumentării redau un fragment mai mare: **Justiția! Instituțiile publice!... - Ai pe cineva la Tribunal? - Ai pe cineva la Prefectură? - Ai pe cineva la Bancă? - Ai pe cineva la Credit?... Acest veșnic cineva! El face și desface! El este realul, actualul. - Nu pot iubitule, se opune legea. - Dar când vrea cineva... Dacă ai pe acest cineva mai ai strade curate, ai gaz de luminat, ai loc rezervat pentru copilul tău la școală, ai pe comisar amabil și pe judecător compasant, ai în jurul tău o sumă de oameni bine crescuți... Și puterea lui acest cineva nu s-a sfârșit.**

De la analiza gravă când e vorba de economie, de viața socială, C.R.-M. trece la ironie, la umor, când abordează situația artei, a literaturii în special. Iată un scurt dialog imaginat, sau poate real, în orice caz care reflectă o realitate, redat în cartea amintită la pagina 140.

- Leneșule, îmi zice unul. care-’mi voia de altfel binele, ești destul de sănătos și inteligent ca să-ți câștigi viața. Ci umbli cu versuri și cu cerșetorii? Te sfătuesc ca să te apuci de o muncă cumsecade, serioasă...

[...] Am apelat la mîntea și patriotismul tuturor românilor pe cari eram obișnuit a-i vedea represintând puterea statului.

- Suntem în criză, domnule, mi se răspundea pretutindeni, nu avem timp să ne gândim și la

trântori cari visează. Țara are nevoie de economii urgente

- Dar și criza literară e o înjosire pe care trebuie să o evităm.

- **Criza literară! Cine se ocupă de criza literară? La Berlin, important este să se știe dacă avem recoltă sau nu. De o fi lipsă de poeți n-are să ne vină controlul european, dar de o fi lipsă de bani, desigur.** (Subliniere E.B.)

- Dar o țară fără cultură proprie... este o țară barbară... este un simplu grânar la dispoziția străinătății...

Și își încheie Rădulescu-Motru pledoaria sa pentru cultura română. **Sărmane poet, odiseea ta e tristă, e foarte tristă. Dar îți rămâne o cale care să-i pună sfârșit: este calea pe care ți-o deschide politicianismul! Cântă gloria acestuia!** (sublinierea E.B.)

Calea a fost bătătorită de mulți alții. Ea este totuși singura care te va duce pe sub arcuri de triumf.

Muntenia și Moldova sfârșitului de secol XIX se deosebeau esențial de Muntenia și Moldova începutului aceluiași secol. În primul rând că se realizase Unirea de la 1859, pas hotărâtor pentru modernizarea ulterioară a țării. C.R.-M. subliniază acest fapt și vinovați pentru decăderea ulterioară sunt politicienii care au adus în țară ideile de libertate, egalitate dreptate ale Apusului. Dezvoltarea economică n-a fost în concordanță cu formarea și dezvoltarea culturii naționale, avuția nu s-a distribuit corect. [...] minoritatea purtătoare a civilizațiunii, reține pentru dânsa din bugetul statului un beneficiu prea mare, disproporționat de mare în comparație cu valoarea serviciilor pe cari ea le aduce poporului român. Această minoritate, spune autorul, își permite chiar capriții și gusturi de milionar american... și toate din punga contribuabilului în timp ce acesta care este format din imensa majoritate a poporului român, trăiește la țară în bordeie, fără igienă...decimat de mizerie. Minoritatea se bucură de privilegii fără a fi cu ceva superioară poporului. Pentru a-și întări aserțiunea, C.R.-M. ne dă

un citat dintr-un articol scris de Eminescu în „Timpul”, opt aprilie 1882, în care afirmă că **păturile superpuse sunt mult inferioare rasei poporului român.**

Ex nihilo nihil. Din nimic nu se creează nimic. Avuția României s-a realizat pe baza împrumuturilor. Dar acestea vor trebui plătite. **Economiile adunate de locuitorii țărilor mari și puternice nu se revarsă asupra țărilor mici, cu scopul de a veni în ajutorul acestora, ci pentru a-și întregi ele procesul lor de dezvoltare. Ele sunt ca niște uriașe ființe tentaculare care caută peste tot locul hrană și adăpost. Ele vin împinse de legea lor de creștere, iar nu de hatârul celor săraci.** (Subliniere E.B.)

Referindu-se la reformele politicianilor, C.R.-M. încheie capitolul al VI-lea cu o frază zguduitoare: **Reformele săvârșite în România de către politicieni sânt, unele spre folosul aparent al generațiunilor de astăzi; și toate spre paguba reală a generațiunilor de mâine.**

În finalul capitolului șapte, Rădulescu-Motru își exprimă încrederea că poporul român va găsi calea înlăturării politicianismului, a mizeriei. **Vântul unei puternice reacțiuni de sănătate (desigur morală) va goni de pe cerul culturii române nourii cei groși ai pseudoculturii de astăzi.**

Să avem încredere! Își încheie el cartea.

* * *

Din 1904, anul apariției cărții **Cultura română și politicianismul** și până în prezent, poporul român a trecut prin multe momente hotărâtoare pentru istoria sa. După felul în care s-a comportat, nu poate fi considerat ca semicult sau, și mai rău, că ar fi avut o pseudocultură. De altfel, fiecare popor are propria cultură, care nu poate fi considerată nici semicultură, nici pseudocultură. E vorba aici de nivelul de civilizație, de care datorită unor împrejurări istorice, unele popoare se bucură mai mult sau mai puțin. Istoria omenirii nu are un mers liniar, unele culturi au devenit istorie ca și popoarele care le-au

→ făurit și le-au purtat-o, altele au luat ființă mai târziu și se află într-o perioadă de înflorire. Judecăți de valoare asupra uneia sau alteia sunt greu de pronunțat, dacă nu ai o gândire obiectivă.

Cât privește aserțiunea lui Constantin Rădulescu-Motru că în perioada de la sfârșitul secolului XIX și începutul celui de al XX-lea poporul român se afla într-o perioadă de pseudocultură este greu de acceptat, trebuie făcută o disjunctie clară între felul de a fi, de comportament, al celor ajunși în fruntea țării, fără a fi oameni de frunte, și restul poporului. În acel timp au trăit și contribuit la formarea culturii românești Hașdeu, Titu Maiorescu, Eminescu, Alecsandri, Grigorescu, Porumbescu, Haret, Vlaicu, Creangă, Slavici, Ion Ionescu de la Brad, Caragiale, Vasile Conta, se afirma Iorga, iar lista cu personalități din galeria de aur a culturii române nu se termină cu ei. Unii au fost și politicieni, și nu de duzină. Nici poporul n-a fost mai prejos în Unirea Principatelor, Războiul de Independență, iar mai târziu în Primul Război Mondial.

Perioada dintre cele două războaie mondiale este considerată, pentru România, ca o etapă de vârf în cultura românească. Într-adevăr, dezvoltare științei, a literaturii, a filosofiei, a învățământului a făcut pași mari în acești ani. Politicienii, prin comportarea lor în afară de momentul Unirii de la 1918, nu s-au situat însă prea departe de politicienii criticați de C.R.-M. Nici poporul, în special lumea satelor nu trăia în condiții deosebite de cele de la începutul secolului XX. Iar dacă luăm știința de carte ca element important în însușirea culturii, situația nu se prezintă de loc roză. S-au păstrat elementele de cultură tradiționale, cele din moși strămoși, ca țesutul, olăritul, prelucrarea lemnului, cusutul, creșterea viermilor de mătase, albinăritul, plutăritul, cu unele mici schimbări. O însușire masivă a elementelor de cultură modernă creată în țară sau importate, care să determine schimbări vizibile în

modul de viață, în special al țărănimii, nu a existat. Ca trăitor în această perioadă, diferențele dintre cultura română și cea din Apus le-am văzut-o în modul de comportare al soldaților germani față de cel al românilor. Dar dacă ne gândim la atrocitățile fascismului, săvârșite cu o participare masivă a poporului german, ce fel de cultură avem în față? Dar manifestările rasiste din S.U.A., izbucnite în plin secolul XX, în ce fel de cultură le putem include? Fenomenul cultural pare a fi mult mai complex decât l-a tratat C.R.-M., prin împărțirea culturii în pseudocultură, semicultură, cultură desăvârșită, incluzând popoarele ca într-un pat al lui Procust în această triadă. Se pare că nu numai indivizii au momente de rătăcire ci și popoarele. Că în spatele acestora stau politicieni, și în spatele politicienilor stau marile trusturi financiare este o realitate a timpurilor moderne.

Să revenim la România și românii zilelor de acum, acum desemnând sfârșitul de secol douăzeci și început al secolului XXI. După aproape jumătate de secol de hiatus politic cum poate fi definită perioada comunistă, politicienii au apărut ca ciupercile după ploaie iar politicianismul este în floare, cu multe similitudini cu ceea ce a descris Rădulescu-Motru în *Cultura Română și politicianismul*, dar și cu unele trăsături specifice acestor vremuri. Ca notă aparte este că politicianul de azi are ca permanentă justificare a neîmplinirilor trecutul comunist, cei mai mulți dintre ei, fiind ei înșiși foști înflăcărați comuniști. Caracterul cameleonist poate fi considerat ca o notă definitorie a politicianului actual, și nu numai, că din comunist plin de abnegație a devenit liberal, social democrat, țărănist etc., ci și prin faptul că trece cu ușurință dintr-o tabără politică în alta fără jenă. Goana după bani, etalarea averilor, traiul în huzur par a fi trăsături perene ale politicianului român, elemente de continuitate. Parafrazându-l pe Constantin Rădulescu-Motru, **reforme politice de azi sunt vizibil în interesul actorilor (politici) actuali și**

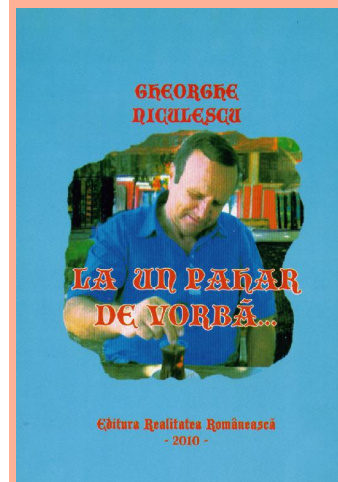
spre paguba (în parte) a celor care vor veni; pentru trudituri paguba este permanentă.

Secolul XIX se caracteriza și prin plecarea tinerilor la studii în străinătate. Nu oricine avea această posibilitate. Pentru unii, statul sau diferite organizații, mai acordau și burse. Oricum, odraslele protipendadei, capabile sau nu, își făceau studii pe meleaguri străine. Comportarea nu poate fi blamată, în acel timp învățământul românesc abia se înfiripa. În prezent, exodul la studii în străinătate este impresionant, fără a fi motivat de lipsa de școli în țară sau de existența unor tineri supradotați care să nu încapă în cămașa învățământului autohton. Ceieminenți nu se întorc în țară, odraslele politicienilor revin, au confortabile locuri asigurate.

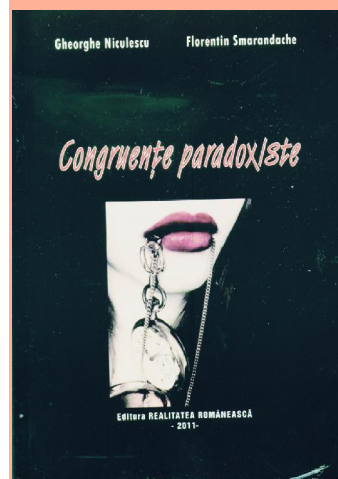
Europa Unită reprezintă Eldorado nu numai pentru românul instruit cu studii superioare ci și pentru majoritatea populației, devenită slugă în țările cu democrație consolidată. Apusul este și azi ca și atunci, cu peste o sută de ani în urmă, model, spațiu de unde se importă și bune și rele, după care ne conducem, doar nu inventăm noi apa caldă.

Dacă Constantin Rădulescu-Motru ne-ar fi contemporan, ar avea ce scrie despre politicienii de azi. Dacă din punct de vedere al civilizației, al științei și tehnicii omenirea a evoluat imens, patrimoniul cultural s-a îmbogățit, din punct de vedere moral, societatea pare a fi imobilă și chiar ar fi regresat. Epigonii politici au coborât mult pe scara valorilor morale. Banul a căpătat valențe atotputernice, noțiunile de patrie, patriotism, morală, cinste, dreptate care au înflăcărat multe minți în perioada de formare a statului național au devenit desuete sau sună fals în discursurile politicienilor români de azi. Tot ce contează este huzurul lor materializat în palate, mașini de lux, distracții pe țarmuri străine, drepturi obținute prin sperjur, prin delapidări, prin înșelăciuni, prin legi făcute pentru ei și încălcarea lor. Electoralele ne arată în toată splendoarea pe politicianul român și politica lui.

Cărți primite la redacție

Gheorghe Niculescu - *La un pahar de vorbă...*, Ed. Realitatea Românească, Vulcan, 2010

Gheorghe Niculescu, Florentin Smarandache - *Congruențe paradoxiste*, Ed. Realitatea Românească, Vulcan, 2011

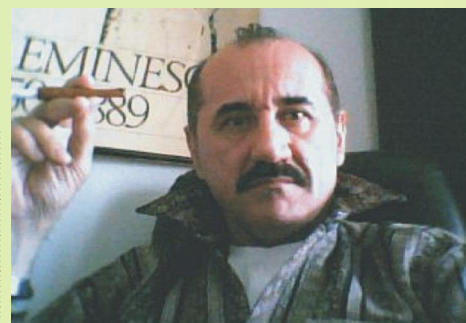

Titina Nica Țene - *Anotimpul jocului*, Ed. Nico, Târgu Mureș, 2011

Ștefan Lucian MUREȘANU

Regresivitatea termenului literar superrealist

Cuvinte cheie: regresivitate, superrealism, incandescent, senzații, rostire, lumină, divin, originalitate, urâțește.

M-am străduit întotdeauna ca prin cuvântul meu scris să nu lezez existența niciunui prezent, să caut să fiu prevăzător dar ascuțit în observații, când inimile lor dădeau să izbucnească incandescent lava vulcanului urii. În momentul acela apăreau vuind eului meu dureri ce îmi voiau înăbușirea, sufocându-mi în imaginar cuvintele, care se zbateau să procreeze dorul existențial.

Ce înseamnă regresivitate a termenului literar și ce poate duce la dureri mai mari ca viața în umbra răutății profane? Cuvântul, de când și-a marcat existența, a ars umanul dând dureri fără margini, a secat teluricul și s-a întins roditor spre înaltul cerului, coborând cu savoare spre nimicirea entității om. Cuvântul este rodul ideilor noastre și unul dintre cele mai puternice fermentări de distrugere a semenului, cu dureri de neînchipuit.

Unii dintre noi îl folosesc pentru mângâierea inimilor bolnave, a alinării durerilor fizice sau sentimentale, alții îl au ca sprijin în a-și declina favoruri sau dorințe pierdute. Cuvântul este instrumentul sensibilizării, al curtoaziei dar și al distrugerii maxime a omului, când este exprimat de o minte secată de vârtejul întunecat al secetei de iubire, cuprinsă de furia neîmplinirii lui și invers proporțional cu ceea ce gândim. Este regresiv pentru că într-un fel se rostește și într-un alt fel se discern simțirile pornite din străfundul interiorului nostru.

Cuvântul împlinește senzații de bine sau rău, străpunge adâncurile neștiute ale sufletului umed de lacrimi sau zâmbitor de radiații venite din semnul existențial al semenului. Cuvântul mușcă sau sărută pătimaș obrazul celui căzut în vraja deochiului care se lasă purtat, cu picioarele goale, pe pietrele încinse ale drumului vieții. Îngenuncheat, vlăguș și hăituit de faptul că niciunul, dintre cei prezenți, nu a înțeles rostul cuvântului său, robul rostirii elevate geme înroșind cu sângele scrierilor sale slovele, din care picură neîncetat sacra substanță a vieții cărților lui. Le strânge la piept și le udă cu lacrimi cerân-

du-le profanilor înțelegerea cuvenită a mersului ideii ca umbră deusiană nevăzută pe pământ. El este cel care rostește un cuvânt din care se rup două constituente sacre ale vizionarului corupt de legea minunii conceptului. Se înalță vizionarul, ridicându-se cu greu din mijlocul zombian al celor care devo-rează cuvinte fără idei și mestecă ducându-se pe picioare cimitirele trupurilor lor.

Într-o zi mărginită a unui semen de-al meu l-am întrebat dacă valoarea are limite? Dacă poate să își măsoare starea de sine când gândurile îi pornesc spre una dintre business-urile sale și dacă îl doare mâna când cineva îl lovește peste ea? S-a uitat lung la mine, a clătinat din cap și mi-a spus doar atât: limitele la mine se măsoară în bani, iar banii sunt valoarea cu care măsoar importanța celui cu care vorbesc. Tu ai banii?... s-a întors, mi-a făcut un semn de lehamite cu mâna și, fără să se mai uite la mine, a spus: voi literații, ai să mori cu ideile agățat de lună... Am zâmbit, i-am urmărit mersul săltat cu care se depărta grăbit de mine și mi-am simțit ochii umezi. Aerul rece al suflării lui îmi făcuse ca ochii mei să lăcrimeze pentru că eu simțeam, iar el nu.

Am revenit în lumea mea, la masa-mi de lucru, plină de înscrisuri și de cărți ale celor care au fost și a celor de astăzi, care au suferit zâmbind, la fel ca și mine, schismelor profane ale unor semeni de-ai mei. Deschid o carte, îmi așez tacticos ochelarii, citesc rânduri și pagini, o închid, deschid o alta, citesc și din ea, meditez asupra unor sintagme, compar idei și mă simt ușurat că în acest spațiu sunt eu. Mă apuc și scriu. Scrisul este alinarea literatului, stăpân deplin peste tot ceea ce așterne peste pagina albă ce îl face nemuritor. El alege personajele, le distribuie și le dă posibilitatea să se exprime și să se manifeste. Le caută îmbrăcămintea, trăsăturile feței și le face să concorde timpului pe care tot el îl alege ca reprezentativ dorinței sale de viață.

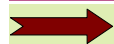
Romanul se naște din dorință, o dorință acută a frământărilor interioare ale scriitorului, o introvertire mascată, neînțeleasă de

lumea profană. Când doi romancieri se întâlnesc, de fapt, nu sunt doi oameni, ci două entități majore ale timpului joc, ale creației telurice, două malaxoare în care destinele corelează cu maximum de randament ființa nefiindă, existența ireală a tipului om. Romanțierul se naște odată cu geneza creației sale și o dezvăluie când aceasta ajunge la maturitatea deplină a facerilor, când din ea se înalță mesaje energetice ale căutărilor profane, în adâncul necunoscut al tainelor. El, de fapt, creează pentru a fi înțeles însă mulți se apleacă spre lucrarea lui, vorbesc, nu des-tăinuie nimic și pleacă vorovind.

Romanul se culege din sufețele călătore, din timp, cu măsură, iar acțiunea lui se așează la dospit vreme îndelungată. Personajele din zilele noastre trebuie să fie legate cât mai mult de viața tumultuoasă și schimbătoare a lumii, să fie singure și introvertite, pentru a fi ușor manipulate, să nu aibă cultură, ci doar dorința de a ști ce să facă în fiecare zi pentru a mai putea trăi. Locul de muncă, dacă există, să fie singurul mijloc de legătură între semeni, rupți de adevăr și de familie. Unde este celula familială e și gândire, și cerințe mai mari și, atunci, creierul trebuie să producă și să constate cine e devină de viața lor amară și de bolile care le sapă și zdruncină existența. Constatând, profanul abia atunci se unește cu un altul, vorbește și, când nu mai poate se răzvrătește... împotriva cui? Râsul izbucnește din toată puterea înțelepciunii scriitorului și scrie. Degeaba. Profanul nu înțelege că legile sunt făcute de oameni să fie încălcate de cei care au puterea. Scriitorul iar râde iar profanul nu înțelege de ce moșii, cu bani șutiți din buzunarele lor, nu respectă legea. Să fie o greșală a firii? Să fie o lipsă de înțelegere că toți aceia care au avut norocul și șiretenia de a lua cu japca din avuția... așa-zisa... colectivă, se cred altcineva decât ceea ce sunt?

Timpul scriitorului suspină cu lacrimile picăturilor de ploaie, care, din senin, au început să cadă pe trotuarul prăfuit și bacterizat.

Dumnezeu mai spală din tot ceea ce creația lui lasă vizibil să i se scurgă din existența murdară și plină, foarte plină de păcate. În timpul acesta, tăcut și șovăitor, scriitorul nu mai are clipele de răgaz, pentru a-și nota în jurnale momente principale de viață. Nici puterea de a mai fi subiectiv în creația sa pentru că semenul care îi trece în fiecare secundă prin față este mult mai real decât aparența de a fi introvertit. A cunoaște omul personajului, pe care romancierul și-l dorește în acțiunea scrierii sale, este începutul a ceea ce ar putea fi numit perfecțiune însă a-i lumina, cu lumina divină, simțămintele și dorințele eroului cărții prin mâna guvernată de creier și străfulgerată de puterea deusiană am putea defini împlinirea perfecțiunii. Creația superrealistă, pe care noul romancier al secolului al XXI-lea o dorește, este un joc al mutărilor de destine, murdar și inefficient pentru un intelectual, care se pierde într-o lume viciată, nu lipsit de inteligență, de școală ascunsă a inițierii, chiar dacă se lasă purtat și zbenguit în lumea profană, care îl dorește pentru ideile și scilipirile minții perpetue spre gândiri înalte, satisfacându-le plăcerea. Profanul rumegă materia ce îi cancerizează interiorul și îi urăște tot ceea ce puterea minții observă la el, fizicul i se sfârșește și moartea latentă îi sugrumă zilele; odată mort profanul devine anonim. Literatul tresaltă și se mișcă odată cu ideile ce îl chinuiesc, purtând în labirintul elevat al imaginației portretele pătate ale lumii înconjurătoare. Aceste imagini îl obosesc și îl supun la munca obositoare de sortare de destine, de caractere, de real zăcut în mantia grea a timpului sau de plâsmuiri umbroase ale firilor corpurilor lor energetice. În mai toate întâlnirile sesiunilor științifice sau a reuniunilor, să zicem amicale, internaționale ale scriitorilor, romanul românesc și mai toată scrierea noastră sunt tre-cute cu vederea, numiți fiind de către acei internaționali copiatori, un fel de inspiratori, negându-se originalitatea lu-crărilor noastre. Se vorbește în continuu de multiculturalitate, însă toți aceștia slăvesc, nu europenizarea, ci

naționalizarea culturilor altora cu culturile lor. E drept, se cere, în acest secol ridicol de fapte și vicii, o deschidere și întrepătrundere mai mult a răului decât a binelui, o sexo-erologie singulară a entității om, fără coloană de susținere, într-o lipsă totală de a-fecțiune familială, simpli producători de embrioni, ei, iar ele purtătoare de viitoare gre-șeli genetice. Dintr-o astfel de teorie, roman-cierul nou a zămislit romanul superrealist. A văzut că nimic nu este important în timpul acesta îndrituit decât mascarada, atunci a apărut durerea sentimentală a literatului și compătimirea dureroasă a profanului. Două dureri, fizică și sentimentală au început să miște din temelii intelectualitatea adevărată și să se întrebe dacă se mai poate continua cu lipsa de durere. Au observat regresivitatea cuvântului martor la aberațiile vorbirii și au început să stopeze schimonosirea termenilor, care continuă să se întindă rugători în plan vizual și auditiv, de către pseudointelectualii profani, legați la ochi de mâna balanței justi-țiare pentru a nu vedea și nu auzi gemetele puternice ale umbrelor nopților în care tră-iesc, urmăriți de jale și dezgust.

Din aceste umbre tenebroase se aleg personajele dureroase ale vieții noastre de astăzi, multe și greu definite. În casele lor se simte mirosul infernului, al oaselor putrezite înainte de vreme ale celor cărora mințile lor bolnave i-au condamnat la torturi de viață mojiacă și, nu uitați... sunt semeni de-ai lor. Aceste putreziciuni cu bani și conace sunt umbre ale romanului nou, ale vremurilor pe care suntem nevoiți să le trăim ca răbdători și așteptători ai ultimului ceas.

Conceptul de suprealism inițiat de André Breton (1896-1966) suferă modificări majore în arta pe care superrealismul, dejucat ca mod de reprezentare a prezentului, ca fapt istoric, îl dă ca posibilitate de redeschidere a unui cult față de realul înțelept al trăirilor, al unei lupte continue față de nedreptate dar și de afirmare și reconsiderare a intelectului adevărat. Scriitorul superrealist caută să modifice întregul comportament al societății față de viață, de cultură, de cuvântul nobil care sugerează, neindicând locul profan al identi-

ficării. Romanul se întinde pe pagini și înfiripă momente ale trăirilor neîncetate ale oamenilor adevărați înălțați de către semeni pe trepte superrealiste de viață. Peste noapte, fără remușcări psihosociale, profanul ajunge licențiat, masterat și, de ce nu, doctor în științe, un super real al bunăvoinței celor din jur însă nu un intelectual. Rămâne un obscur cu toate diplomele lui reale, pătate de rugina minții, care îi împrăștie praful înecăcios al delirului neputinței și a desconsiderării adevăratei valori a diplomei. Trăim într-o lume reală pe care o împărțim adesea în nevoiți și nevoiași. Dacă ar fi să definim aceste două concepte superrealismul le-ar diseca coordonatele înțelesului pur cooptând *nevoii* pentru *durerea fizică* iar *nevoiașii* pentru *durerea sentimentală*, scriitorului rămânându-i *dorul existențial*. Superrealismul nu se atașează doctri-nelor, le acceptă atâta timp cât trebuințele lor se rezolvă în timp, după care urmează isteria căutării altor idei care să le satisfacă intențiile libere de majoritate. Primul deceniu al secolului douăzeci și unu a fost și va mai rămâne și în continuare un timp istoric al omului singur. Romancierul nu se izolează de etnia om decât atunci când creează. La jumătatea celui de-al treilea deceniu al secolului XX, inițiatorul suprealismului, André Breton, spunea că *este credința în realitatea superioară a unor forme de asociere până atunci disprețuite, în omnipotența visului, în jocul dezinteresat al gândirii*. Foarte adevărat însă superrealismul, pe care îl disec în acest eseu, este un bluf al vizualizării a ceea ce se poate întâmpla, o erecție a minților străfulgerate de inconștientă conștientă a îngâmfării, a distrugerii valorii printr-o manifestare reală, sfidarea, parafrazându-l aici pe Salvador Dalí (1904-1989), care spunea: *Nu eu sunt bufonul, ci societatea monstruos de cini-că și naiv de inconștientă care pretinde că este serioasă nu-mai pentru a-și ascunde mai bine nebunia. Eu, în schimb - nu sunt nebun*.

Superrealismul pizmuiește înțelesul cuvintelor, le întoarce și le joacă în roluri, le agață în gurile strâmbe ale personajelor, care, în fapt, nici nu știu dacă ei înșiși le folosesc. Tonul perfect al muzicii dansului frenetic dă umbrele ce tresaltă nebune pe paginile înscrisurilor roman-cierului. Totul pare a fi normal însă de normalitatea acesteia singurul conștient este scriito-rul. El este cel care gândește și se luptă în tă-cere cu acțiunile personajelor, le dă frâu liber și le lasă să se destăinuie câteodată mizerabil, în fața cititorului, prea mult realism pentru durerile multora înăbușite în paginile unei cărți: *Eminenții noștri bărbați, cu studii în țările ce aveau în stare de cristal matur con-*

Faraoni la pescuit și la vânatoare

figurațiile spirituale care la noi erau vagi ori inexistente, au creat și pentru uzul româ-nesc metafizicile de întemeiere care să ne facă sincroni.¹

Scriitorii supermoderni, sau dacă ar fi să-i definim printr-un curent literar superrealiști, dislocă trăirea de faptul în sine al normalității reflectând distanța pe care omul contemporan lui este rupt, în fapt, de realitate. Personajul trăiește într-o viață imaginară, dure-roasă și inimaginabil de vulcanică. Barierele, care i se interpun dorinței lui, sunt de netrecut și, de aceea, devine un neînțeles refugiat într-o lume vulgară, reală animalității. Eroii superrealiști nu au credință în vreo existență exterioară existenței lor și mult mai puternic energetică, entitățile superioare deusiene; pentru el gestul prezent este definit prin personalitate, uzează de tot ce este vulgar pentru a-și masca incapacitatea de a se defini. Este un copiator al moravurilor ușoare, al viciilor și al excitațiilor majore care îl rup de obiectul existenței și importanței lui, un manipulat, un introvertit al răului, un nimic considerat de cei din jur pentru că și el însuși, la rândul lui îi consideră la fel. Să-i spunem un dezavantajat al acestei vieții din urma căreia rămâne părerea de rău că există.

În scrierea superrealistă vom urmări un conflict psihologic nerezolvat al personajului, o umbră a tăcerii schingiuite și lăsate perpetuu libertinismului. Nu o psihanaliză ca în romanul modern, în care autenticitatea era esența noului și prin care se conferea o originalitate profundă, o vitalitate suferindă pe față: *Singura realitate pe care o pot povesti este realitatea conștiinței mele, conținutul meu psihologic*, mărturisea la un moment dat scriitorul Camil Petrescu (1894-1957). Creația literară modern-realistă a începutului de secol XIX a apus odată cu marile schimbări care au avut loc după anul 1989, în întreaga lume europeană. Liniile sincronizării s-au intersectat scurtcircuitând relativismul, care reieșea din multitudinea punctelor de vedere în jurul aceluiași obiect, aceluiași concept, aceleiași norme morale. Intellectul dispărea ca personaj adjudecat de licențiații viciați. Romanul superrealist este o dictare liberă a imaginației, a tot ceea ce ochiul a văzut și observă, întâmplările succedându-se una după alta, trăite sau nu de romancier, scrise fără menajamente literare într-o regresivitate vizibilă a cuvântului în dialog sau chiar în descrierea acțiunii. În superrealism ochiul este cel care definește imaginația în imaginarul scriitorului, stabilind formele și normele de lucru.

¹ Horia Roman Patapievici, *Cerul văzut prin lentilă*, p.97, eseul *Vulgata bunului român*, Editura Nemira, București, 1995.

Sorin VOINEA

Poeme

Exod

Profeții și-au pierdut urma demult,
i-a mistuit pământul acesta uscat.
Oasele lor s-au risipit în nisip,
vorbele lor, tălmăcite greșit,
au pierit într-un timp ce n-a mai venit,
departe de aici, străin și uitat.

Am întrebat bătrânii nomazi,
purtând cu ei legende foarte vechi,
de dinainte de legile lor sfinte,
cum își aleg, într-un destin rătăcitor,
un loc al lor, între-nțeleșuri și cuvinte,
loc pentru naștere, pentru morminte.

Apa se pare c-ar fi spre miazăzi,
însă pășunile, la răsărit, în depărtări.
Strâng corturi... Vor pleca în curând,
în căutarea lor fără sfârșit.

„Privește, pământul roditor e peste mări,
mereu mai aproape spre zare, în gând.
Îl vor găsi odată, dincolo de munți,
copiii acestor copii.
Negreșit!”

Orașul

Orașul mă salvează de la o abdicare tristă.
Mi-a prins vechile urme în gheare,
ghearele lui de pâclă și noroi,
mi-a ascuns drumuri știute, maidane
și sălcii sfios aplecate sub cer.

Străzile aleargă până se frâng cu zgomot,
prefăcându-se-n bucăți de asfalt radioactiv.
Giganți beți, aplecați și murdari,
blocurile se scuiă de-aproape-n obraz.
Poartă în pânțele agerii șobolani,
bătrâni în descompunere, cu frigider noi,
copii cu note proaste și părinți obosiți.

Muște, ciori, tântări, sirene,
și tot atâtea câini vagabonzi.
Gipuri, brecuri, limuzine, claxoane,
toate pe roți, pe străzi, pe trotuare,
alunecă într-o parte și-ntr-alta,
după cum se înclină agonic
discul imens al acestui oraș.

Rânile-i sunt pline cu oameni
devorându-se-ntr-ei ne-ncetat.
Cum s-a-nâmplat, nu mai știu, însă orașul
m-a pierdut ori m-a lăsat să alunec prea mult.
Am căzut undeva în afară, în gol, liber, neutru.
Un accident de ajuns, dar de neexplicat,
a fost tot ce m-a oprit să renunț și să plec.

Poetul a trecut pe aici

Poetul e luat din locul său de contemplare,
e purtat pe umeri de mulțimi de admiratori,
e smuls din punctul în care se raporta la
stelele lui
pentru a fi dus în templu,
pentru a fi adulat.

Acum el trebuie să rostească neîncetat
incantațiile lui vrăjite, gânduri, rânduri...
Nu se mai poate opri,
nu mai e lăsat să se oprească,
oamenii vor să asculte,
să vadă închipuirile poetului.
Lumea lui e acum lumea lor.

Adoratorii vor să-și poarte părul ca poetul,
să bea, să verse, să zacă precum poetul,
să respire abur liric din gura poetului,
să aibă haină șifonată și jeg la manșete,
pete de cerneală pe degete și alte pete.
Vor să rădă la vorbele lui de duh și răd.
Vor să plângă cu versuri triste și-atât.

Fetele vor să-l iubească, să-i ofere plăceri,
băieții îi folosesc metaforele în scrisori,
visează că iubesc aceleași fete ca el,
că sunt poeți, că vor rămâne la fel,
nu doar o vreme, ci ani,
nenumărate zile.
Simboluri noi apar în fiecare clipă,
rime plutesc în aer, rime mii.
Fluturi și file.

Poetul, singur pe o bancă, declamă,
înconjurat de o amplă proză urbană.
Anii au trecut, e mai puțin solar,
atent observator, nedumerit și resemnat.
Foștii adoratori, amnezici, unii bătrâni,
poartă în colivii fragile, acoperite,
păsări triste, bolnave, care au nevoie
de somn.

Cei tineri, cei care trec pe alei,
le seamănă celor de-atunci,
de la distanță,
la fel de avântați, la fel de zvelți,
poate grăbiți sau poate așteptați
altundeva,
nu se opresc nicidecum să-asculte.

Gheorghe A. STROIA

Lumină, culoare, sentiment, vibrație, sacrosanctul dor al rădăcinilor

Felicia Feldiorean – „*Petale de suflet*”
(Armonii Culturale, Adjud, 2011)

Tulburați adesea de cotidienele lipsuri ori de problemele pe care le au de surmontat, oamenii nu-și mai găsesc timp, pentru a realiza că sunt ființe superioare, dotate cu inteligență, suflet, memorie, sensibilitate. Nici nu e de mirare, în astfel de crunte timpuri, când pentru realizarea ori împlinirea unui vis, oamenii se strămuță pe alte meleaguri, cu speranța acerbă de a le fi mai bine, cu speranța găsirii rostului firesc și a echilibrului.

O astfel de poveste are și Felicia Feldiorean, plecată din România și stabilită, de ceva vreme, în Germania, o țară cu norme și canoane - sociale, etice, politice, democratice - foarte stricte. Plecată spre împlinirea aceluiași vis - o viață mai bună -, Felicia Feldiorean a realizat că este, de fapt, prizoniera propriului său ideal, încarcerată de propriile sale aspirații. Prinsă între două lumi - cea sperată și cea aflată -, își percepe visul ca fiind irealizabil. Mai ales într-o lume în care nu-și poate afla locul, o lume rece și implacabilă, ce n-o reprezintă. Într-o

lume în care, probabil, resimte mai acut, ca niciodată, dorul de cei dragi, dorul de țară, prin fiecare vibrație, prin fiecare emulație născută din sacralitatea plaiurilor natale.

Poezia Feliciei Feldiorean este născută tocmai din această aprigă dorință de echilibru, de liniște, de rostuire prin creație. Două sunt temele esențiale, pe care poeta le abordează în versurile sale: absența persoanei iubite (iubirea neîmpărtășită) și dorul de țară (ca manifest, ca stare de revoltă). Există ideea, împărtășită de altfel de critica literară, că o poezie care nu transmite o minimă doză de militantism, poate fi considerată fără importanță de către lectorul modern. Deliberat, poate, o astfel de stare de revoltă, implicând militantismul pus în slujba revigorării umanului, are și lirica Feliciei Feldiorean.

Izvoare limpezi, filtrate prin ample vitralii ale ogivelor sufletului, versurile prezentului volum au „ceva” din crâmpenele întinse, scăldate de necunoscut ale Onirului și, în același timp, „ceva” din cețurile gri ale Stixului, trădând neliniște și pasiune, frământare și dor - amplificate până la durere. Reconstituind tablouri existențiale, unele „rezumând” experiențe cotidiene, poeziile „Petaledor de suflet”, pe lângă stilul concis și melodicitatea dată de versul calin, în tempo clasic, cu o rimă aproape perfectă, au câte o referință temporală, creând impresia de jurnal intim. Cu siguranță un jurnal, nu atât în sens strict, cât un jurnal ce poate fi al fiecăruia și ale cărui pagini pot fi recunoscute de cititor ca fiind ale sufletului său. Adnotările refe-

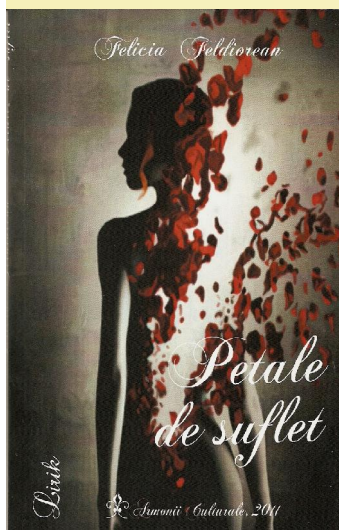
rențiale au rostul de a crea certitudini asupra spațiului ori timpului și, mai mult, asupra stării „traversate” în momentul respectiv. Multe dintre ele au o notă de confesiune, pe un ton de melancolie, vădit marcată de importanța momentului la care se referă. Lucru întâlnit, de altfel, în referințele spațio-temporale ale artei haiku-ului din Extremul Orient.

Cu alte cuvinte, Felicia Feldiorean, știe să dea - celui care-i savurează poezia - motive de reală dependență, să aducă orizontul său mai aproape de sufletul lectorului, să convertească dorurile sale în momente de trăire cvasi-euharistice - în genere. Așa după cum se poate constata, în poezia sa există - mai mult decât evident - un dor mortificator, dar și un respect deosebit pentru rădăcinile profund românești. Experiențele, pe care Felicia Feldiorean le trăiește și le împărtășește cu generozitate, sunt de tip osmotic, sfera cognoscibilului se întrepătrunde, cu persuasiune, cu cea a imaginarului, creând adevărate efervescențe, prin care spiritul este obligat să se elibereze.

Departate de a se dori perfectă, arta scrierilor Feliciei poate fi considerată inovatoare, sinergică, profund umană, emanând o lumină specială, disipată în... petale de suflet. Pentru a descoperi, pas cu pas, lumina versurilor, simplitatea și efervescența mesajului, limbajul elevat și ales cu foarte mare precauție, ideile exprimate - înregimentate într-un univers dilematic existențial -, este obligatoriu ca plăcerea lecturii să fie lăsată cititorului. Iată, spre exemplificare, câteva dintre trăirile inspirat redade prin versu-

rile prezentului volum: „*Pe buze am rouă, deși mor cuvinte/ Deși toate florile s-au sinucis*” (Crez); „*Să plutim prin ploaia care ne-a unit/ Într-o existență plină de iubiri/ Și să ne întoarcem de la infinit/ Cu senin în suflet și flori în priviri.*” (Prin ploaia de flori); „*Visează-mă în iarna cea mai grea/ În cea mai îndepărtată parte a lumii/ Și crede-mă, voi zâmbi puțin.../ Apoi voi pleca.../ Cu părul plin de neaua visurilor tale.*” (Visează-mă iarna); „*E-atâta anotimp și suferință,/ E-atâta fericire în cuvânt/ E-atâta lacrimă în neînișă/ Că ne ajunge până în mormânt.*” (Anotimp); „*Învingem moartea numai cu iubire,/ Trăim puțină vreme prea intens./ Ne pierdem rația de fericire./ Pierzându-ne în noi și-n Univers.*” (Să-mi vii).

În poezia Feliciei Feldiorean ninge. Ninge cu petale de suflet, ninge cu zăpezi imaculate, strivite de căderile implacabile ale infinitelor coloane ce străjuiesc orizontul. Ninge cu flori, ale căror corole sfârșesc împrăștiate în ploi atemporale, reconstituind geneza ori prefigurând sfârșitul. De sus, de la înălțimea unui suflet, se intuiește coborârea cerurilor, aducând peste suflarea deja amorfă, mișcările aripilor serafimice, precum fluturii evadați din nimfe. De peste vârfurile brazilor codrilor seculari, adie parfumul de ancestrală cetină, concentrată într-un anotimp al regisirii. Al reîntâlnirii cu sinele tulburat de viscoalele existențiale, de furtunile și dilemele cotidiene. Pe cărarea însângerată de dorințe a Lunii, coboară lin, precum un alizeu rănit din dragoste, o ploaie

de petale... de suflet.

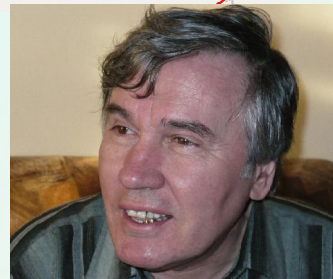
Se poate spune despre lirica Feliciei Feldiorean că este un melanj de ritmuri, stiluri și sonorități alternante, toate (re)constituind sonoritatea veșmântului de mătase al Poeziei, sărutate de dorul abisal al Cosmosului. Împrumutând, uneori, rezonanțe ale clasicismului francez, ea capătă, alteori, rezonanțe pseudo-simboliste ori cvasi-romantice. Prin accentele erosului său melodramatic, fără urmă de trivialitate, prin multitudinea de motive abordate, se poate spune că „Petale de suflet” expune o poezie barocă, romantic motivată prin inspirație și sentiment. Uneori, izvorăște din sufletul poetei o lirică dulce, care cântă pământul, venerează țărâna român, cum în „răzmerițele” operei lui O. Goga sau în „nunțile” lui G. Coșbuc. Deși în tempo clasic, ea este, totuși, de factură modernă. O simfonie închinată omului, în general. O muzică suavă, ce constituie fundalul șoptit-sonor al unei ingenue piese de teatru, în trei acte: *iubirea, dorul*, peste care se suprapune *starea de revoltă*.

Și, uneori, se poate constata o febrilă asemănare cu lirica poemelor lui Adrian Păunescu, recitate în ședințele cenaclului Flacăra (Deznodământ), evidentă, mai ales, prin dragostea și dorul nestăvilat pentru rădăcinile sale profund românești. Rugă, amestecată cu uimire, spre propășirea adevăratelor valori ale spiritului românesc: lupta, onestitatea, generozitatea și arhicunoscuta sa ospitalitate. Dovezi existențiale ale capacității de supraviețuire a omului modern, printre nenumăratele capcane ale propriului său timp. Un timp din care va ninge, cu siguranță, dacă nu cu flori, măcar cu zâmbete de firească acceptare. O carte scrisă este, de fapt, parte a unui sfârșit discret, în care artistul află scânteia declanșatoare a unui nou început. O scânteie ce are forța de a motiva devenirea, după principiul enunțat de Charles Dubois: „*Să fii capabil în orice moment să sacrifici tot ce ai, pentru ce ai putea să devii*”.

Gheorghe VICOL

Parfumul dimineții

Poetul Gheorghe Vicol, având o vastă experiență în domeniu, este un bun cunoscător al universului copilăriei pe care îl dezvoltă în versuri cizelate până la o dicție incantatorie. Cuvintele, atunci când ai lucrurile în fața ochilor, vin fără să le chemi, spunea Horațiu în *Ars Poetica*, 311, lucru ce i se întâmplă și poetului nostru. (Al. Florin Țene)

Neamul meu

În neamul meu, numai bărbații
Au tras cu arcu-n orice nor,
Lăsând cu jurământ Carpații
Să aibă grijă-n urma lor.

În neamul meu, femei frumoase
Cu dăruire mare-și cresc
Copii cu fețe luminoase
Și plini de har dumnezeiesc.

Și-o spun cu toată bucuria:
Cu-ai mei învăț cum să doinesc,
Să-mi preamăresc în versuri glia
Și-n taină, totul să iubesc!

Salcâmul în iarnă

Salcâmul cămașă îmbracă
Țesută din chiciura-zale:
„E darnică iarna, căci, iacă,
Azi nimeni nu-ți cere parale!”

Salcâmul, în iarnă, încearcă
Gingașă flanea de zăpadă
Și parcă îl strânge oleacă ...
Nu știe nici el ce să creadă!

Salcâmul, cu grijă, probează
Mănușile fine de gheață.
E greu, și bătrânul oftează:
- Trei luni, și încep altă viață!

Ați auzit, copii?

Ați auzit, spuneți, vreodată,
Un greier-lăutar să cânte
Cu țitera dezacordată
Sub ierburile-n rouă frântă?

Ați auzit, copii, vreodată,
Privighetoarea să falseze,
Sau mierla, și ea talentată,
Un ieftin cânt să fredoneze?

De-ar apela la-nșelăciune,
Ar fi o sumbră dimineață,
Ei, pentru-a lor perfecțiune,
Neîncetat muncesc o viață!

Liniștea de după ploaie

Dorm sub frunze mere roșii
După ploaie,
În ogradă sar cocoșii
La bătaie.

Curcubeul se întinde
Ca o salbă,
Vântul iese să colinde
Flori de nalbă.

Graurii în ramuri cântă
Tot mai tare,
Barza mâlul îl frământă
În picioare.

Un câțel se învârtește
După coadă,
Trist, ciobanul lung doinește
O baladă.

Întunericul se lasă
Fără veste,
Luna scrie după casă
O poveste.

Regele din ogradă

Frunzele jilave,
De toamnă bolnave,
Pline de rugină
Se țin în grădină -
Imense covoare,
Petice de soare,
Frigul să le lege
Și-apoi, ca un rege,
Pe foi de baladă
Primul fulg să cadă,
El stăpân să fie
În împărăție,
Iar în seri cu lună,
Coroană să-și pună
Turnată în gheață
Către dimineață;
Iaca-așa, măi tată,
S-ajungă deodată
Fulgul de zăpadă
Rege în ogradă!

Moșul cel bun

Moș Crăciun, de dimineață,
În Ajun, se pregătește,
Când îi sânioara plină,
Mână renii și pornește.

Trece munți și trece dealuri,
Câmpuri albe, viscolite,
Să ajungă greu, cum poate,
Și-n mici sate-nzăpezite.

Câtă bucurie lasă
În căsuțele sărace -
Știm cu toții cât de multă -
Apoi pleacă-n bună pace!

Îl petrecem cu privirea,
Câte-un țănc adânc suspină
Și-apoi stăm în așteptare
Înc-un an, iarăși să vină!

Sărbătoare

Furnicile-n catrințe noi,
În ii, bundițe și opinci,
Au hotărât în mușuroi
Să cheme greieri cu tilinci,
Să cânte într-o zi de joi.

Era ziua reginei lor,
Așa încât, o dată-n an,
Să lase-al treburilor zor
Și-au spus că pot să dea și-un ban
Pe-al muzicilor lung fior!

Artiștii, colo, sub arțari,
S-au străduit de-au zis cu foc,
Iar ele, prinse-n hore mari,
Au bătut pământu-n loc
Ochi și urechi la lăutari.

În felu-acesta au aflat
Că lumea nu stă doar în munci,
Ce bine-i să fii relaxat,
Să te-nâlnești cu artiști în lunci
Și să trăiești cu-adevărat!

Anton UASILE

Despre adevăratele valori ale existenței

Motto:

*M-am lăsat înșelat nu numai de cei vicleni, ci și de cei nebuni;
m-am încrezut în oricine mi se înfățișa și-mi spunea vorbe frumoase.*
Pestalozzi

continuare din numărul anterior

Orice om trăiește, atât sub imboldul instinctelor primare, cât și sub imperativul moralei specifice umanului. Atunci, cum poate un om să se disocieze în relația comunicării cu ceilalți semeni de instinctele primare? Depinde cum ne autoprogramăm și de care gândire ne lăsăm dominați. Umanul impune reducerea la minim a gândirii instinctuale; a nu ne lăsa dominați de aceasta în detrimentul gândirii umane, cea a rațiunii și a iubirii, a creativității și implicit a cinstei și corectitudinii în relațiile cu ceilalți semeni, ne face cu adevărat umani. Este un proces îndelungat care începe în copilărie și se finalizează în jurul vârstei de treizeci de ani, când rețelele neuronale din cortex, specifice comportamentului strict uman sunt activate în întregime. Nu e de condamnat acela, la care instinctele primare se manifestă dominant în privința metabolismului sau a sexualului (domenii specifice instinctualului), ci acela care se folosește de instinctele primare în relațiile cu ceilalți semeni. Când gândirea instinctuală este dominantă, generează îngâmfare și prostie, adică un soi de imbecilitate care îl coboară pe omul îngâmfat și ignar din sfera umanului în aceea a subumanului. Dacă există o cauză fundamentală care menține un mare procent de români în sfera instinctualului, acea cauză fundamentală este generată de psihologia instinctuală a clasei noastre politice, care proiectează, astfel, asupra întregii populații o morală a instinctelor primare - a hoției, a înșelăciunii, a vicleniei. Cine trăiește în sfera instinctelor primare, ca ființă umană, nu poate fi catalogat, altfel, decât imbecil. Imbecilitatea e o stare patologică care îl coboară pe om la scara cea mai de jos a umanului, e o debilitate mintală cu rudimente de gândire umană, care îl apropie pe om mai mult de starea de animalitate decât aceea de ființă umană. Cum, vor întreba mulți, revoltați de această ipoteză, majoritatea politicianilor noștri sunt oameni inteligenți! Ah! Dar și vulpea e inteligentă,

și lupul, și capra și scroafa, și cioara, etc., dar inteligența acestora este o inteligență instinctuală. Inteligența instinctuală a politicianilor noștri este dovedită de manifestările instinctuale ale acestora; în toate împrejurările înșelăciune, viclenie, minciună. Adevărata inteligență umană este prin excelență o inteligență creatoare, o inteligență pusă în slujba binelui; este calea adevărului și iubirii spune Mahatma Gandhi.

Tot ceea ce îl apropie pe om de sfera instinctelor primare - viclenie, hoție, înșelăciune îl proiectează inerent în sfera subumanului. Tot ceea ce ține de uman este calea adevărului și iubirii. Din aceste considerente, politicianii ar trebui să fie adevărați pedagogi ai națiunii, dedicați trup și suflet propășirii țării în cursa globalizării, unde concurența acerbă impune o nouă abordare a valorilor, o nouă orientare a inteligenței spre actul creativ. În realitate, politicianii noștri nu sunt decât niște demagogi imbecili, lipsiți de scrupule, aflați la limita de jos a umanului. Lipsa de respect a politicianilor, față de alegătorul de bună credință, se datorează gândirii lor instinctuale; ei nu-l poate percepe pe omul de rând, de la înălțimea parvenirii lor, ca pe un semen de-al său, ci ca pe un simplu animal, fiind ei înșiși veritabile animale prin gândirea lor instinctuală. Omul politic e omul tiranic sau omul amorf. Trăsătură fundamentală de caracter a acestuia este îngâmfarea. Îngâmfarea merge mână în mână cu imbecilitatea. Sunt trăsături complementare care se regăsesc la individul fanfaron. Îngâmfarea și imbecilitatea sunt sinergice și se constituie drept „calitățile fundamentale de caracter” la politicianul român.

În această ordine de idei, putem spune că există o legătură intrinsecă între politicianul instinctual și cărturarul cu gândire instinctuală. Alături de H. R. Patapievici, cu trăsături specifice familiei Muridae, stă la fel de bine, cotoiul-filosof - Gabriel Liiceanu - „intelectualul de serviciu al celui de-al treilea ...escu”. Declarațiile lui, la fel de mincinoase

îl plasează în aceeași sferă a gândirii instinctuale. Deși își justifică gestul de a fi aplaudat pe cel de-al treilea ...escu pentru performanța acestuia de a fi condamnat „una dintre cele mai infernale societăți ale lumii”, acum tace chitic când vede clar cum cel de-al treilea ...escu pregătește structurile politice și instituțiile de constrângere ale statului pentru o conducere autarhică. Cotoiul a închis ochii și dormitează; nu vede derapajul evident al celui de-al treilea ...escu de la fundamentele democrației.

Priviți cu atenție la oamenii politici! Toți, absolut toți, au o trăsătură comună unică - gândirea instinctuală. La fel oamenii instinctualiști din cultură; aici gândirea lor interacționează cu a oamenilor politici. Înțelepciunea populară spune că cei care se aseamănă se adună. E o atracție pe care inconștientul o exercită asupra acelora care gândesc la fel. Marele romancier Marin Preda a întrevăzut această atracție inconștientă a instinctualilor. Este o legătură dincolo de rațiune, ce se realizează la nivelul inconștientului în care gândirea lor comună face posibilă comunicarea și întâlnirea; este ceea ce Jung a spus în teoria sa despre sincronicitate. „Dar pentru încrederea totală în instincte, scrie Marin Preda, referindu-se la Nietzsche, ce garanții aveam că ne va dăruia un om liber, mândru și așteptat? Selecția naturală? În secolul nostru s-a văzut că biruitor nu iese un asemenea om liber, mândru și așteptat, ci bruta lașă, care, eliberată de orice morală, se selecționează rapid și se unește cu alte brute împotriva oricăror veleități de libertate și mândrie, omorând orice scânteie a spiritului și aruncând omul în perversiunea delațiunii, a corupției și fanatismului.” (Marin Preda - *Viața ca o pradă*, p. 310).

Așadar, întâlnirea dintre anumiți oameni din cultură și anumiți oameni politici nu este întâmplătoare. Există o sincronicitate determinată de gândirea instinctuală, comună. Le-

gătura dintre obedientul Patapievici sau intelectualul de serviciu, Liiceanu, cu cel de-al treilea ...escu, nu-i deloc, un jeu de Monte Carlo. Gândirea lor are o dominantă comună - instinctualitatea. Coabitarea dintre omul politic și omul cultural nu e un joc al hazardului; oamenii nu se pot grupa sincronic fără să existe o atracție prin asemănare.

De ce oare noi românii i-am ales și în trecut, și-i alegem și în prezent, în cele mai înalte funcții de stat, pe instinctuali? Suntem noi mai instinctuali decât ceilalți europeni? De ce nu alegem pe omul-uman și avem această preferință pentru omul-animal? Instinctualul nu are nici un respect pentru valori în general și pentru valorile culturii în special, nici pentru lege, nici pentru Constituție. Este oare instinctualul un model politic pentru români? După cum s-a văzut, la alegerile din Vest, electoratul occidental și-a schimbat mult opțiunile; în prezent acesta mizează într-un procent tot mai mare pentru omul cultural, pentru omul-uman, pentru omul cu dominantă rațional-creativă, marginalizându-l pe instinctual, mai cu seamă după decepțiile suferite în urma alegerii unor asemenea instinctuali, care odată ajunși dictatori, au provocat lumii cele mai mari dezastre (Hitler, Stalin, Mussolini).

Să privim cu atenție la aleșii noștri! Toți instinctualii ajunși în sferele puterii au tendințe dictatoriale, evidente. Ei nu se pleacă nici în fața evidenței. Instinctualul acționează după paradigma hitleristă care privea tratatele încheiate ca fiind făcute pentru a fi încălcate. Pentru un instinctual nu există vreo lege care

să nu fie încălcată. Sub oblăduirea puterii totul îi este permis, nici ridicolul nu-l mai atinge.

Cum am mai afirmat, instinctualul nu recunoaște nici o valoare, în afara de una singură - încrederea oarbă în instinctele sale primare. Omul instinctual este ceea ce caracterologia identifică în omul amorf: egoismul, lenea, minciuna, viclenia, nepăsarea, îngâmfarea și imbecilitatea. Din punctul de vedere al voinței pentru implementarea unui program coerent și lucid pentru țară, instinctualii sunt complet abulici. Cuvântul de ordine e nepăsarea. Voința se manifestă doar într-o singură direcție - voința de putere. Toți ratații din alte sfere profesionale se orientează spre politică; niște nechemați, dar veleitari, ei se simt chemați să facă politică pentru care nu au nici o vocație. Din momentul intrării în politică, la toți acești ratați începe procesul abrutizării.

Omul care muncește cu pasiune are toate virtuțile de a fi om drept; nedrept este omul leneș. Omul politic e un mare leneș; el se încadrează perfect în tipologia omului amorf. Omul politic român are marea trufie de a crede că este cel mai inteligent dacă se folosește de inteligența instinctuală, distructivă pentru comunitate și mai cu seamă pentru omul-uman. Cel de-al treilea ...escu, la care cultura se reduce la regulamentul marinarului, nu poate avea o altă viziune asupra lumii decât aceea a piratului care conduce o grupare de instinctuali, complet aservită căpitanului-dictator. Are toate dominantele instinctuale tipice spiritului agresiv pirateresc; gruparea oligarhică este în viziunea lui politică, banda de tâlhari complet aservită căpitanului; o gru-

pare de indivizi de aceeași factură, care se găsea pe îngrozitoarele corăbii cu cap de mort.

Drept urmare, Constituția este încălcată în modul cel mai grosolan chiar de il capo de tutti capi. În această situație hotărârile și deciziile politice și administrative nu mai sunt rodul unei analize fundamentate rațional și creativ, ci acțiunea impulsurilor instinctuale și prin urmare stupide, iraționale, adeseori absurde. Toate acestea generează haos în structurile administrației de stat, în societate și inerent, mișcări anarhice. Cum poate fi condamnat un individ care a furat o pâine pentru a supraviețui, când o ministă a turismului a furat bugetul ministerului? Ce autoritate mai au forțele de ordine de a prinde și condamna un mic hoț care vrea să supraviețuiască în această perioadă de criză economică, când ministra turismului jubilează, sfidând orice autoritate parlamentară sub oblăduirea celui de-al treilea președinte din dinastia ...escu. Pentru acești gangsteri politici nu există nici cultura rușinii, nici a vinovăției, nici a bunului simț. Structurarea în grupări de tip oligarhic e o subminare evidentă a democrației; aceste grupări generează conflicte politice care aruncă țara în haos și induc inerent populației, o stare psihică de teamă, de incertitudine și nesiguranță existențială. De altfel cel de-al treilea ...escu mereu amenință că nu mai sunt bani pentru plata salariilor și pensiilor, dacă nu-l votăm pe el. Se erijează tot mai mult în Tătucul care ne dă pâine. Toți oligarhii din gruparea lui ...escu nu realizează că au comis ceea ce grecii numesc hybris și continuă să persiste în a genera și mai mult haos politic și administrativ. În binecunoscutul limbaj de lemn, ei repetă la unison aberațiile celui de-al treilea ...escu, la fel cum repetau instructorii de partid, aberațiile genialului ...escu comunist.

Există o justiție immanentă, o pedeapsă ce vine, nu de la divinitate, ci din ura inconștientului colectiv. Grecii au intuit-o încă din vremea lui Homer. Înțelepciunea populară spune că atunci când cineva trebuie să fie pedepsit, Dumnezeu îi ia mințile. Din cauza îngâmfării, a iluzionării cu certitudinea puterii, cel de-al treilea ...escu și gruparea lui oligarhică nu mai percep clar realitatea. Ura populației, îndreptată împotriva clasei politice în general, dar mai cu seamă împotriva grupării oligarhice și a celui de-al treilea ...escu, care o patronează, este evidentă, dar ei nu o simt. Se cred, în autosuficiența lor imbecilă, intangibili, imuni, ca și cum imunitatea parlamentară le-ar putea proteja inconștientul de energiile negative care vin de peste tot și sunt centrate asupra lor. Drept urmare, deformând realitatea și adoptând-o viziunii lor false, cei în cauză încep să comită erori din ce în ce mai groso-

Scene din viața cotidiană

lane, cu efecte dintre cele mai grave asupra românilor. Este de mirare cum cel de-al treilea ...escu, atât de puternic ancorat în gândirea instinctuală, nu are intuiția să simtă ura populației. Saturată până la greață de predicție sa pentru intrigi și conflicte politice, populația vrea normalitate politică, un dram de încredere în cei aleși să administreze țara. Cel de-al treilea ...escu e geniul malefic al nației române. Pare reîncarnarea lui Carol al II-lea, ca și cum istoria s-a repeta, după un ciclu de șaptezeci de ani, într-o altă spirală a timpului. Mai instinctual, mai aberant și mai fanfaron decât fostul rege, secondat de o altă Elenă, mai catastrofală pentru România decât Elena Lupescu, cel de-al treilea ...escu se joacă infantil de-a politica. Maestru neîntrecut în dibăcia dezbinării, ne face pe noi românii să ne simțim mai neputincioși și mai nemernici, în acest secol al globalizării, din cauza iluzionării, îngâmfării și vanității sale. Insul suferă de inflație psihică, generată de gândirea sa instinctuală și de obsesia voinței de putere: e orb și surd la strigătul realității, la suferințele noastre, la dezastrul în care aruncă țara în modul cel mai abuziv cu putință. Cu o gândire dominant instinctuală, cel de-al treilea ...escu nu mai are nimic uman - în acțiunile sale se manifestă toată instinctualitatea. E mai distructiv decât a fost Carol al II-lea, care la fel îi juca pe liderii politici, pe unii împotriva altora. Insul suferă de nebunia lui Ajax Telamonianul. Iată ce scrie E. R. Dodds în *Grecii și iraționalul*: „Micile state suprapopulate de-abia începuseră să iasă din mizerie și sărăcia rămase în urma războaielor dorice, când au început noi tulburări: clase întregi au fost ruinate de marea criză economică a secolului al VII-lea, urmată, la rândul ei, de mari conflicte politice ale secolului al VI-lea care au transformat criza economică în termenii unei feroce ostilități de clasă.” (E. R. Dodds - *Grecii și iraționalul*, p. 48).

Alo! Deșteptați-vă onorabililor! Măcar în al doisprezecelea ceas. Nu simțiți oare ostilitatea poporului? Dar ei nu se deșteaptă. Nu o simt. Odată constituită gruparea oligarhică, cel de-a treilea ...escu nu mai poate guverna țara pentru popor, ci pentru sine și gruparea oligarhică.

Jorge Luis Borges afirma că infernul este locul unde se întâmplă lucruri înfiorătoare. „Cel mai ilustru dintre infernurile literare, îndurerata împărăție a Divinei Comedii nu este un loc înfiorător, este un loc în care se întâmplă lucruri înfiorătoare.” (Jorge Luis Borges - *Eseuri* [Andrei Ionescu - Prezentare, p. 330]). Noi afirmăm că infernul este acolo unde, într-o democrație, clasa politică se structurează în grupări de tip oligarhic și

unde președintele în funcțiune manifestă în toate împrejurările, prin abuzuri repetate, tendințe evidente autarhice, acolo unde deciziile politice sunt rezultatul conjunctural și arbitrar al gândirii instinctuale, nu al gândirii rațional-umane, creative, acolo unde domină absurdul-distructiv în detrimentul raționalului-creativ. Ne putem imagina un alt infern decât locul în care s-au petrecut cele mai abominabile crime ale dictaturilor? România nu este un loc înfiorător, deși este locul de naștere al prințului Dracula, dar este locul unde clasa politică, cu deosebire gruparea oligarhică dirijată de cel de-al treilea ...escu, generează infernul prin pandemoniul constituit în această grupare oligarhică.

Unii afirmă că românii sunt greu guvernabili sau neguvernabili. Nu românii sunt greu guvernabili sau neguvernabili, ci clasa politică românească a fost în trecut, și este în prezent, la fel de incapabilă să guverneze țara, din aceleași cauze: a) o totală lipsă de respect față de alegătorul onest, b) o gândire instinctuală, perversă și irațională, c) un dispreț total față de cei care i-au ales, d) o absență totală a gândirii umane generatoare de acțiuni creative și constructive. Toate guvernarile corupte generează vulnerabilități existențiale; țara se află mereu la marginea haosului, oricând supusă mișcărilor anarhice. O guvernare coruptă, iresponsabilă și delăsătoare este lipsită de autoritate. Lipsa de autoritate este evidentă și ea se propagă la toate nivelele și în toate instituțiile statului la fel de corupte, după chipul și asemănarea guvernanților. Sfidarea organelor de ordine de către unii cetățeni este aproape îndreptățită, atâta vreme cât clasa politică nu are nici o autoritate morală. În fața avalanșei faptelor criminale, amplificate de criza economică, omul din clasa medie se simte complet abandonat de guvernanți, de instituțiile abilitate cu ordinea publică pentru care plătește din greu impozite și taxe. Iar ei vor din nou, și din nou, și din nou, să-i votăm, ca să le autorizăm astfel funcțiile din eșaloanele puterii, fără să facă ceva concret pentru noi. Să-i votăm oare doar pentru privilegiile lor?

Politicienii ar trebui să fie marii pedagogi ai națiunii, așa cum sunt profesorii și învățătorii pentru copii. Politicianul pedagog ar trebui să-l învețe pe omul de rând elementele adevărului din politică, ca omul de rând să nu fie Ursul, etern, păcălit de vulpe, să scape astfel de primejdiile la care e supus din cauza ignoranței sale politice și a vicleniei politicienilor. Asta înseamnă ca politicianul să aibă un caracter leal, să fie pedagogul care iubește adevărul mai presus de toate. Din nefericire pentru noi, politicienii noștri cel mai mult iubesc minciuna. În exercițiul puterii, politicienii au devenit așii minciunii. Dar ce pedagogi

pot fi acești politicieni, când ei nu au nimic, absolut nimic, din sfințenia dascălilor? Politicienii noștri nu sunt pedagogii națiunii, ei sunt demagogii ei. Demagogia este echivalentă cu imbecilitatea; unui demagog cu gândire instinctuală îi este imposibil să se ridice la nivelul gândirii umane, bazată pe morala umană. Și-atunci ce să învețe românii de la politicienii noștri, când eminenta lor gândire se reduce la inteligența rudimentară, instinctual-animatică: a înșela, a fura, a minți, a vicleni? Influențat astfel de omul politic „care s-a ajuns”, nu prin morala umană, ci prin gândirea sa instinctuală, omul de rând renunță și el la morala umană și își construiește existența după chipul și asemănarea politicienilor. Dacă există o categorie socială complet lipsită de caracter, aceasta este clasa noastră politică.

În pofida admirației noastre (sau fricii) pentru solemnitatea puterii și oamenii ei, trebuie să recunoaștem un mic adevăr, anume că politicienii noștri trăiesc în sfera instinctelor primare: toate gândurile, faptele și acțiunile lor se reduc la minciună, viclenie, hoție, înșelăciune, calități pe care le regăsim la aproape toate animalele de pradă. Din aceste considerente, putem afirma că aceștia trăiesc la nivelul subumanului. A te folosi zilnic de gândirea primară, te autoprogramează înconștient animalității. Încă de la începutul democrației de după revoluția din '89, politicienii au instaurat nu un regim democratic realist, ci unul al falsului. Sub cel de-al treilea ...escu, oamenii politici au atins culmile versatilității și venalității, generând la toate nivelele politice și administrative mefiența. Portofoliile ministeriale nu mai sunt rodul activității politice asidue și creative a unui om politic; la fel ca titlurile aristocratice din evul mediu, ele se cumpără. Ministra sportului a dat o plăcintă de bani grupării oligarhice și lui ...escu pentru portofoliul sportului. Cine are bani poate cumpăra orice minister; se pot scoate la licitație. Cine vrea ministerul de interne, de externe al armatei și al finanțelor? Dați bani celui de-a treilea ...escu și vă vinde orice minister! Această stare de lucruri generează o societate a corupției generalizate și a mefienței. Într-o societate mefientă nici intenția de adevăr nu mai e crezută. Într-o astfel de societate, în care criza încrederii a scăzut la nivelul zero, comunicarea atinge limita imposibilului. Cum se vede la cel de-al treilea ...escu, comunicarea rațional-umană este sortită eșecului. O astfel de societate care trăiește în această stare patologică, vrând-nevrând, se autoprogramează răului. Cel de-al treilea ...escu declara unui reporter că dacă nu va câștiga pentru un nou mandat alegerile, va pleca pe mare... Noi spunem că ori-

unde ar fugi un om, de răul pe care l-a comis, răul îl va ajunge din urmă și-l va lovi ca un bumerang, chiar atunci când se crede mai invincibil.

Așadar, politicianul-instinctual dezvoltat în relațiile sale cu ceilalți semeni o gândire primară cu consecințe distructive și grave sechele educative asupra oamenilor de rând. Când într-o societate dominante sunt instinctele primare (generate în toate situațiile de politicieni) e de așteptat ca acea societate să trăiască la limita de jos a umanului. Din aceste motive, cea mai mare valoare la români nu o are gândirea creativă, ci gândirea instinctuală. Pe această valoare a inteligenței animalice s-a consolidat și s-a cronicizat în societatea românească statutul omului tiranic, complet lipsit de caracter, cu deosebire cel din sfera puterii politice.

Din cauza exclusivă a clasei politice, cum am arătat, dominant în societatea românească este omul tiranic cu inteligență instinctuală, în vreme ce omul creativ este marginalizat. Mai este oare cazul să amintim că toți marii noștri creatori și-au realizat visele pe alte meleaguri. Să amintim doar pe celebrul inventator Henri Coandă..., dar câte alte inteligențe creative (Mircea Eliade, Eugen Ionesco, Emil Cioran, Ioan Petru Culianu) nu au emigrat în alte spații - aici, la noi, fiind încorsetați de presiunea psihică exercitată de creierele instinctuale, mai cu seamă ale indivizilor din sfera puterii, incapabili de vreo pasiune autentică, în afara pasiunilor instinctuale.

Un instinctual este un infantil prin excelență. La fel cum copilul este psihic și mintal mai apropiat de starea animală, instinctualul trăiește ca un infantil. Pentru instinctual viața este o nesfârșită joacă. Dacă gândirea instinctuală a copiilor este acceptată ca făcând parte din normalitate, pentru omul politic, infantilismul îl proiectează în postura de măscărici (vezi botezul mielului Trăinică). Măscăriciul politic e un ins pervers, distructiv, irațional, cel mai adesea absurd, ca străinul lui Albert Camus. De altfel, în asta constă imbecilitatea clasei noastre politice - în acest infantilism în care se complăce, în perversitatea pe care o promovează în relațiile sociale, în toate instituțiile administrative, de la cele centrale la cele locale, cu efecte politice, economice și sociale dezastruoase, demolatoare, adesea de o hilară absurditate. Adevărata gândire umană este creativă; ea îl plasează pe om în rândul bărbaților adevărați. Bărbatul adevărat nu acceptă infantilismul. El își fundamentează existența pe cele două morale: morală socratică a rațiunii și morală nazarineană a iubirii. El merge pe drumul vieții, la fel ca Gandhi, pe calea adevărului și iubirii. Asta îl deosebește

radical de instinctualul-infantil și-l face să fie lucid și creativ.

Gândirea politică românească actuală cu dominanta ei instinctuală este în dezacord profund cu timpurile noastre, e în dezacord cu tendința generală a gândirii din politica europeană, axată tot mai mult pe valorile gândirii umane, cele ale moralei rațiunii și iubirii, ale creativității și responsabilității politice, economice și sociale, în care esența este respectarea individualității.

Cum se poate vindeca această Românie profund bolnavă, o Românie în care spiritul uman al creativității este sufocat de dominanta gândirii instinctuale? Cum să vindecăm lumea românească, când sufletul copiilor este pervertit încă din primii ani de școală prin exacerbarea instinctualului, prin promovarea valorilor gândirii instinctuale. Ursul păcălit de vulpe e un model educativ specific gândirii instinctuale românești. „Ursul e prost!” zice un copil. „Nu-i frumos să zici prost, Ursul e naiv!”, îl corectează învățătoarea. Ursul nu este naiv, nu este nici prost, dar într-o societate pervertită moral de clasa politică, Ursul este eternul om de bună credință păcălit de vulpoiul politic. „Ursul păcălit de vulpe” e o poveste care marchează destinul nostru, în care unii suntem în postura vulpii, alții în postura Ursului. Depinde pe ce valori mizăm în viață, pe valorile vulpii, adică pe valorile gândirii instinctuale, sau pe valorile Ursului, ale gândirii rațional-umane. A miza pe valorile vulpii, a trăi viața sub dominanta gândirii instinctuale ne determină să trăim într-o lume a înșelăciunii. Înșelăciunea este cea mai uzitată formă a criminalității în societatea românească pe care o susține și o promovează clasa politică. Toată puterea politică se legitimează, nu pe valorile autentice ale democrației cum este normal, ci pe nonvalorile înșelăciunii. Doctrina înșelăciunii e fundamentul filosofiei lui pseudo; ea generează suspiciune și neîncredere, grave blocaje și stagnări, o imposibilitate a dialogului și comunicării, o permanentă perversitate relațională. La noi, cel mai inteligent este insul șmecher care înșeală, dar mai cu seamă panglicarul politic, „omul care s-a ajuns”. De aceea, într-o societate în care dominantă este gândirea instinctuală, cea mai mare valoare o are vulpea, nu Ursul. Prin urmare, admirația românului se îndreaptă spre gândirea instinctuală, nu spre inteligența creativă.

Copilul român ar trebui să evolueze, conform preceptelor pedagogice promovate de Pestalozzi, de la gândirea instinctuală la participarea la cerințele sociale, la înnobilarea sufletească prin însușirea principiilor moralei socratice și moralei nazarinene, a creativității, a dăruirii și dorinței continui de cunoaștere.

A dezvoltat la copil sentimentele de iubire, de încredere, de recunoștință, de supunere și de datorie, ca fundamente educative ale relațiilor interumane, e necesitatea stringentă a societății românești actuale, care, în concurența națiunilor din UE, trebuie să se elibereze de gândirea instinctuală distructivă. Dar, cum am spus, prima lecție pe care o învață la școală copiii românilor este aceea a păcălelii, a înșelăciunii. Morala umană, aceea a căii adevărului și iubirii, este pervertită, încă de pe băncile școlii, de gândirea instinctuală. A păcăli pe semenul tău e un modus vivendi aproape normal la noi la români. Gândirea instinctuală ne constrânge la o eternă acțiune autodistructivă, o dorință imbecilă de a face rău.

Calea adevărului și iubirii se constituie în fundamentele unei existențe creative. Plăcerea de a crea i-a ridicat pe occidentali din sfera instinctualului în sfera umanului. În actul creativ al muncii și al dăruirii au simțit ei că au găsit adevărata fericire - starea psihică de bine. După ultimele cercetări ale unor prestigioși psihologi americani (Mihaly Csikszentmihalyi, 1991, Martin E. P. Seligman, 2002), acestea sunt și fundamentele fericirii; ele dau sens vieții și ne asigură starea de grație. Pentru asta, trebuie să îndeplinim un minim de condiții: a) să avem o situație economică acceptabilă, b) să avem predispoziția și capacitatea de a ne dăruia unei idei, unui semen sau unui grup de semeni (dorința sinceră de a face bine este profund morală), c) o necurmată voință de cunoaștere.

În ce lume trăim, noi, românii? Întrebarea e retorică. Răspunsul e evident: într-o lume a gândirii instinctuale. Lumea noastră românească e o lume supărată, o lume a îngrijorărilor existențiale, o lume nevrotică, generată și menținută în această stare psihică de politicianul veros, lipsit de caracter și, prin asta, incapabil să administreze țara.

Bibliografie:

- 1) J. H. Pestalozzi - *Cum își învață Gertruda copii*, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1977, p.26
- 2) Nicolae Iorga - *În luptă cu absurdul revizionism maghiar*, Ed. Globus, București, 1991, p. 65
- 3) Platon - dialogul Eutyphron
- 4) Biblia - Genesa (Facerea) 1 - 31; 18-32
- 5) H.R. Patapievic - *Politice*, ediția a V-a, Ed. Humanitas, București, 2008, p. 5,8,35,49,61.
- 6) H.R. Patapievic - *Zbor în bătaia săgeții*, Ed. Humanitas, București, 2009, p.50.
- 7) Marin Preda - *Viața ca o pradă*, Ed. Albatros, București, 1977, p. 310
- 8) E. R. Doods - *Grecii și iraționalul*, Ed. Polirom, Iași, 1998, p. 48
- 9) Jorge Luis Borges - *Eseuri*, Ed. Polirom, Iași, 2006 [Andrei Ionescu - Prezentare, p. 330]

Elena STROE OTAUĂ

Mariana Vicky Vârtosu – o scriitoare modernă

În peisajul cultural românesc, numele scriitoarei **Mariana Vicky Vârtosu** este foarte cunoscut. Este președinta Ligii Scriitorilor Români, filiala Vrancea, cu legături la Centru, Cluj, organizează concursuri de creație literară anuale pentru liceenii din Vrancea, patronează apariția unor Antologii ale scriitorilor membri ai Ligii. Activitatea sa este mult mai complexă, fiindcă de zece ani, câți numără Asociația Culturală „Duiliu Zamfirescu” și cenaclul de luni, cu același nume, Mariana este cronicarul acestui cenaclu, consemnând, de fiecare dată, tot ce se discută pe marginea textelor citite. Astfel, după șapte ani de observații, a hotărât să tipărească o carte cu valoare de document, pe care a numit-o sugestiv „**Șapte ani spre un Tibet**”. Titlul ar părea, unor cărcotași, destul de pretentios, pentru că ar fi gata să se întrebe: „Ce are această carte comun cu Tibetul?”. Dar eu, care am venit mai târziu în cenaclu, aș spune că are legătură, titlul fiind o foarte sugestivă

metaforă a drumului spre cunoaștere, a urcușului dificil către desăvârșire artistică, spre înălțimile rarefiate ale artei pure, o permanentă încercare, o luptă neobosită cu obstacolele. Cartea este asemenea unui roman, ale cărui personaje sunt scriitorii ce au trecut, rând pe rând, pe la cenaclu, au participat la concursuri literare, au fost premiați. Prin intermediul autoarei, auzim vocea fiecăruia, chiar dacă unii au trecut într-o altă lume: Dumitru Pricop, Ion Panait, Constantin Ghiniță, Corneliu Fotea, Florin Paraschiv. Ei trăiesc în paginile cărții și parcă tot îi mai admirăm cum urcă, pas cu pas, către „un Tibet”!

Remarcabilă este atitudinea autoarei, care, cu un extraordinar simț auditiv și vizual, notează gesturi, atitudini, orgolii, ce trec neobservate oamenilor obișnuiți. Observând-o cum notează, atență, comentariile, ai crede că nu vede și nu aude și altceva. Dar iată cum apar, în carte, reacțiile la apariția primului număr al revistei „Oglinda literară”: „Puțin patetism. Un strop de orgoliu, nedumerire și curiozitate. Ochii mari cât felinarele” (pag. 26). Apoi: „N-aș fi eu acest soi de cronicar, dacă aș trece neobservată tristețea Ștefaniei. Îngrijorarea și preocuparea prof. Florin Paraschiv, apatia Marceliei Blaga, satisfacția lărgită pe obrajii lui Vergilius.” (pag. 26). Comentariile la un text și reacțiile: „Dar, cât de zei suntem atunci când visăm și cât de cerșetori atunci când gândim, vom vedea”, se aude, de dincolo de timp, Florin Paraschiv. „Text de avangardă?”, se întreabă Ștefania Oproescu.

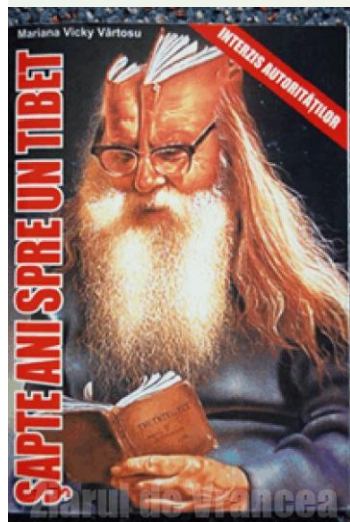
Se desprinde, din carte, admirația scriitoarei pentru toți ceilalți scriitori, care au primit-o cu încredere printre ei, mai ales față de Gheorghe Neagu, un deschizător de drumuri, ori față de Florin Paraschiv, cu o bogată cultură, față de Virgil Panait, pe care îl răsfăță cu numele anticului precursor latin, Vergilius. Scriitoarea notează, atentă, discuțiile aprinse, nemulțumirile, izbucnirile orgoliilor, care, între scriitori, sunt de înțeles. Nu lipsesc listele premianților pentru fiecare an în care s-au mai organizat concursuri de creație literară și festivaluri ale Asociației Culturale „Duiliu Zamfirescu” ori ale Salonului Literar Dragosloveni, mărturii prețioase, mai ales pentru prezent, când aceste concursuri nu se mai țin, din lipsa banilor. Iar la ședințele de cenaclu, sunt tot mai puțini scriitori!...

Mariana Vicky Vârtosu este o scriitoare modernă, talentată, atentă la noile tehnici de creație, acestea fiind observabile în proza și în poeziile sale. Renunțând la modalitatea clasică de structurare a operei și de creare a personajelor, în romanele sale întrebunează o multitudine de tehnici, cum ar fi: colajul, inserția unor texte, intervenția autorului, care uneori stă de vorbă cu personajele ori ia drept martor chiar pe cititor, amestecând, în text, practic, toate instanțele narative, într-o complicitate interactivă privind derularea acțiunii ori creionarea protagoniștilor. Textul devine un fel de puzzle, care îl invită pe lectorul avizat să găsească locul fiecărei piese dintr-un ansamblu. Personajele sunt portretizate su-

mar, la început, cu câteva trăsături fizice, uneori niște tușe caricaturale, pe parcurs dezvoltându-și trăsăturile morale.

Romanul „**Misterul golfului sălbatic**” are o astfel de structură. La început, în loc de prefață, autoarea ține să precizeze care este lectorul țintă: „Pagini dedicate exclusiv (?)... romanticilor. Și, tinerilor... Ori poate... celor ce doresc să mai descifreze câte ceva din „eternul feminin”. Prin aceste cuvinte, scriitoarea atrage atenția asupra temei romanului: Dragostea. Și faptul că eroina este o femeie misterioasă.

Interesul pentru lectură este sporit și de plasarea în legendă a celor doi îndrăgostiți, Thea și Cezar, care, despărțiți în viață de nehotărâri și orgolii, se vor uni, asemenea cuplurilor celebre din „Marile legende ale lumii” (mai ales Tristan și Isolda, cu care se aseamănă, într-un anumit fel), în moarte, eternizând, astfel, iubirea lor. Cei doi ar fi avut toate atuurile fericirii: sunt tineri, frumoși, inteligenți, îndrăgostiți. Thea apare, de la început, disperată de noua amânare din partea lui Cezar și nu ascultă vocea rațiunii în persoana prietenei sale, Dia. Cu ochii roșii de plâns, ascultă dojenele acesteia și caută justificări ale comportamentului omului iubit, deși au trecut foarte mulți ani de la prima lor întâlnire (ficele lor, din căsătorii diferite, sunt studente). Din acest punct, al observatorului femeii care plânge pe un scaun dintr-un autocar ce o duce, din nou, în străinătate („Mă reasezai, în așa fel

→

încât să-i pot distinge fața. Ajutat de arămiul bronzului, nu îndestul pentru a-i estompa paloarea nesomnului, obrazul femeii avea trăsături perfecte. Oboseala vocii confirma însă disconfort. Oftă ușor, cuibărindu-se în locul de la fereastră, în așa fel încât să nu i se descopere lacrimile. Le lăsa să șiroiască, ștergându-le discret cu arătătorul.”), autoarea ne întoarce în timp, prezentându-ne o altă Thea: tânără și frumoasă arhitectă, plimbându-se singură pe străzile înguste ale orașului natal, pe care ar dori să-l schimbe, să-l modernizeze, ori împărțându-și gândurile și planurile unui coleg, care o însoțea, uneori, în plimbările nocturne: „Un februarie cald, vântos. Printre trecători, Thea. Înaltă, mlădioasă, ca un lujer. Părul, ce-i depășește talia, lăsat să fluture în vânt, subliniază nepăsarea. Însoțită totdeauna de marele ei vis, trece printre trecători, curge ca mătasea... Visează la reconstrucția orașului.” Dar totul se schimbă, în momentul în care îi apare brusc în față un tânăr „înalt, peste unu optzeci și cinci, cu o ținută admirabilă, vocea lui cu sonoritate metalică, discordantă cu blândețea vorbei, a nedumerit-o la fel de mult, poate, ca și albastrul intens al irișilor.” Limbajul ochilor, „ferestre ale sufletului”, îi unește fără ca ei să-și dea, deocamdată, seama, că acest lucru le va schimba viața și le va aduce nenorocirea: moartea în Golful sălbatic, pe care și-l aleseseră ca loc al lor, al întâlnirilor de dragoste. Golful este descris de la început: „Limba de uscat rupea în două luciul apei, de-a latul, atingând celălalt mal. Trei sălcii crescute una-ntr-alta, împletindu-li-se ramurile ca într-o îmbrățișare, stau aplecate peste apă, implorând... Cerul, mai totdeauna luminat într-un halo verde-albăstrui, ca într-o minunată stare de veghe, într-o incredibilă complicitate cu apa, cu pământul, cu neantul, cerul transferând locului din misterul său.” De remarcat simțul vizual, talentul descriptive și puterea de suges-

tie a imaginilor premonitorii. Finalul cărții reia aceste imagini, într-un registru de coșmar. Moartea celor doi îndrăgostiți este sugerată de un potop, ce înghite pământul din golf, un coșmar amplificat de scâncet de copil „nenăscut”, care își caută părinții.

În romanul „**Dincolo de nimic**”, autoarea se deghizează în... regizor. În mâinile ei, personajele joacă roluri: în viață ori într-un film. Granița dintre realitate și ficțiunea unui scenariu de film este fracturată, lectorul fiind invitat să găsească singur elementele care le diferențiază. Abia la pagina 110 aflăm posibila interpretare a titlului, oferită chiar de către autoare (ori poate de către un personaj, al cărui purtător de cuvânt este): „Și, dincolo de nimic... alt nimic?!... scâncetul! Ori, poate cuvântul, adică, altă VIAȚĂ! Dincolo de nimic e întotdeauna ceva. Dincolo de nimic e iubire! Nimicul îl decidem noi.”

Drama tinerilor care își caută împlinirea pe alte meleaguri, la muncă, la studii ori pentru realizare personală, este tema principală a romanului. Se mai adaugă iubirea, condiția femeii (care, peste timp, a rămas aceeași), visul, timpul, în toate dimensiunile percepute de ființa umană, viața ca film ori filmul ca viață, relațiile interumane, de cele mai multe ori degradate. Plutește, în carte, un fatum, un destin implacabil, cu care omul încearcă să lupte, dar

din care iese, aproape totdeauna, învins.

Protagonista romanului este Maria, un nume predestinat, parcă, suferinței. Ea este simbolul tuturor tinerilor dezrădăcinați din rosturile lor, plecați în străinătate să-și încerce norocul. La numai optsprezece ani, de o frumusețe angelică, cu trupul firav, fața foarte albă, ca hârtia, părul blond și lung, până mai jos de talie, Maria vine în Franța să studieze, dar banii nu-i ajung și trebuie să muncească. Traversează medii și situații greu de imaginat pentru vârsta ei, bine ascunse în scrisorile trimise acasă. Mama încearcă să creadă ce-i scrie fiica: studiază mult în bibliotecă, își dă examenele la timp, are o slujbă bună. Dar Maria, împreună cu Adina, prietena ei de acasă, îndură multe umilinte: servesc într-un bar, stând în picioare ore în șir, mâncând, pe apucate, tot în picioare, suportă pe bețivul și drogatul iubit al Izei, colegă de apartament, care își bate iubita în fiecare seară, li se fură hainele și banii, silite fiind să rabde de foame zile în șir, sunt vândute, răpite, eliberate. Cele două prietene atât de diferite (Maria blondă, Adina brunetă; Maria sensibilă, Adina ascunzându-și sensibilitatea în vorbe dure și înjurături), sunt jignite de clienții barului: „...voi, româncele, sunteți neam de țigani. Cerșiți, furați... vă prostituati. Și mai sunteți și proaste. Frumose, dar proas-

te. Vă vindeți ieftin” (pag. 63).

Tocmai aici intervine ambiguitatea privind adevărul despre Maria. Se pare că a primit rolul principal într-un film, regizat de Ștefan, prietenul mătușii sale, Valeria, ale cărei scrisori întrerup, din când în când, scenariul. Dar lectorului îi vine greu să așeze piesele acestui puzzle, existând o complicitate a scriitoarei cu cititorii, între a sugera că cele povestite sunt reale ori un scenariu de film. De aici, numeroase întrebări, la care cititorul trebuie să găsească singur un răspuns: Maria trăia într-un trecut destul de îndepărtat ca prințesă, căsătorită forțat cu un bărbat mult mai în vârstă decât ea, de către autoritarul ei tată? (explicând, prin concepția reincarnării, drama ei din prezent? Și care este prezentul cel adevărat? Nu cumva prezentul este viitorul?) A fost vândută, în Franța, unor negustori arabi, având și un copil cu tatăl prințului, deghizat în producător de film? Prințul tânăr, arabil Morchad, care o ia în căsătorie, împotriva familiei, este real ori personaj în filmul care se turnează, cu scenariul „scris din mers”? Nici un răspuns nu pare destul de sigur, fiindcă totul se rotește, ca într-un carusel amețitor. Ca o adevărată lovitură de teatru, scriitoarea propune mai multe finaluri, lăsându-l pe cititor să aleagă unul, să fie el mâna Destinului!...

Zeu și faraoni

Octavian LUPU

Schiță de studiu a Bibliei dintr-o perspectivă de ansamblu (partea a III-a – Cartea Exodului)

De la începuturile sale, politeismul a fost gândit și destinat pentru a înlocui monoteismul. Prin inventarea diferitelor mitologii, s-a căutat, sub o formă sau alta, să se justifice existența zeilor și a tuturor cerințelor lor față de oameni, acest lucru devenind foarte util în susținerea castei preoților. De fapt, putem spune că politeismul a fost strâns legat de evoluția acestei categorii de „intermediari” dintre zei și oameni.

La fel ca pe orice altă piață de natură economică, în domeniul religios inventarea unui pantheon de zei era eficientă în a susține o preoție extrem de diversificată. Astfel, o anumită categorie era dedicată unui anumit zeu, să spunem Ra sau zeul Soare. O altă categorie era devotată lui Osiris și cerințelor sale, iar alta lui Isis. În concluzie, se crea loc pentru mai mulți preoți, fiecare fiind „specializat” în domeniul de activitate al respectivului zeu.

De exemplu, dacă oamenii sau conducătorii doreau recolte mai bogate sau ieșirea din secetă, mergeau la templul lui Isis, zeita fertilității. Ea rezolva și toate problemele de natură sexuală sau familială. Dacă se dorea remedierea unor chestiuni de natură politică, se apela la zeul Ra, el fiind considerat unul dintre cei mai puternici, așa cum soarele este mai strălucitor decât toate celelalte astre. În cinstea tuturor acestor zei se dedicau temple impunătoare, iar ceremoniile sau ritualurile erau dintre cele mai felurite și mai adaptate diferitelor categorii de „consumatori” de servicii religioase, adică de închinători.

Statui imense, ce simbolizau

pe acești zei, erau plasate în interiorul templelor, cu scopul de a veni în ajutorul „mulțimii”, ce nu era capabilă să își imagineze cam cine sunt acești zei, precum și pentru a da o nuanță de sacru, de prezență a divinității în cauză. La anumite semnale sonore, date prin tobe sau trâmbițe în cadrul ceremoniilor religioase, toți cei ce participau la actul de închinare se plecau în fața acestor simboluri sau „chipuri” și jurau loialitate față de zeul sau zeii în cauză.

Totdeauna, orice formă de nesupunere era aspru sancționată în viața de acum, dar și cea viitoare. Zeii erau ființe cu mare autoritate, ce își nimiceau adversarii și cereau supunere deplină din partea muritorilor. Astfel, mulțimile nu își puteau alege zeii, ele fiind obligate să urmeze tradiția poporului în care s-au născut, fiecare grup etnic având „dumnezeii săi”.

De aceea, formele distincte de politeism au fost asociate diferitelor popoare, cu scopul de a contura specificul lor național și pretențiile lor asupra teritoriului deținut sau destinat cuceririi. A pleca din religia ta, în care te-ai născut, echivala cu un act de trădare națională, de neiertat. De aceea, politeismul interfeza puternic în viața socială și personală, cu o mulțime de implicații și ramificații politice.

Însă tendințele politeiste au evoluat și s-au accentuat pe măsură ce s-a produs îndepărtarea de monoteismul originar, fenomen accentuat de diversificarea limbilor vorbite și de răspândirea oamenilor pe suprafața pământului. La început, politeismul s-a

alăturat monoteismului originar ca o variantă alternativă, pentru ca ulterior să se impună definitiv înlocuindu-l pe acesta. Apariția statului ca formă de organizare socială, cu ierarhizarea sa specifică legiferată prin politeism, precum și lipsa culturii scrise la populațiile nomade, au determinat în final abandonarea monoteismului originar și trecerea la religii în care imaginația preoților s-a împletit armonios cu interesul conducătorilor și cu ignoranța maselor.

De aceea, renașterea monoteismului originar presupunea obligatoriu înființarea unui stat teocratic, o formă scrisă a învățăturilor fundamentale, o activitate constantă de educare a maselor prin studierea și aplicarea practică a monoteismului în toate aspectele vieții, precum și dezvoltarea unei națiuni prin care să realizeze toate aceste lucruri. Cel ales pentru a iniția acest proiect a fost unul dintre cei mai de seamă lideri ai antichității, cunoscut sub numele de Moise.

Principalele informații cu privire la viața lui Moise le găsim cu ușurință în cartea Exodului, unde se relatează circumstanțele nașterii sale, abandonării sale pe apa Nilului, copil fiind, și salvării miraculoase de către una dintre prințesele Egiptului. De fapt, cartea Exodului continuă linia povestirii din Geneza, oferindu-ne informații asupra a ceea ce s-a întâmplat după moartea ultimului mare patriarh al evreilor, și anume Iosif.

Structura cărții Exodului urmează o traiectorie liniară, similară Genezei, începând cu istoria tristă a încercărilor de asimilare

forțată a evreilor, de exploatare barbară și de limitare a dezvoltării lor. Astfel, bunăvoința inițială a egiptenilor, față de evreii din timpul vieții lui Iosif, a fost brutal înlocuită de intoleranță, abuz și represiune la o distanță mică de timp. Un rol important în această evoluție l-a avut în mod clar și diferența etnică dintre evrei și egipteni. De fapt, evreii proveneau din grupa de popoare semitice ce își aveau originea în Mesopotamia, în timp ce egiptenii erau din grupa hamitică, răspândită în Palestina, Egipt și toată Africa. Rivalitatea și dușmănia dintre civilizația Egiptului și cea din Mesopotamia era binecunoscută din timpuri imemorabile. La început, triburile hamitice au migrat din Mesopotamia trecând prin Palestina către delta Nilului. O parte dintre ele a mers mai departe către izvoarele sale, dând nașterii culturilor africane, iar o altă parte a rămas în zona fertilă a deltei întemeind Egiptul. Deși politeismul egiptean îl copia în mare măsură pe cel babilonian din Mesopotamia, totuși în timp au apărut diferențe majore, cea mai de seamă fiind proclamarea zeului Soare, adică Ra, ca zeu suprem. De asemenea, o altă «inovare» preoțească și politică a fost declararea conducătorului suprem, numit și Faraon, ca având origine divină, fiind un fel de semizeu.

Venirea evreilor în Egipt a constituit o provocare majoră pentru conducători țării, aceștia înțelegând natura serioasă a potențialului conflictului etnic și religios care era pe cale să se pro-

ducă. Prin rudenția lor, evreii erau în legătură de sânge cu dușmanii de pe valea Eufratului, iar prin religia lor monoteistă, ei reprezentau un continuu afront la politeismul egiptean, cu care sub o formă sau alta se aflau în competiție. De aceea, liderii Egiptului au luat decizia asimilării evreilor și transformării lor într-o națiune de sclavi, ce urma să muncească fără plată la proiectele ambițioase de construcții monumentale ale faraonilor. Nu în ultimul rând, printr-un efort bine direcționat și sub pretextul muncii continue, evreii au fost împiedicați în a-și urma religia pe care o moșteniseră de la Avraam. Astfel, au devenit un popor fără istorie, de sclavi aflați la discreția egiptenilor, inclusiv a oamenilor de rând, fiind supuși la toate abuzurile imaginabile. De aceea, cartea Exodului începe cu această relatare a contextului defavorabil în care au ajuns evreii în timpul șederii în „casa robiei”, adică în Egipt.

Urmează povestirea vieții lui Moise de la naștere și până la fuga din Egipt. Mai departe se menționează descoperirea pe care a avut-o, precum și încredințarea misiunii de a continua planul început cu Avraam și de a conduce pe evrei afară din Egipt în Palestina. Cu multe detalii sunt redate aspectele impresionante ale manifestărilor supranaturale ce au determinat pe egipteni, popor superstițios, să dea drumul evreilor, precum și nimicirea armatelor trimise să îi aducă înapoi pe evrei în timpul traversării Mării Roșii. Trecând de cealaltă parte a Mării, în peninsula Sinai, deja intră în scenă, la o scară extinsă, persoana Celui ce se descoperise lui Moise și care din acea clipă a început directă călăuzire a poporului evreu prin pustie.

Citim în continuare despre intenția înființării unei teocrații, precum și despre Legea de conduită dată la Sinai, alături de Templul mobil pe care evreii l-au realizat în conformitate cu instrucțiunile primite. La final, cartea Exodului ne prezintă imaginea manifestării supranaturale a Creatorului cerurilor și al pământului în actul dedicării cortului

Templului ridicat special pentru ca El să fie împreună cu poporul Său pentru totdeauna.

Ar mai fi de adăugat și evenimentele nefericite ale pierderii încrederii în Dumnezeu din partea poporului, dorul după îmbuibarea cu carne din Egipt și murmurul continuu împotriva lui Moise. Aceste lucruri exprimă o continuitate peste timp a deficiențelor de caracter ale patriarhilor descriși în cartea Genezei. Însă, cu toate acestea, expunerea se încheie pozitiv, oferind imaginea primei teocrații înființate vreodată în istoria omului pe pământ.

Ca element central al cărții se poate reține evenimentul comunicării directe dintre Dumnezeu și națiunea Sa cu ocazia proclamării codului Său moral pe muntele Sinai. Acesta a fost momentul de cel mai mare dramatism al întâlnirii dintre om și Dumnezeu din tot ce s-a consemnat vreodată. Credința fermă a lui Avraam, combinată cu ascultarea deplină de codul divin, reprezintă învățătura de bază a cărților Geneza și Exod. Însă despre detaliile combinării acestor două elemente în actul de închinare, adică încrederea și ascultarea, vom vorbi în cadrul schiței de studiu a cărții Levitic, următoarea după Exod.

Astfel, politeismul a contratacat încercând să distrugă reparația monoteismului prin persecutarea evreilor și transformarea lor într-un popor de sclavi, lipsit de drepturi, identitate și memorie. Dar prin intervenția directă a Creatorului, restaurarea monoteismului a mers mai departe prin înființarea primei teocrații și prin eliberarea miraculoasă din Egipt a evreilor, urmată de redarea identității și memoriei lor colective. Acest lucru a presupus trecerea la o religie bazată pe cuvântul scris, descoperit de către Dumnezeu și la o lucrare continuă de educare națională în a rămâne fideli angajamentului de a fi o națiune aleasă pentru Dumnezeu. Astfel, refacerea umanității a mers mai departe în depășirea căderii din Eden, însă despre ceea ce a urmat vom reveni cu detalii în episodul următor.

Denisa BOGHEANU

WHEN THE SKY WILL FALL

*If you want the music more,
You will find the love before.*

*One day, when the sky will fall,
I promise I will dance your call;*

*To remember the magic symphony,
To remember that you fell for me.*

*“- You divided the Light
when we stood side by side;”*

*we were magical, lyrical,
like a dream of the center of
“Incredible”.*

*Play a light through an open door,
Yellow angel, remember you
more and more.*

*I want to run,
I want to pray...*

*I want to remember the
“Heartbeat” one day!*

*That Heartbeat
I can't feel in my soul,*

*which I can touch
only in a “magic role”.*

*That Heartbeat which
meets the Pure True;
that Heartbeat which
always will remember me
about YOU.*

THEN

*if the sun will cry
with tears of magic gold
or stars of blood,
on Earth,
will drip- drop;*

*if the night will tighten
in it's breast: just powder;
all the memories remained
simple, strange, in the dark of
OUR.*

*if a flower rises
pale beads of moon,
or if the human beings
will have just body and soul,
they'll forget their SOON.*

*then the sky will be
a sewed sign of question,
then we will all be
just simple shadows in move;
tension.*

*then, a beautiful morning,
will smile with twilight
and the Planet will have
locked wax-cherries of light
... bright.*

*then, we won't have vertebrae
and not even points of view
we, shadow- spaces of move,
we will drink the pure CHAR-
ACTER*

YOU.

Năstase MARIN

Navigators prin suflete de scriitori

„Dincolo de vitralii” de Gheorghe A. Stroia
(Ed. Armonii Culturale, Adjud, 2011)

În luna februarie 2011, scriitorul **Gheorghe A. Stroia** dădea la iveală primul său volum de critică literară, intitulat „**Petale din cuvinte**”. Peste vreo șase luni, publica cel de-al doilea volum, tot de critică, intitulat „**Dincolo de vitralii**”, dovedindu-se un prolific autor, care ne-a uimit cu puterea sa de muncă și, mai ales, cu deosebita sa capacitate de creație. Dacă în primul volum, „**Petale din cuvinte**”, ne-a demonstrat că are un viguros talent de critic literar, cu un ascuțit spirit analitic, („înmănușat” într-o generoasă omenie și bunătate), în volumul „**Dincolo de vitralii**” și-a impus noi exigențe în analizele și interpretările sale, cu un salt calitativ pe măsură. Nu s-a mai mulțumit doar cu dezvăluirea, interpretarea și punerea-n lumină a calităților artistice ale operelor analizate. A căutat să dea la iveală acele izvoare din adâncul sufletelor creatorilor analizați, surse reale de forțe expresive, generatoare de stări emoționale, copleșitoare pentru cititorul învâluit în lumina sufletească a respectivilor autori.

Analizându-le operele, Gh. A. Stroia pătrunde în sufletele autorilor, descoperind, așa cum mărturisește în cuvântul introductiv:

„întinderi vaste dintr-o catedrală a spiritului uman, mări călătore, pași peste stele, fulgere, iluminări, curcubeie peste timp, pornind din inima celui care scrie și înfipt adânc în sufletul celui care citește”. Uluitoare peisaje ale sufletelor de scriitori! Suflete în care se scufundă scriitorul Gh. A. Stroia, cu privirea scrutătoare, dincolo de vitraliile operelor analizate. O face pentru a înțelege mai bine resorturile intime ale creațiilor literare și motivațiile creatorilor care își dăruiesc generos sufletele celor care îi citesc. Acele misterioase vibrații de suflet sunt iluminate de spotul luminos al analizei literare, pentru a descoperi în ele scilipiri de talent, vibrații unde scânteiază nestemate de idei și simțiri, transpuse în vibrante cuvinte purtătoare de mesaje luminoase, menite să încălzească sufletul cititorului.

Și acest demers insolit, Gh. A. Stroia îl face cu multă delicatețe și eleganță, dar și cu modestie și timiditate. Pentru că dânsul nu consideră cartea sa „un volum de analize și aprecieri critice, ori eseistică literară”. Crede că realizează doar „un inventar de cronici, recenzii și prefețe”, izvorâte din „plăcerea sa de a citi”. Lăudabilă, inspirată și rodnică „plăcere”! Care s-a dovedit a fi un prețios act de cultură. Să vedem de ce nu este un simplu inventar? Este adevărat că în carte nu sunt expuse exhaustiv și explicit principiile sale critice și nici mecanismele instrumentarului său critic. Dar acestea se conturează atât din creionarea lor în cuvântul introductiv, intitulat „Argument” cât și din aplicarea implicită în fiecare text de analiză.

Să observăm că în „recenziile” sale dovedește o vastă erudiție cu trimiteri și/sau exemplificări din operele clasicilor cul-

turii naționale și universale, care-i dau posibilitatea unor largi și pertinente explicații, bazate pe bogate documentații. Numai în acest fel poate să facă evaluarea operei analizate, prin compararea acesteia cu opere ale clasicilor literaturii, picturii sau muzicii naționale și universale. Pentru că dumnealui consideră opera literară, ca și pictura ori creația muzicală, înalte vibrații sufletești ale creatorilor, din a căror analiză desprinde mărimea talentului și caracteristicile operelor acestora. Caracteristici care-i permit evaluarea operei analizate și prin comparația cu opere clasice similare.

Chiar de la primul autor analizat (Cristian Petru Bălan - „Eros-sonete”), Gh. A. Stroia face o incursiune amplă în istoria sonetului, cu o descriere de excepție a acestei interesante forme prozodice de poezie, în care și-au încercat ascuțimea talentului cei mai mari poeți ai literaturii naționale și universale. Cu această descriere creează cadrul de evaluare și stabilirea locului ocupat de autorul analizat în evoluția sonetului. Astfel ne convinge că acest autor a scris sonete superbe, comparabile cu cele ale clasicilor. O analiză completă care face cunoscute cititorului nu numai aspectele valorice ale operei respective, dar și dimensiunile valorii, raportate la autorii clasici folosiți ca repere cu opere similare.

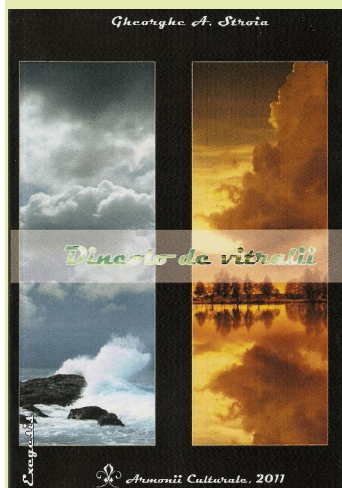
Gh. A. Stroia pătrunde cu arca analizei prin toate pliurile și ungherele operei și dă la iveală simboluri încifrate în metafore mustind de idei și înțelepciune, precum și frumuseți poetice pline de mistere, trăiri extatice și simțiri alese. Desferecă mesajele ascunse în simboluri și, cu multă măiestrie, mânuind cu eleganță un bogat limbaj cu figuri de stil surprinzătoare, pline de farmec, transfor-

mă diamantele operei analizate în briliantele pline de sensuri și înțelesuri care fulgurează simțirea cititorului. Prin această tehnică îi stârnește curiozitatea și-i motivează dorința de a descoperi frumusețile din acea carte care să-i umple de bucurie și să-i încălzească sufletul.

Am încercat să înțeleg scopul scrierilor sale de critică literară, plecând de la pasiunea sa de a citi și de a se lăsa impresionat de lecturarea unei cărți. Mi-am dat seama că rostul scrierilor sale nu este numai acela de a descoperi și a atrage atenția asupra unor personalități ale scrisului și valoarea operelor create de ei. Destinatarul principal al aprecierilor critice, recenziilor și cronicilor literare este CITITORUL, căruia dorește să-i insuflă acea nobilă și ardentă pasiune de a citi, de aplecare spre universul de frumuseți al creatorilor de literatură. Pentru Măria Sa Cititorul, se străduiește să interpreteze creațiile unor autori prin analize și exegeze fascinante.

Este de admirat la scriitorul Gh. A. Stroia curajul de a recenza scriitori contemporani cu o personalitate complexă, precum Victor Sterom, care are o vastă operă poetică, cu adâncimi nebănuite în bogăția de idei și înțelesuri. Să nu uităm că Victor Sterom are și o imensă operă de critică literară, excelând cu celebrele sale „Fulgurații”. Or, nu-i chiar așa de ușor să „apreciezi” pe autorul acestora. Dar Gh. A. Stroia s-a încumetat și a reușit să releveze infinitele frumuseți poetice ale bardului ploieștean.

Și ceilalți scriitori analizați, precum: Cristian Petru Bălan, George Pașa, Constantin Severin, Vasile Sevastre Ghican, Flo-

Ion NĂLBITORU (Italia)

Gustul amar al despărțirii

Din gândul care-mi zboară acum către coline
Se naște dorul dulce din marile suspine.
Căci vremea a trecut de acas' când am plecat,
Vecini, colegi, prieteni, cu toții m-au uitat...

Stau sub clar de lună și mă bate-un gând,
În vraja nopții să număr stelele pe rând.
Să uit că-n această existență am fost urșit,
Tot ce mi-a fost drag pe lume am părăsit.

Am lăsat pe mama lăcrimând la poartă,
În tristețe, lovită cumplit de cruda-i soartă,
Ca acum la bătrânețe să-și înec dorul
Doar cu fotografia în care-i e feciorul.

Și tata-n ciomăgel în drum mă conducea,
Ce se întâmpla de fapt nici el nu-ntelegea.
Tristețea și amarul învăluiau și chipul său
Că pe acest tărâm este din ce în ce mai rău.

Aceeași durere-n suflet purta și soacra mea,
Cu melancolie din blajinii ochi lăcrima și ea
Că printre străini îi purtam fițița dragă,
Pe care și-o dorise de o viață-ntreagă!

Din pragul ușii, surprins și socrul meu,
Șoptind, printre suspine, se întreba mereu,
De ce oare pe acest pământ a fost lăsat
Ca omul să fie atât de blestemat?

Gustul amar al despărțirii de strămoșeasca glie,
Se oglindește astăzi în cântul trist de ciocârlie.
Și munții și pădurea sunt triști de-a mea plecare
Și lunci, câmpii și dealuri și ape curgătoare...

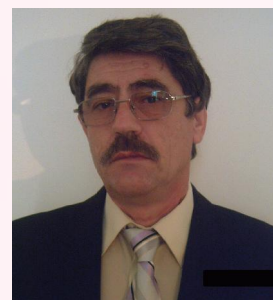
Gustul amar al despărțirii mi-l amintesc mereu
Și-n greua încercare mă rog lui Dumnezeu,
Să-mi dea puterea și tăria născută din popor
Să-mi pot cânta în versuri dorința și-al meu dor!

Vreme mohorâtă

Vremea mohorâtă a cuprins pământul,
Este răcoare afară și bate și vântul.
Cerul este trist și veșnic înnourat,
De trei săptămâni plouă neîncetat.

Melancolia a cuprins orașul neclintit
Și-n parc nu-i nimeni, totu-i adormit.
Doar pe strada pustie câte-un trecător,
Cu umbrela-n mână aleargă de zor.

Pe maidan un câine plouat și nemâncat
Doar din când în când îi arde de lătrat.

Iar prin poduri de case câte o pisică
Și mai furioasă pe șoareci se aruncă.

Amărâți și îngândurați privim pe fereastră,
În această iarnă, vai de viața noastră!
Că n-avem de lucru nici printre străini,
Nu avem prieteni, nu avem vecini...

Aici doar plouă, nici zăpadă nu este.
La noi în țară e frumos, e ca în poveste,
Cu obiceiuri vechi și veselie mare,
Românul întâmpină orice sărbătoare!

În România-i de basm când cade ninsoare,
Pe Mediterană-n schimb este zbucium mare.
Și-n Italia e iarnă în nordul îndepărtat,
Dar în sud e altfel, parcă-i în alt stat.

Continuă să plouă și este trist afară.
Oho, câte luni mai sunt pân' la vară!
Dar ne bucurăm că suntem împreună
Pe orice anotimp, pe soare sau furtună!

Florina Zaharia, Violela Codreanu Tiron ș.a., sunt personalități interesante, bine conturate în literatura noastră contemporană, fiecare cu specific și caracteristici definite, căroră, criticul Gh. A. Stroia, a reușit să le ilumineze ultimele volume publicate, dându-le la iveală inedite valențe valorice care le sporesc personalitatea.

Mai mult, își asumă responsabilitatea de a selecta din puzderia de nonvalori, ca un adevărat căutător de pietre prețioase în mărul banalului cotidian, unde descoperă certe talente aflate la debut. Astfel, ne atrage atenția asupra lui Daniel Dăian (volumul „Arbori de cristal”), un poet valoros, cu „un stil original și simțiri poetice de rang înalt, axat pe adevăruri existențiale îmbrăcate în aura unui eros special”.

Încântă cu „aprecierile” deosebit de plastice din analizele sale, realizate tot atât de poetic ca și scriitorii analizați, dând atâtea farmec și limpezime scriiturii, încât aceasta e citită cu plăcere și ușor înțeleasă. Voi exemplifica: la Cristian Petru Bălan face „o baie de șoapte” în sonetele acestuia, descoperind „cantabilitatea, lu-

minozitatea și prețiozitatea versurilor” cu care „construiește pentru cititor o nouă arhitectură a raiului” considerând acest volum „un diamant prins în filigranul simțurilor”. La George Pașa, consideră că volumul acestuia „Atelierul albastru” este „nobilă casă a unei poezii ce te învăluie în ceața fină a indescriptibilului, pe care, deschizând larg porțile sufletului, îl vei simți invadându-te cu o stare de bine”. Poezia lui Vasile Sevastre Ghican îl surprinde prin „calitățile sale balsamice: simplitatea expunerii și a trăirilor, transparență, alternarea dozei - uneori ascetică, alteori generoasă - a simbolurilor”. La Florina Zaharia, descoperă în volumul „Eua” o „permanentă luptă a contrariilor care se resping și se atrag, ca într-un experiment electrostatic, efectuat în (micro)cosmosul poetic”, cartea fiind caracterizată ca „o eclectică împletire a stărilor și vibrațiilor poetice, lirism subtil și rezervat, universul dual, lupta contrariilor pe calea către lumină”.

În urma analizelor, sintetizează esența mesajelor fiecărei cărți, prin așa-zisul „leit motiv” al volumului, cum ar fi: la Cristian Petru Bălan - supremația iubirii,

la Florina Zaharia - tema „transformată” în verb, la Daniel Dăian - zborul, ca o dorință a devenirii, la Violela Codreanu Tiron - sentimentul pierderii irecuperabile a dragostei ș.a.m.d. Interesante, la Gh. A. Stroia, sunt caracterizările făcute poeziilor din volume, prin „aprecieri” cu fraze formate printr-o meșteșugită legare a titlurilor de poezii, cu scopul de a surprinde esența mesajelor din cartea recenzată. Un joc delicat prin care-l determină pe autor să ne spună ce a vrut să ne transmită în poeziile sale. Nu în ultimul rând, constatăm în analizele sale că noțiunea de „critică” își pierde sensul și conținutul definit în dicționare. La „criticul” Gh. A. Stroia, aceasta capătă un sens nou, mult mai complex. Urmărește doar acele aspecte valorice ale creației: insolitul figurilor de stil, plasticitatea expresiilor specifice aceluia autor, bogăția, claritatea și profunzimea ideilor transpuse în montura simbolurilor, forța emoțională a bogăției de sentimente, trăiri și stări transmise cititorului, adică toate acele elemente de frumusețe artistică ale operei analizate.

Implicit, prin analiză și inter-

pretare, Gh. A. Stroia relevă și frumusețile sufletești ale autorului. Se pune întrebarea: dar, despre aspectele negative ale operei, care sunt părerile criticului? Prin acțiunea selectivă, încă din faza cititului, dânsul nu recenzează decât scrieri valoroase, care l-au determinat să se aplece asupra lor, numai dacă, după ce le-a citit, l-au impresionat, i-au transmis stări emoționale de excepție. Apoi, opera sa critică se ghidează după unele repere luminoase, cum ar fi: omenia, adevărul, sinceritatea, corectitudinea, iubirea, etica, morala și, în special, dragostea autorului față de cititor. De aceea, „critica” sa literară este un valoros act de cultură dedicat descoperirii sensurilor și înțeleșurilor încifrate în scriitura unei opere literare, unde, explicațiile sale delicate, plastice, simple și clare, reprezintă o permanentă invitație la lectură. Este ceea ce am sesizat la citirea volumului „Petale din cuvinte”, unde se prefigurează noul stil de a face „critică” literară, al scriitorului Gh. A. Stroia. I-am zis „stilul pozitivist”, adoptat de acest critic, sau, mai bine zis, creat de dumnealui, din dragoste pentru scriitori și cititori.

Constelații epigramatice

Mihai MOLEȘAG

(n.24.10.1951)

Născut la Somova, județul Tulcea, unde și-a început studiile, continuate la Liceul Teoretic nr. 2 Tulcea, Școala Postliceală de Construcții București și Facultatea de Psihologie a Universității „Spiru Haret”. A funcționat ca tehnician constructor, apoi ca maestru instructor, iar în prezent este profesor de liceu.

Este membru fondator și președinte al Clubului Umoriștilor Tulcenii **Haz** și membru fondator al Uniunii Epigramiștilor din România.

A scris îndeosebi epigramă și proză umoristică, într-o vreme lucrând ca publicist la ziarul *Acum* din Tulcea.

A publicat volumele *Epigrame pe... alese* (1996), *Ironii necesare* (2002) și *Dialogări epigramatice* (2004).

Este inclus cu epigrame în peste 30 de antologii și culegeri colective.

Cartea

Prezentă-n spații culturale,
În librării, biblioteci,
Ea umple rafturile goale
Dar nu și capetele seci.

Idilă

Eram îndrăgostit și orb
Și sânul tău, un strop de rouă,
Puteam în palmă să ți-l sorb...
(De nu mi-ai fi cârpit vreo două).

Unei tinere perechi româno-basarabene

În parcul plin de flori și fluturi,
Pe-alee, fericiți, se plimbă,
Descoperind în lungi săruturi
Și legătura lor de limbă.

Unui „setos”

Băutor cum ești, de soi,
Ai turnat o noapte-ntreagă
Ca-ntr-un ditamai butoi
Căruia-i lipsește-o doagă.

S-a scumpit benzina

Știrea asta asasină
Sugerează, vrei, nu vrei,
Că tariful la benzină
A luat-o pe ulei !

Trecut-au anii

Ce chipeș mai era odată
Și frumusețel - ziceai că-i fată;
Acum e moș, puterea-i slabă,
Da-i tot frumos, de zici că-i babă!

Unei tinere

Consumă pudra, fardul și pomada
Visând că-i cel puțin Sheherezada
Și te convingi, de conversezi cu juna,
Că-n capul ei sunt nopți - o mie una.

Unui tribun prea înflăcărat

Nu că-ți fac o apostrofă
Într-o falsă ditirambă,
Dar ai fi un tip cu stofă
Dacă nu te-ai da în stambă.

Profesorul

Un dascăl este un izvor
Curat ca roua-n zori de ziuă,
Ce pare tulburat ușor
Când bat elevii apa-n piuă.

În satul meu

În satul meu, de cum dau zorii
Și cade roua pe poteci,
Flăcăii, mândri ca bujorii,
Se-ntorc trudiți... din discotecii.

Fugit ireparabile tempus

Erai o primăvară, doamnă,
Cu fructe-n pârg, dar vremea țese,
Iar astăzi e târziu, e toamnă
Și toate fructele-s culese...

Concluzie

După cum se plimbă-n voie,
Azi, mulțime de cretini,
Arca aia a lui Noe
A avut și clandestini.

Specific național

Englezii au, precum se spune,
Sindromul vacilor nebune
Pe când românul duce-n spate
Sindromul vacii încălțate

Aleșii noștri

Ne promiteau imense binefaceri
Dar azi, loviți complet de amnezii,
Au transformat mărețele prefaceri
În grandioase prefăcătorii.

Schimbarea orei

Când timpul zboară ca lovit de streche
Și orele se schimbă, una-două,
El se trezește tot la ora veche
Adică, practic, după ora nouă.

Constatare

Văzând, cu-aceiași ochelari,
Salarii mici și prețuri mari,
Oftează omul și îngână:
Stăm prost cu optica română...

Unui tătic conștiincios

Ca tată, timpul ți-l dedici
Și celor mici, de bună seamă
Și e normal să le mai zici,
Din când în când, ceva de mamă!

Pălăriile

Nu stabilesc vreun parametru,
Dar pe la noi, vorbind de straie,
Sunt multe pălării de fetru
Ce stau pe căpățâni de paie.

Romanța celor trei rachiuri

Pe trei cărări venind agale,
Trei gânduri negre-i dau de veste
Că-n cele trei căsuțe-n vale,
În prag l-așteaptă trei neveste!

Când spăl...

Când spăl, soția-i bucuroasă
Și peste poate de fudulă
Că are, în sfârșit, în casă,
Mașina de spălat cu Bulă!

Întoarcerea pescarului

Lihnit de foame și setos, firește,
De cum se coborî pe mal, din lotcă,
Bău pe loc un blid cu borș de pește
Iar de mâncare-nfulecă o votcă.

Delta

Nuferi, apă, aer, soare,
Bărci, șalupe, marinari,
Pește, păsări călătoare
Și țânțari, țânțari, țânțari...

Maladivă

Nu spun vorbe goale,
S-a verificat:
Dacă n-ai parale,
Ești paralizat!

La urmă

Când m-o conduce ultimul pluton
Și - pus pe șotii - voi mișca piciorul,
Mi-o spune soața-ntrerupând soborul:
„Stai drept că scoți genunchi la pantalon!”

Șerban CODRIN

Testamentul din strada Nisipuri

TESTAMENTUL DIN STRADA NISIPURI

întocmit și rânduie
în Infern, Purgatoriu, Paradis
și Mult-mai-Presus
de
Șerban Codrin
o dată cu oculta dispariție
a inscripțiilor de la o Poartă la alta
pe vremea grozavei călătorii

MULT-MAI-PREJOS-DE-INFERN

Continuare din numărul anterior

(Cum a ratat Marele Maestru tot felul de șanse)

Se poticnea pe cale și repeta, mereu se poticnea și mereu repeta omul Virgil, nu-i mai tăcea gura:

„Cum tot n-am devenit furios, deocamdată amândoi suntem acuzabili de port ilegal de neliniște, însă partea frumoasă a lucrurilor constă în faptul că trebuie să ratăm orice șansă de-a intra naibii în legalitate!

Să deschidem repede cartea așa cum am deschide
Fereastra dinspre grădină în zorii zilei, câștiguri
Și pierderi scrie aici, negru pe alb, pierderi și câștiguri
Într-un timp care de mult nu mai este timpul nostru.”

Cum nu se putea mai amețiți, îndrăzneam câte unul, doi, trei pași,
ce extraordinar, mai știam să numărăm, după atâtea bahice osteleni.

„Suntem hotărâți să luăm în brațe modestia,
Pentru că va fi o călătorie mântuitoare prin catacombele
Veacului de pomină, al douăzecilea, în ordinea de inventar
A istoriei, cârciumă după cârciumă, cale lungă
Și intortochată, în formă de pentagramă, din Infern
Spre Purgatoriu până pe acoperișurile mult mai departe
Și mai presus, cu stele dezolant de roșii!”

(În cele din urmă, omul Virgil făcu un gest esențial)

Într-o seară devenită noaptea istoriei, tocmai ne mărturiseam,
pe șoptite, să nu ne auzim nici chiar noi între noi.

„Pe aici lumina încă mai supraviețuiește,
cineva luminează totuși,

Hai că are importanță faptul
că totuși cineva luminează,

Că luminează totuși cineva.”

Astfel eu, poetul, și omul Virgil într-un foarte primejdios
balans, braț la braț cu toiașul pribegiei, ne călcăm Unul pe urme
celuilalt, dându-ne curaj, această lumină a nenorocirii.

„Așa ne place, cum ne spurca un virtuos în arta
Fragedelor înjurături, să bem șapte haite, în viscol,
De lupi turbați, apoi să ne dregem cu nemernicul
Vin acru al fricii, marca Stix & Comp, pentru că nu,
Pentru că da, pentru că nu despre călătorie
Ci despre paharele umplute cu neliniște vine vorba”,
A tras maestrul de lanțul cu mâner peste produsul eforturilor
sale și apa, hodorong!, s-a prăbușit în cascadă, oho!

**O vizită foarte importantă la sediul unui anumit
serviciu secret**

Rătăcit printre zilele și nopțile veacului,
La o margine de drum, în obscuritatea bufetului *De Azi pe
Mâine*, nebărbierit, obosit, cu ochii luminoși în felul său deosebit,
N-ai fi zis că omul Virgil tocmai căzuse într-o groapă cu
melancodesperatocolie, prilej, cu artă, să-și joace rolul de recitator,
pentru că recitatorul nu știe de glumă.

Prietenul nostru comun, Orfeu, a plecat în infern,
Pe jos, dar cu oarece grabă, fără să mai aștepte
Cine știe ce mijloc de locomoție, acum îl așteptăm
Să ne destăinuiească primele impresii din călătorie,

Prin ce coclauri a ajuns, da, poetul sau ce-o fi el,
Probabil are tolba asemeni vânătorilor norocoși,
Plină de peisaje, drumuri și popasuri, obiceiuri
Culinare, întâmplări, condici de sugestii și aprecieri,

Te rugăm, maestru, povestește-ne, este adevărat
Că infernul există, sau nu-i decât numele unui
Alt soi de arbore, ori o nouă destinație pentru turiștii
De bani gata, fascinați de adrese exotice?

De dragul dumitale suntem fericiți ca o căruță cu pâine, ca o,

Ca o, în sfârșit, ca o mașină încărcată cu pâine.

(*Oricât de fericit, maestrul își deplângea starea...*)

Evident, groapacrevasarăpa și roia din toate mădularele,
Ohohoho, ce-i mai rămăsese maestrului decât să-și frece
coatele pe tejgheaua de scândură,

Prilej să-i facă semne de-a dreptul indiscrete celei mai pișicher
sculptate și copios aromatizate secretare după standardele
erotismului științific, cu o adâncitură de-a dreptul periculoasă între
sâni, mai mare mila,

sărăcuță, sărăcuță,
de fustița ei scurtuță,

De la *Serviciul Muze și alte Mijloace de Creație*.

„ - Ne deplângem starea de refuzați, adică fără aprobări pe
cererile pentru deplasări și documentare, totuși nu pierdem
tradiționalul, ba chiar verificatul prilej să ne adresăm ție,
inspiratoarea, aspiratoarea, paralogica, mai vrei, îți mai dăm,
paranoica noastră ocrotitoare pe toate căile, așadar apropie-te,

Dovedește-te hărnicuță,
de mânuță,
drăguță puicuță,

C-un ceas mai devreme de-a fi nevoiți, fără lanterne și
chibrituri, să ne scufundăm în beznele unui înspăimântător tărâm,
printre cele mai urgisite arătări.

Pe când eram noi poetei tinerei, ce mai cârciumioară,
cârciumioară, cu trei felinare-afară, două sparte, unul stins și o
inimă de-aprins, fără bani de la casieria din subsolurile fondului
literar, luam la rând țuicile, șlibovițele, coniacelle, pălincuțele, două
prune, drojdiile, fetele și toate alea, numai guri să fi găsit,
prospătură, prospături în borcan de murături.”

(*...cu toate că mai credea în cine știe ce continuare a dialogului*)

„ - Ar trebui să înjur frust, fi-ți-ar porumbița-n bălării,

Dar mă împiedică decența, pentru că unei asemenea slăbiciuni
de mahala îi vor veni soroacele chiar în infernul nostru iubit,
Precum glăsuiește un cântec de elan nestăvilit.

Fă-ne hatârul cu niște cafele tari, de să se distileze fonta în așa
s-a calit oțelul!

Ieri sau alaltăieri, exactitatea nu contează, organizasem un
nesimțit de subtil atac împotriva ascunzătorilor tale trupești, când
mi-ai bătut la ușă cu delicatețe și mi-ai spus-o din prag, hahaleru,
ți-era târșală să nu-ți murdărești pantofiorii cu tocuri în atelierul
meu de poezie:

Ce scârboșenie pretinzi că-ai născocit, iubitul?

Noi nu ne vom mai despărți niciodată, oh, ochiul-boului,
Bumbișor, talpa-gâștei, urda-vacii, trandafir.

Calcă-mă în mirabilele tale picioare, puicuță, binecuvântează-
mă cum îți vine la mândrețe de guriță, numai recunoaște dracului o
dată că destinul izbește poezii de irealitate, și dă-i și zdrobește-i, și
dă-i și nenorocște-i, dar îți trântesc o mărturisire de-o să te îmbeți
muci:

Pentru scotoceală printre desuurile câte mi le ascunzi se face
vinovat numai acest insolent, neobrăzat, impertinent,

Dar ce spun eu, lumpenangoasat și vagabond băgăcios prin
jungle umane, așa că, deocamdată, fii îndurătoare, arde-l pe
derbedeu peste degete,

Iar mie laudă-mi sacrificiul de călăuzitor din bodegă în bodegă,
pentru că, insist și repet, sunt,

Asemeni lui Moise în pustie, cartea *Exodul*, habar n-am dacă-
oi fi citit-o, nu contează la autobiografie,

Sunt cârjă, sceptru și busolă în căutarea omului insuportabil
de nou, indicator de circulație, stea polară din subterană proletară
în subterană,

Sunt purtătorul de grijă și băgătorul de seamă,

Sunt cu gândul, mirabile visu, la pufosul motan al detectivului
Arthur, patronul de drept al marii nedumeriri:

Dar ce vă privește pe voi poezia, pușlamalele

Inconștientului colectiv, într-o lume smulsă din minți

Și din țâțâni, oricât i-ați unge cu destin balamalele,

În anumite privințe, sau în anumite privinți?

Noapte de noapte aud pași grăbiți prin memorie, înseamnă că
tu, paranormala mea, rățăcești printre farfurii murdare, crățiți și coji
de pâine, în primejdie să fii confundată cu firimiturile, cu
rămășițele,

Așa că lasă la o parte zgârcenia și mulțumește-mi pentru
amplul cântec de despărțire în pace și bună înțelegere între
popoare:

La revedere, cuminenția pământului ce ne ești, la revedere! Eu,
Autorul obiceiului de-a rupe hârtiile destinate viitorului,
Și el, poetul împins cu umerii
la zidul tăcerii, plecăm din primul

colț al stelei, *la lupta cea mare*,

Nebunii de noi, să ne înghită viteza întunericului, oh,
periculoasa,

Vătămătoarea, și plouă și ninge, și plouă-al dracului, dar ce ne
pasă

Nouă, avem cârja, avem ciomagul să ne apărăm de javrele
Infernului,

De vulturii și belferii Purgatoriului, de gârzile roșii ale
Paradisului, avem Ghidul cârciumilor pe drumul

poeziei multilateral dezvoltate,
avem pe naiba

Să ne ia și-o *Poartă* dinainte, la revedere, cuminenția
pământului!”

Mai apoi, în fumul țigărilor, între pahare sparte și farfurii sleite,
ce să facă altceva omul la o masă lungă și bogată, decât să cadă
cu fruntea pe scândură și să mă cuprindă frumos pe după umeri.

„ - Haidehaidehaide, poete în mizerie, schimbăm adresa, ce
talpa iadului de peregrini suntem, uite cum se întorc scaunele, se
numără paharele, se compun chitanțe,

Notele de plată ale trecutului, așa că merită să ne declarăm
atașamentul pentru sacrificiile inspiratoarei noastre.”

(*Așadar, maestrul a mai recitat un poem trecut sub tăcere*)

Noi am pierdut orice speranță, tocmai de aceea,

Vai de genunchii rupți, vai de gleznele însângerate, prețul
Plătit pentru pribegia în căutarea omului nou, încet,
Să nu producem panică sub poezia mai tulbure ca umbra,

Sub umbra mai prăpăstioasă, mai tulbure ca poezia.

Mergem spre-o dărăpănată *Poartă* și nici inima

Nu ne mai încapă în piepturi de toate spaimele

Vândute pe-o clipă de nimic, precum în Infern asemeni

Pe pământ, unde noi am pierdut orice speranță, amin, poete.

Constelații Epigramatice

Gheorghe CONSTANTINESCU-GECO

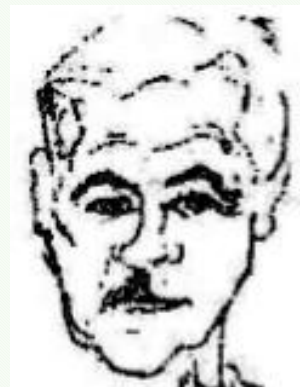
(n. 16.11.1941)

Născut la Brăila, unde și-a început studiile, continuate la Liceul Teoretic „Șt. O. Iosif” Rupea, județul Brașov, și Școala Tehnică Postliceală Auto Brașov. A funcționat ca tehnician la Întreprinderea de Autocamioane Brașov, în prezent fiind pensionar.

A activat ca membru al Cenaclului Umoriștilor Brașoveni „Anton Pann” și este membru al Uniunii Epigramiştilor din România.

A publicat volumul *Sub zodia scorpionului* (epigrame, 2001).

Este inclus cu epigrame în peste 35 de antologii și culegeri colective, iar la concursurile naționale de gen a obținut peste 40 de premii.

La poporul român

Coincidență fericită
La un popor nefericit,
Coloana este infinită
Răbdarea fără de sfârșit.

Fecunditate

I-admir pe cei ce guvernează,
Au seva trasă din popor,
Ei sunt virili și „procrează”,
Copiii străzii sunt ai lor!

Arta corupției

„Arta” asta ia amploare,
Când dispăre frica, jena,
Când e haosul mai mare,
Când guvernul e MECENA!

Cultura și Educația

Cum sunt astăzi neglijate,
Să ajungi un om subțire
Singura modalitate
Este cura de slăbire.

Înșețarea speranțelor

Nu-i o simplă întâmplare
Și era de prevăzut,
Când avem la guvernare
Azi, un ZERO ABSOLUT!

Femeia

Când iubește o ia valul,
S-o calmezi e în zadar,
Că femeia sare calul
Dacă vede-un armăsar.

Rugă

Modest ca un român cinstit
Ce caut în zadar dreptate,
Să pot să rabd la infinit
Vă rog să-mi dați eternitate!

Întrebare și răspuns

Ce-i lipsește unui chel,
Când e mare demnitar?
Și răspundem toți la fel:
SCUTUL... DE MĂRGĂRITAR!

Combativitate

La iarnă, de-mi va fi iar greu,
Eu nu mă las și cu elan
Pe uliță, ca un aheu,
Mă voi lupta cu un troian.

Mafia

În țara noastră democrată,
Se vede și s-a consemnat:
Ea nu se dă acum plecată,
Că e o Mafie... de stat!

Marele OM POLITIC

Mai plânge, râde zgomotos,
În luptă-i aprig și abil,
L-aș compara c-un FĂT-FRUMOS
DIN LACRIMĂ... de crocodil!

Unei doamne distante

N-o poți aborda direct
Și doar prin deducere
Înțelegi că din respect
Vrea și-o introducere!

În țara marilor corupți

Banii sunt ai lor,
Viața-i tot mai grea
Și ei fac ce vor,
Pe onoarea mea!

Blazare

N-am speranțe, n-am idei,
Implicarea-i minimă,
Chiar infarctul, dragii mei,
Nu-l pun la inimă!

Eleganța unui donjuan

O cravată asortată
Cu cămașa și butonii,
Haina-i vine ca turnată
Și-i cad bine pantalonii!

Revelație

Azi, ceva mai lămurit,
Pot să-mi dau cu presupusul:
Dacă ești mai „răsărit”
Te acceptă și APUSUL.

Reorganizarea teritorială

Vezi, azi, lăcomia,
Clar, la demnitari,
Vor din România,
Toți, bucați mai mari!

Ca PRIM-COSAȘ

Domnul Boc ne-a tot lovit,
Cu accize, taxe noi
Și-n concursul de cosit,
Moartea e pe locul doi!

La 70 de ani

Lupt când vin iar crizele,
Mândru, nu mă las supus
Și cu analizele,
Sunt la limita de sus!

În fața tentației

Rezistența mea slăbește
Sub un cer cu luna plină
Și s-o-nțep mă ispitește,
O conductă de benzină!

În România

La școala vieții s-a văzut
Și-avem exemple sugestive,
Că au contat, de necrezut,
Și notele... informative!

La Loteria Vieții

Analistul consemnează:
De mulți ani în România,
Fericirea, bucuria,
Tot mereu se reportează!

Alesul perfect

Jucător atras de dive,
Nu-l doboară crizele,
La el toate-s pozitive...
Chiar și analizele!

Marii demnitari

Cum respectul este mare
În aceste triste zile,
Au onoruri militare
Dar și huiduieli civile!

Constantin LUPEANU
(China)

Când Gebb

Când Gebb a acceptat poziția de șef al biroului din Musonia, nimic nu-l îndreptăța să creadă că perioada de un an, pentru care semnase contractul, avea să se prelungească peste măsură. Orașul unde își avea sediul, i se păruse, la început, o aglomerare fără nici o noimă, unde tronau zgomotul și praful.

După o lună sau două, nu mai vedea nimic din aceste rele, câștigat de respirația oceanului, de vegetația din jur, de aerul cald și dulce, care-i învăluia fața ori de câte ori ieșea din casă sau din mașină. Se obișnuise sau abia începuse să înțeleagă farmecul locului. La un an de la sosire, nici nu se gândea să plece, încât îi scrisese președintelui companiei că avea de gând să se naturalizeze.

- Rămâi cât vrei, îi spusese președintele la telefon. Contractul se prelungește automat, an după an.

Și rămăsese.

- E ca o femeie care știe să fie enigmatică, pe care o admiri chiar dacă nu este a ta, se trezi gândind.

- La cine te referi?

- Poftim? Întrebarea asistentei sale îl nedumeri, incapabil să-și dea seama că acele cuvinte îi ieseră din gură.

- Cine este femeia enigmatică?

Se uită lung la Mugur de Bambus. O plăcea. Femeie tânără, suplă și grațioasă ca mai toate musonezele, deținea două atuuri: vorbea bine limbile engleză și franceză și avea acel trup nepământeț, cum scrie în poemele lor vechi.

Ea îl privea zâmbind și fața ei semi-ovală câștiga în grație.

- Ei, bine, pesemne că, fără să-mi dau seama, am transpus un gând în cuvinte. Să zicem că n-ai auzit. Era un gând al meu, pentru mine.

- Dar eu am auzit și mă întreb la cine te referi. Pot să-ți fiu de folos în vreun fel?

- E secretul meu.

Intraseră în clădire și mai simțea încă aerul, pe care-l numise voluptos, mângâindu-i obrazii, în momentul când coborâse din mașina cu aer condiționat, rece, uscat.

- Știi, nu se lăsa Mugur de Bambus. Trebuie să fie Doamna Perla.

- Perla?

- Enigmatică soție a directorului Binh

- Enigmatică, zici?

- Ha, Ha, Ha !

Mugur de Bambus se strecură în biroul ei, detașat de secretariat printr-un paravan cu broderie de mătase.

- Nimic nou, domnule director, îl întâmpină secretara.

Fusesse la o întâlnire de afaceri, o primă tatonare pentru o posibilă comandă en gros în țările indochinei. Biroul regional ocupa o bună parte din etajul 9 al unui bloc de birouri. Partea cea mai mare cuprindea încăperea în care lucrau cei zece-doisprezece salariați. În partea opusă secretariatului erau un salon elegant cu mobilier sculptat și sala de tratative - o masă mare cu scaune de o parte și de alta, un ecran și aparatură pentru proiectare, video tv și toate celelalte utilități moderne. În camera rezervată sieși se ajungea prin secretariat, încât atât secretara, cât și asistenta i se înfățișau repede, chemate prin câte un bec minuscul care lumina interminent, bec montat pe telefoanele de pe mesele la care ele lucrau.

Trecuseră câțiva ani de când sosise cu gândul de a nu sta mai mult de un an, departe de Europa și simțea că se împământenește pe zi ce trece.

Pe directorul de bancă Bo îl cunoscuse la o recepție. Reprezenta de curând ANZBank în oraș și era socotit un finanțist de viitor, cu studii de masterat la Londra și doctoratul în Australia. Era însoțit de soția sa, o femeie cu frunte înaltă, ochi mari și buze cărnoase.

Atât reținuse la acea primă întâlnire, când fuseseră introduși unul altuia de primarul orașului, el drept șeful celei mai mari și de succes companii multinaționale de import-export, iar Bo ca noul director al ANZBank, o stea în devenire.

Gebb se așeză pe scaun, deschise mapa cu lucrările la zi și se uită neglijent peste hârtii. Stabilise un mod de acțiune. Colegii și asistenta trasau cu carioca pe documente, în stânga sus, o steluță de culoare roșie în caz de prioritate, albastră în ideea unei rezolvări

normale și galbenă dacă era o chestiune care necesita o atenție sporită. Când o anume problemă era urgentă și nu suferea amânare sau dacă presupunea o discuție prealabilă pentru a se fixa modalitatea de abordare, oamenii intrau direct la el, fără să fie anunțați, într-o atmosferă de egalitate și frăție pe care o instaurase de la început.

- Albastru, albastru, albastru... murmură, atent mai cu seamă la culoarea steei, decât la conținut. Găsi o singură filă notată cu galben.

Printr-un e-mail, directorul ANZBank îi transmitea oferta pentru un cont personal cu Master Card. O să-l roage pe contabil să-i facă formalitățile. Sau poate nu. Perla lucra și ea la aceeași bancă. Îi trimisese un mesaj telefonic:

- Voi deschide cont la bancă. Oare când să vin, pentru a fi sigur că te voi vedea? Te îmbrățișez, Perlă Naturală.

Răspunsul ei nu întârzie:

- Măine la prima oră, cafea în trei. Te sărut.

- Și eu, Voluptate! se inspiră el din gândul despre aerul locului, atribuit Perlei de către Mugur de Bambus. Îi și raportase soțului.

- Merci, romantic incurabil!

Schimbul de mesaje începuse la câteva zile după ce se cunoscuseră. Citise într-o revistă pentru femei un interviu cu ea. Fusesse șefă de promoție, se perfecționase la Londra, unde îl cunoscuse pe Bo, iar în bancă ajunsese director pentru marketing înainte ca soțului ei să i se ofere poziția supremă. Ii trimisese un mesaj, felicitând-o. Ea îi răspunsese, încântată de reacția lui. Schimbul de mesaje avansase repede. De la formulele de politețe, trecuseră la cuvinte de prețuire și mai adâncă, când el îi scrisese:

- Ai o parte din inima mea.

Ea replicase abia a doua zi:

- Inima mea îți aparține aproape în întregime.

Urmase o întâlnire. O invitase la el acasă. Locuia într-o vilă, parte a unui complex ridicat de un constructor japonez, la intrarea fluviului în mare. De la etaj, privirea îi era captată de peisajul tropical luxuriant și un cer de apă.

Acolo o primise, pe terasa largă, cu fotolii din ratan și șezlonguri din bambus. Perla iradia alb. Purta pantalon și o bluză încheiată pe gât, cu mâneci lungi, peste care trăsese mănuși largi, totul pentru a se apăra de soarele necruțător de la tropice și a-și păstra pielea cât mai aproape de alb. Ochii inteligenți erau potențați de rama mare a ochelarilor și zâmbetul relaxat i se citea pe buze și pe obraji. În ochii lui se citea admirație. Ea era încântată de omagiul scris și sugerat. Au început să discute despre afaceri, apoi ea l-a întrebat brusc dacă este adevărat că a rănit mai multe inimi de când se stabilise în oraș.

- Absolut fals! se apăra el.

- Eu îl știam pe Gebb din descrierea unei prietene, înainte de a-l cunoaște la acea recepție.

- Cine anume?

- Ah, numele ei nu îți spune nimic. Ce știa ea era doar ecoul unei iubiri...

Gebb o examinează atent. Stătea rezemată în fotoliul din fața lui, cu un aer complice. El îi detalia relația pe care ea o știa din altă perspectivă.

- Oamenii nu sunt numai buni sau numai răi, se trezi explicându-se. Uneori mă surprind pe mine însumi. Oamenii sunt dominați sau măcar conduși, influențați de interese, orgolii, atitudini de moment. Apoi rolul întâmplării este înalt.

- Ceea ce numim întâmplare nu este oare o opțiune?

- Posibil. Opțiune generată de un eveniment neașteptat, să zicem?

Ea întonase capul după un stol de cormorani. Se ridicaseră din fluviu și se îndepărtau către apus. Curând, Perla plecă și Gebb rămase cu imaginea capului ei răsucit către stânga. Părul negru, bogat îi era prins cu un ornament floral mărunț și i se revărsa pe spate în cascadă. În mijloc, scoica urechii și dincolo de ea obrazul neted, nasul mic și pârția nemăsurată a frunții, care pe el îl atrăgea și-l convingea de inteligența noii sale prietene.

Discutaseră ca doi cunoscuți, fără nimic care să treacă granița, așa cum se întâmplase cu mesaje telefonice trecute, dar și la zi, pentru că seara el scrisese:

- Arătai ca un model de top. Ești o adevărată minune a lumii. Ce om încărcat de noroc este soțul tău!

Ea nu i-a răspuns, în schimb, a doua zi, înainte de a pleca la birou, el își deschise adresa de e-mail privată și citise înțelesul pe care ea îl dăduse prețuirii lui:

Ce idee, domnule Gebb! Eu să aduc ca un model! Frumusețea este departe de mine, ea există numai în ochii tăi. Îți mărturisesc că nu adulmec prețuirea ta, fiindcă mă cunosc bine. Eu știu cine sunt, ce sunt și cât anume sunt din fiecare compliment pe care-

l primesc de la tine. Ce diplomat înăscut ești! Ai merita să fii ambasadorul țării tale în capitală și nu un om de afaceri în acest oraș, oricât de prosper ar fi! Tu știi să lansezi gânduri frumoase, să le colorezi romantic, neașteptat.

Trebuie să-ți mărturisesc că am fost dominată de frică, ieri, când am intrat în casa ta. O casă mare, departe de forfota orașului, departe de soțul meu, și numai tu și eu. Nu știam că locuiești singur. Cum să știu? Acum chiar că nu înțeleg de ce am făcut acea vizită, de ce am răspuns invitației tale elegante. Uite că nu mă înțeleg pe mine, chiar dacă soțul meu știa că te vizitez. Dar după această vizită țin să-ți mărturisesc lipsa oricărei perspective. Nu mă refer numai la faptul că eu am un soț pe care-l iubesc și pe care vreau să mi-l apropii cât mai mult. Distanța lingvistică, obiceiuri, cultură... ne face să întrezărim absența vreunei șanse. Am dreptate?

*Îți mulțumesc,
Perla*

Scrisoarea transmisă prin e-mail se încheia brusc. În cursul dimineții, când a prins un moment de relaxare, i-a telefonat. A fost prima lor convorbire telefonică. Au urmat altele. După o vreme, el a constatat că de fiecare dată el era cel care telefona. Ea nu se încumetase să sune nici măcar o dată. Pe de altă parte, în timpul discuțiilor la telefon, Perla se arăta mult mai rezervată decât în mesaje. Vocea lui să o determine să fie reținută?

O vreme, elanurile lui Gebb au săltat între mesaje și convorbirile telefonice. Apoi s-a ivit cea cafea în trei. Gebb și-a organizat din ajun treburile în așa fel, încât, a doua zi dimineața să fie liber. Ai lui și-au văzut de munca lor, numai Mugur de Bambus a insistat să-l însoțească. Ea simțise ceva. O intuiție feminină îi spunea că el nu se întâlnește cu un om de afaceri sud-coreean, ci cu o posibilă rivală. Mugur de Bambus se atașase de el, de atâtea ori trecea limitele detașării ei asistente. Gebb știa lucrul acesta și avansurile și protecția ei sporeau în perioadele când era singur, fie că încheia el o relație, fie că îl părăsea vreo iubită. Când la orizont apărea o nouă iubire, Mugur de Bambus îi era la fel de devotată, numai că lăsa să se întrevadă o anumită mâhnire.

De când începuse să-i facă o curte din ce în ce mai asiduă Perlei, atitudinea lui Mugur de Bambus oscila între răceală și expansiune.

- Pot veni cu tine și rămân în lobby? Întrebă Mugur de Bambus, în timp ce îl conducea la mașină.

El îi spusese că avea întâlnire la Hotel Orizont.

- Mulțumesc. Eu te rog să redactezi scrisoarea de care ți-am vorbit mai înainte, refuză

el. Și ca o consolare, adăugă: Mă întorc repede.

Urcă în mașină și-o privi. Dreaptă în fața intrării blocului de birouri, elegantă, Mugur de Bambus, se trăda doar prin mișcarea abia perceptibilă a buzei de jos, răsfrântă a deznădejde.

Îi spuse soferului s-o ia spre ANZBank. Era așteptat. Fu condus într-un salon și imediat își făcu apariția Perla. Merse spre el și-l sărută pe obraz.

- Îți mulțumesc prietene, îi spuse, privindu-l în ochi.

Gebb îi sărută mâna. Se așezară. Cafelele în cești mici fură aduse imediat.

- Cafeaua voastră e pătrunzătoare ca ochii tăi, încercă el o apreciere.

Ea zâmbi, cu ochii spre ușa care se deschise. Bo intră și nu se mulțumi să-i strângă mâna. Îl îmbrățișă, radios peste măsură, de trei ori.

- La conferința Europa-Asia, s-a lansat îmbrățișarea triplă, semn al încrederii, respectului și cooperării reciproce, zise.

- Eu tocmai laudam cafeaua musoneză. E tare, adică puternică, la fel ca femeile voastre.

- De ceai ce zici?

- Ce să zic? În primele săptămâni aveam insomnii ori de câte ori beam o ceașcă de ceai după prânz!

Băură. O funcționară aduse fișa de deschidere a contului. I se ofereau toate înlesnirile posibile. Când formalitățile fură încheiate, Gebb avu un acces de sinceritate.

- Îți mărturisesc, dragă prietene, că i-am făcut curte Perlei.

- Da, știu. Tot răul spre bine.

- Poate că uneori am mers prea departe cu gândul, cu un cuvânt.

- Mie nu mi s-a părut! râse ea.

- Da' de unde!

- Îmi cer scuze, oricum.

- Iar eu îți mulțumesc.

- Și eu. Și eu! se grăbi ea să întărească atitudinea soțului ei.

Gebb nu-și dădea seama ce se întâmplă. Mesaje trimise Perlei nu erau neadevăruri. Perla îi plăcuse din ziua când o cunoscuse, îl cucerise cu personalitatea ei. Totuși, el nu era interesat de o aventură. Avusese mai multe iubiri care dispăruseră din senin, așa cum apăruseră. Poate că avea dreptul la mai mult decât o toană. Observase schimbul de priviri dintre ei. Ochii lor emanau iubire și poate că lucrul acesta îl îndemnase la o asemenea destăinuire. Nici el nu-și dădea seama ce se întâmplase cu el.

- Vreau să-ți mulțumesc și te rog să rămânem prieteni buni, prieteni adevărați. Mi-ai făcut un mare serviciu. Datorită ție am redescoperit-o pe soția mea. Îți mulțumesc pentru mesaje. Grație lor, știu că am o soție perfectă.

Mulțumesc, Gebb, prietene!

- Le-ai citit?
- Cum să nu, de vreme ce eu ți le scriam?
- Tu? Ce se întâmplă aici?
- Îți mulțumesc și eu și te rog să mă ierți,

Gebb, interveni Perla. Totul a pornit de la mine. Mărturisesc că m-am folosit de tine ca să-l fac pe soțul meu să se îndrăgostească de mine încă o dată și m-am folosit de el pentru a-ți trimite mesajele de încurajare, fără a fi condamnată că îmi înșel soțul. El era cel care-ți scria, îndemnându-te să te simți din ce în ce mai tare atras de mine. Sper că nu ți-am pricinuit o mare dezamăgire. Tu știai că eu sunt femeie măritată. Între noi doi n-ar fi putut să fie mai mult decât o aventură pasageră. O apropiere fără rost, fără viitor. De fapt, cred că nu te-ai gândit până acolo. Adevărul este că ne-am simțit și ne simțim bine împreună. A propoz, e-mailul pe care ți l-am expediat după vizita la tine imi aparține în întregime. Este opera mea.

Gebb ajunsese fără glas.

- Și eu am căzut în capcana ei, reluă Bo. Am acceptat să-ți trimit mesaje în numele ei, din amuzament, să-ți facem o farsă. Numai că jocul m-a cuprins și pe mine. Poate că tu ai crezut că Perla te iubește. Și ai continuat să-i trimiți mesaje de dragoste. Mesajele tale în care îi declarai că o admiri, că e frumoasă, inteligentă și așa mai departe, culminând cu acela în care o considerai model de top și model de viață, femeie model, m-au făcut să mă întreb: Oare soția mea chiar este atât de frumoasă, de deșteaptă și de plăcută? Interesul meu pentru ea a crescut. Am început s-o văd cu alți ochi. Cuvinte și gesturi cărora înainte nu le dădeam atenție mi-au deschis ochii. De aceea îți sunt recunoscător. Tu m-ai făcut să mă îndrăgostesc din nou și să o iubesc din ce în ce mai mult. Dacă ți-am greșit, te rog să ne ierți. Dar ești bărbat și te rog să ții seamă ca ai pus umărul la consolidarea unei familii.

- Iată o minune a timpurilor moderne! vorbește Gebb în cele din urmă.

- Scopul vieții este acela de a revărsa iubirea pe toate cărările lumii, replică filozofic Perla.

El le spusese că dezvăluirile lor nu-l supără. Ele i-au întărit credința că iubirea învinge întotdeauna. Iubirea Perlei pentru soțul ei, iubirea renăscută a acestuia și chiar o posibilă iubire a lui.

De la bancă, Gebb îi ceru șoferului să-l ducă la Hotelul Orizont și expedie un mesaj telefonic:

- Te aștept la Hotel Orizont, restaurantul internațional, jumătatea mea de cer.

- De când aștept cuvintele de la sfârșitul comunicării tale, idolul meu blond, îi răspunse Mugur de Bambus.

Nina NEGRU

(Chișinău)

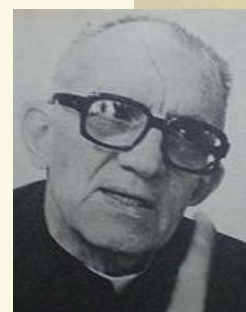
Omul care călătorește singur

95 de ani de la nașterea lui Constantin Virgil Gheorghiu

Salonul Internațional de Carte (S.I.C.), organizat de Biblioteca Națională, a adus pentru prima dată anul acesta la Chișinău recenta producție editorială a Patriarhiei Române și a altor edituri de carte religioasă din România: *Sophia*, *Deisis*, *Metafraze*. Editura Polirom a venit și cu cele 8 tomuri ale *Septuagintei*, editate în anii 2004-2011. Cărțile aduse din România au fost atât de valoroase, încât doi preoți din Chișinău, de la bisericile Sf. Trei Ierarhi și Sf. Dumitru, au cumpărat pentru bibliotecile parohiale câte un exemplar din cele câteva sute de titluri expuse de aceste edituri.

Vom căuta prilejuri de a scrie despre unele dintre aceste cărți. Acum consider că merită să atragem atenția asupra unui autor care, deși a iubit mult Basarabia și a suferit toată viața pentru această margine de țară, nu este cunoscut și citit de basarabeni. Este vorba despre **Constantin Virgil Gheorghiu**. Cinci sau șase dintre cărțile sale, editate de *Sophia* (București) și *Deisis* (Sibiu), au putut fi cumpărate în zilele de 31 august-4 septembrie, când s-a desfășurat Salonul Internațional de Carte.

Apariția prenumelui Constantin înaintea prenumelui său, Virgil, se explică, probabil, prin necesitatea de a se face distincție între cei doi poeți români ce purtau același nume: unul muzician, născut în 1903, celălalt fiind autorul despre care vorbim acum, născut la 9 septembrie 1916. Prenumele Constantin este adăugat din dragostea deosebită pentru tatăl său, preotul din Războieni, jud. Neamț, despre care a scris o carte excepțională, *Tatăl meu, preotul care s-a urcat la cer*. O altă carte a sa, *Cum am vrut să mă fac sfânt*, arată o preocupare firească a creștinului, dar care

constantin virgil gheorghiu

ar putea părea unora precoc: micul Virgil, negăsind prenumele său în calendarul bisericesc, hotărâște să-l sfințească prin felul în care-și va trăi viața. Este cazul să cercetăm dacă nu a și reușit.

Imediat după 1989 s-a vorbit mult la TVR1 despre Constantin Virgil Gheorghiu, scriitor român din Franța, în legătură cu *best seller*-ul intitulat *Ora 25*. Dintre cărțile sale de *Memorii* apărute în 1986 și 1995, primul volum, salutat cu entuziasm de Alain Peyrefitte, cuprinde multă informație despre copilăria lui Virgil Gheorghiu în satul de la poalele Carpaților și despre adolescența sa, adică cei 8 ani petrecuți în Chișinău, unde-și făcea studiile la Liceul Militar.

C. V. Gheorghiu scria despre basarabeni ca despre familia sa. Din cartea *Omul care călătorește singur* aflăm că, pentru C.V. Gheorghiu, Basarabia a rămas mereu „un pământ negru foarte drag”, pe care l-ar fi ales ca loc de trai. L-au impresionat basarabeni, pe care-i vedea mereu îngenunchiați în biserici.

